FRANCIS CARCO

STVANEC

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/stvanec0000fran

ŠTVANEC

FRANCIS CARCO

ŠTVANEC

DRUHÉ VYDÁNÍ

1928

ČIN • PRAHA

PAULU BOURGETOVI

Za svítání, když urovnal do polic v krámě svoje čtyři dávky chleba a rohliky ještě docela teplé, vystupoval Lampieur do své světnice a často konečně usnul, když na něj dolehla únava po noci. Ale jakmile se probudil, probouzela se jeho stísněnost zároveň s ním a on se ji marně snažil odehnati; nedařilo se mu to.

Tehdy odhazoval prostěradla a pokrývky s postele, vstával, obouval si staré boty a otvíral v střeše vikýřové okno, aby se nadýchal vzduchu zvenčí. Doléhalo k němu tisíc zvuků. Rozeznával je jeden po druhém, od zvuku autobusů, které otřásaly domy ulice Rambuteau, proti jeho domu, až po tak slabý a přece zřetelný hlas zvonku, připevněného pod sedlem vzdálené trojkolky.

Lampieur poslouchal tyto zvuky jako někdo, kdo již neví, kde je, a táže se na odpověď věcí nepatrných. A ony mu odpovídaly. Uklidňovaly ho. Připomínaly mu, že brzy sejde dolů a vmísí se do jejich mechanického víru, do jejich plamenů, do jejich světel, která se rozsvěcovala ve výkladech, a do jejich ustavičného mihání.

Přes to však Lampieur nespěchal vyjiti ze světnice. Kdykoliv otevřel dveře, pocítil skoro leknuti při myšlence, že jsou za nimi lidé, kteří na něj čekají. To ho zbavovalo vší jistoty. A přece viděl, že chodba, která vedla ke schodišti, jest prázdná a že mu nikdo nebránil, aby vyšel.

Pojďme! řekl si, zavřel za sebou spěšně dveře a vyšel s velikou opatrnosti na ulici, kde se ztratil v davu.

1

... Již po tři neděle hledala policie vraha z ulice Saint-Denis a Lampieur chodil pravidelně každý večer do výčepu blízko tržnice, kde ho znali.

— A, tady je pan František! oznamoval hned majitel. Vždycky přesný ... je nám potěšením!

Postavil na pult dvě sklenice, které naplnil bílým bordó, a když si přiťukl se svým hostem, vlil do sebe na ráz plnou sklenici.

Bylo to v prázdné a pusté hodině před zavíráním. Několik hostů, sedících na lavicích před čtvrtkami vína, rozkládalo oharky, které sebrali venku, a zpracovávali si je na cigarety. Někteří pojídali zbytky jídel, které vybalili ze starých novin. A u dveří vyhlížela na ulici žena bez věku, kterou nazývali »matkou celého světa«, a číhala na příchod denních hostů, aby je jednoho po druhém důstojně oslovila.

Podivný útulek, tento výčep! Stísněný jako chodba, nečistý, plný lepkavého vlhka . . . Ale měl svůj ráz, když se tam na noc přišly ohřáti u kamen prostitutky prostovlasé a hrubě nalíčené, družíce se k nešťastníkům, kteří tu tvořili málo skvělé zákaznictvo . . . Byla tu Renée, která nosila trikovou jupku, paní Berta s deštníkem, souchotinářka Gilberta, tlustá Tereza, Yvetta, Gaby, Bretoňka Lila a Leontina, o níž se povídalo, že utekla z domova, aby »užívala života«.

Lampieur znal většinu těch děvčat, která potkával pravidelně v okolí pokoutního hotelu, když chodil do práce . . . Často mu přály dobrého večera.

— Dobrý večer, odpovídal on a přecházel, nestaraje se o jejich spády, kolem zavřených krámů.

O půlnoci tu byly ještě, na chodnících, o jejichž asfalt klepaly vysokými podpatky svých střevíců, a pět nebo šest z nich, které vyšly velmi pozdě na ulici Saint-Denis, krčilo se před sklepním okénkem pekařské dílny a žádaly, aby jim byl prodán kus teplého chleba . . . Měly provázek, který házely do sklepení jedna po druhé s penězi . . . a čekaly, aby jej vytáhly, až jej kus chleba přivázaný na konci zatíží svou váhou.

Lampieurovi se tyto dívky hnusily. Jejich hrubé a nestoudné řeči, které k němu doléhaly shora, jejich pobyt na ulici v hodině, kdy tudy bloudili jen strážníci, osamělí chodci, opilci a ty podivné stíny, které jako by se pohybovaly bez těla, byly mu nesnesitelné. Mimo to ho tyto nešťastnice rušily v práci a budily v něm vždy nejasné vzrušení. Proč ho tak volaly? . . . Dobrá! Dobrá! Vždyť už jde . . . Není třeba dělat takový hluk! . . . Pro dvanáct sous za chleba! Jde, protože chce . . . Nemusil by jíti. A co teď provádějí místo aby si vytáhly svůj provázek?

— Pro boha! volal Lampieur, mám vám ho snad přinést?

To proto, že se nemohl dívati bez nelibosti na ten provázek na zdi, který jako by nedržela žádná ruka, ježto mu připomínal strašlivou noc, kdy při návratu do sklepa, který byl pekárnou, našel jej tu, visící neživě s okénka jako nyní . . . Kdo jej vhodil za jeho nepřítomnosti? Lampieur se neodvažoval dáti si tu otázku. A setrvával v údivu, pozoruje jej a nenalézaje již slov, jimiž by si dodal odvahy . . . Konečně přece sebral provázek, jehož jeden konec se vláčel po zemi, a přivázal na něj velký kus chleba. Pak už se o něj nestaral a ně-

kdo přišel a vytáhl s ulice chléb a provázek, potichu, v dešti, který padal . . .

*

— To je čas! poznamenala paní Berta, vytřepávajíc deštník.

Přiblížila se ke kamnům: Gilberta kašlala.

— Skleničku? prohodila tlustá Tereza.

— Ano, řekla Gilberta slabým hlasem.

— A vy? ptala se Leontina Yvetty a Lily, jejichž způsoby napodobovala.

Přijaly grog a Lampieur, který stál u pultu, je pozoroval.

Všechna jeho úzkost pocházela z těchto děvčat, protože nevěděl, která vlastně zpozorovala jeho nepřítomnost v pekárně za noci zločinu, právě v té hodině, kterou noviny udávaly příštího dne jako dobu, kdy byl zločin spáchán.

Jak se stalo, že toto jasné označení nevzbudilo v duši těchto žen sebe menší podezření? Lampieur myslil první dny, že jest ztracen, a nezničil-li se sám útěkem, stalo se to jistě ne tak z uvažování jako pro blízkost jeho bydliště místu, kde se odehrálo drama. Podivná síla mu bránila vzdáliti se odtud. Ne že by již pociťoval potřebu spatřiti znovu vchod do onoho domu, jeho hnědé dveře, jeho dlouhý a nudný průjezd a docela vzadu okenice, jimiž vnikl do lóže domovnice . . . Raději by byl učinil okliku, než by byl šel mimo. Ale něco nevysvětlitelného, co nedovedl vyložiti, bránilo mu vzdáliti se ze sousedství tohoto domu a změniti v něčem své zvyky.

— Nu, mně také jeden grog! poručila Leontina . . . to budou tři . . .

Tato Leontina byla téměř dítě, nebo spíše jedna z těch ubohých bytostí, které se potkávají v městech a které uvadly dříve, než vůbec měly barvy, vypadají na šestnáct nebo třicet let ve dvaceti a potom už nestárnou. Při tom malá chudobně oblečená, s vážným vzezřením pod svým nalíčením, čiperná, málomluvná, nepodobala se žádné ze svých nešťastných družek.

Lampieur ji sledoval očima . . . Byla to tahle? Nemohl odpověděti; aby však Leontinu mohl hlídati — nedávaje najevo nic ze svého trápení — a zkoumati ji dopodrobna ve všech pohybech, pozoroval poznenáhlu její útlou postavu, její modré a zapadlé oči, její něžnost a poddanost, kterou osvědčovala Lile Bretoňce a Yvettě, jimž zabraňovala síťka na velmi černých vlasech, aby neztratily účes plný kudrlinek, který jim udělal pan Paul.

— Která? přemýšlel Lampieur.

Trpěl; neměl před nimi sil ani naděje, že by kdy mohl něco podniknouti, co by mu pomohlo oklamati jeho úzkost. A přece, co by byl dal za to, kdyby byl věděl, co může očekávati od této dívky, která mohla jen promluviti, aby ho vydala policii! Bude mluvit? Proč to už neudělala? . . . Z jakých důvodů? Lampieur je neznal. Ale mlčí-li, k čemuž se mu někdy zdála odhodlána, tu se tato dívka stává jeho spoluvinnicí a on jest jí vydán na milost a nemilost.

2

Představte si hrůzu, trápení a úzkost tohoto člověka a nejistotu, v níž žil . . . Jeho zločin ho netrápil. Lampieur na něj nemyslil vůbec nebo velmi málo, a když si připomněl stařenu, kterou uškrtil v její lóži, aby jí ukradl činži, nezjevila se v jeho duši žádná výčitka, a on myslil jenom na peníze. Tehdy si Lampieur pochvaloval, že ukryl ony peníze před sebe pečlivějším pátráním do prohlubně v jedné ze zdí pekárny, kterou potom zamazal a zasypal stejnou a přirozenou vrstvou mouky, jaká byla na celé stěně. Tam nikdo neodhalí jeho skrýš . . . Byl si tím jist. Jen on ji znal a pociťoval to často jako šťastné uvolnění všech nervů uprostřed svých nejtajnějších obav.

Vykonal svůj čin sám, ale kdosi, na jehož účast při činu zapomněl a kdo byl zasvěcen do tajemství, mohl se do toho vmísiti a požadovati odměnu za své mlčení . . . Kolik by žádal? Či by spíše uvážil všechny své pochyby a konečně by raději nezkoušel takové možnosti a oznámil policii, že zjistil podivnou shodu mezi předpokládanou hodinou zločinu a nepřítomností muže, který byl v tu hodinu vždy ve sklepení? Prostá shoda, řekne se. Ale jak odvrátiti policii od toho závažného objevu a zabrániti jí, aby nevypátrala správnou stopu? Lampieur toho nebyl schopen. Ba více, bylo by stačilo zaříditi pátrání v tom smyslu, aby byla objevena pravda. Svědectví tu byla. A jaká svědectví! Svědectví malé služky, jíž si domovnice, kterou Lampieur zabil, po tři měsíce předtím termín co termín, bez obalu stěžovala na peníze, které s sebou nosila. Jiná služka, která čekala, až bude obsloužena, neopominula mluviti o ne-

opatrnosti a pekařka byla téhož mínění.

— Schovejte přece ty svoje papíry, paní Courteová! řekla mezi zuby.

Vždyť jsou . . . Pomyslete si! bylo vše, co na to řekla domovnice.

A Lampieur, který rovnal svůj chléb na police v krámku, připomínal si žlutý jas onoho zimního jitra, kdy jej, aniž na to vážně myslil, naplnila nejasným podivem myšlenka, že stařena měla v své tobolce několik tisíc franků.

*

. . . Co by odpověděl na tato udání, kdyby snad byla pronesena? Neměl, co by na ně odpověděl. Tak se Lampieur zmítal mezi strachem, že je jednoho dne uslyší pronášeti před sebou, a mezi nadějí, ještě nejistou a ustavičně ohroženou, že k nim nedojde . . . Kdo jen ho mohl podezřívati? Jeho chování ho doposud stavělo mimo podezření. A jeho chování bylo bezvadné. — Nikdy žádný z jeho pánů mu neměl proč činiti sebe menší výtky. A pak, Lampieur nebyl z těch dělníků, kteří, třeba byli přesní v své práci, mají podezřelé styky a navštěvují koncerty a taneční zábavy. Tam ho nebylo lze viděti. Do podobných míst nechodil. Pokud se týče výčepu otce Fouasse v tržnici, kde popil každého večera před večeří, sklenici bílého vína, tam byl znám odedávna a sám Fouasse by odpřisáhl, kdyby bylo potřebí, že se Lampieur neopil ani jednou za tu dobu, kdy byl jeho hostem.

Ostatně, kdo viděl Lampieura s jeho krátce ostříhanými vlasy, v kalhotách přepásaných jako u vojáka řemenem, který mu byl pásem, v triku modře pruhova-

ném, těla již nachýleného, s širokýma rukama, s rameny silně zakulacenými a s vážným výrazem obličeje, nikoho nenapadlo, že by se mohlo tajiti pod takovým zevnějškem něco jiného, než druh počestného, bručavého a docela nemluvného muže čtyřicátníka. On v pravdě nikdy nemluvil. Poslouchal jedny, jak si stěžují na to, že nacházejí málo oharků, a jiné, jak naříkají na řemesla, v kterých pracovali . . . a na policajty . . . Poslouchal a pozoroval. A oni se o něj nestarali, leda když postavil svou sklenici na pult a prohlásil:

— Hostinský, ještě jednu!

Dnes tato zdrželivost, kterou stále projevoval — ať k jeho sluchu dolehla jakákoli otázka — dovolovala Lampieurovi mlčeti, když na příklad pan Fouasse po přečtení novin pronášel svůj názor na zločin.

— Ano, ano, říkal Lampieur . . . zajisté!

— A uvidíte, pane Františku . . ., pokračoval majitel výčepu, že ho tak hned nedostanou, toho chlapa!

— Ah!

— Dejme tomu! Oč se sázíte?

Lampieur se nesázel. Potřásl hlavou a se vzezřením, které vypadalo přirozeně, zdvihl pomalu svou sklenici bílého vína rukou málo pevnou do výše úst a upil doušek.

— Ne, nedostanou ho! tvrdil znovu krčmář. Protože, dovedl-li provést podobný kousek v plné tržní čtvrti, není to jistě nováček! . . . A pak, chcete vědět, co já si myslím? Nuže, že nebyl sám při práci, ten chlapík . . . byli asi dva . . . nebo mu nějaká ženská dělala zeď.

— Ženská?

Pan Fouasse pokrčil rameny.

— Jistě, tvrdil . . ., ženská! . . . A dopadnou-li ho, nehledejte . . . jděte rovnou, bude to k vůli ženské . . . jako vždycky.

— Jako vždycky, odpovídal vrah a hned potom dopil a odcházel těžkou chůzí, s hlavou plnou temného bzukotu a nevěda, má-li se ještě snažit najíti tu, k níž se od nynějška cítil připoután.

*

Nebo stačilo, aby Lampieur sestoupil do podzemní pekárny a byl tam sám před pecí, díží, ošatkami narovnanými na sebe při jedné zdi, aby ho myšlenka na to děvče přišla trápit znovu. Nedoléhala na něj hned jako někdo, kdo vstane z kouta, kde seděl, a jde vám vstříc. Ale byla tu, v jednom koutě hlavy, seděla a mlčela a vůbec se nehýbala . . . Zdálo se, jako by čekala. A Lampieur zpozoroval po každé, že tu jest, a byl zmaten . . . Nač čekala? Hleďme, nehodlal se poddat strachu. To by bylo hloupé. A tak narovnávaje na prkno ošatky, na něž nasypal dvě nebo tři měkké hrsti mouky, než na ně dal těsto, které je vyplňovalo, Lampieur chodil, přecházel, házel dříví do ohně v peci a zaháněl každou myšlenku. Zbytečně se tak rozčiloval. Což neměl síly vzepříti se? Před ním jeho hodinky, zavěšené na hřebíku, ukazovaly čas. Lampieur vážil těsto, zpracovával je. Nemyslil na nic. Pec sálala teplo . . . a v tomto sklepě zapomínal ten člověk časem na svou úzkost, zaměstnávaje se jen hodinou, která poznenáhlu přecházela v noc a odměřovala si svou cestu tikáním hodinek.

*

Ona myšlenka se přece vracela a ohlašovala se Lampieurovi jakousi náhlou úzkostí, která se zmocňovala celé jeho bytosti a vzbuzovala v něm pozornost k sebe menšímu hluku. Vracela se. Přitahovala ho, a pokoušel-li se bojovati proti jejímu nebezpečnému zajetí, nebyl toho schopen, neboť se ohlašovala, aby ho zasáhla v hloubi jeho strachu nejskrytějším praskotem za ním, nebo nejtišší ozvěnou podpatků, přecházejících po chodníku, ve vnější zdi.

Ze sklepa neviděl Lampieur nic a neodvažoval se ptáti, kdo asi by se to mohl procházeti a občas zastavovati u okénka. Myslil na Fouassovu větu a jistota, že nějaká žena, jak to řekl krčmář, je vždy příčinou nezdaru nejlépe prováděných podniků, zbavovala ho nyní touhy poznati tuto ženu. Hle, proč tu byla ta žena, tam nahoře před krámem? . . . Lampieur ji slyšel, jak tam chodí. Co chtěla? Kdo ji nutil dělati těch sto kroků nad jeho hlavou a neodcházeti? Jaký měla cíl? Chtěla jej snad přinutiti svou každonoční přítomností, aby vyšel a vydal se v nebezpečí? Lampieur cítil, že by byl ztracen, kdyby podlehl výzvám této vůle, namířené proti němu . . . ani ne tak proto, že by opustil svou práci, aby se přiblížil té ženě . . . jako spíše pro chorobnou touhu, kterou pociťoval v podobných okamžicích, promluviti s ní a přinutiti ji, aby vyslovila určitě své podezření.

Ve výčepu, v blízkosti těch děvčat, z nichž brzy myslil, že by to byla ta, brzy že ona, umínil si Lampieur, že už je neosloví, jak po tom nyní pociťoval touhu. Co by jim řekl? Ne . . . ne . . . To byla jen touha . . . jedno z těch nesmyslných přání, kterým, když se jim ihned nevzepřete, nic již nezabrání, aby vás nepřivedla do pohromy. Lampieur si to uvědomil a znovu se vzcho-

pil, ale což nebyl bláhový, že se dal tak pokoušeti? Byl blázen . . . ztrácel rozum . . . Či nežil snad, ač úplně bdělý, ve snu?

Měl jakýsi dojem toho někdy v noci, kdy, jsa strhován vlivem, který by nebyl mohl popsati, představoval si přecházení své tajemné spoluvinnice kolem okénka. Jistě se asi takto plížila za noci zločinu, jsouc s počátku udivena, že dole v pekárně nikdo není, pak překvapena, hledajíc důvod, proč že tam nikdo není, a nakláněla se, volala, házela dolů sous a provázek a nahlížela ještě okénkem, zda muž, který obyčejně odpovídal, neusnul. Jak dlouho čekala? Konečně musila odejíti . . . Přišla ještě jednou, než se on vrátil do sklepa? Lampieur tomu byl ochoten uvěřiti. Ale což když opakovala několikrát ten pokus a snažila se, aby jí bylo lépe slyšeti? Obával se pak, aby to někdo mimojdoucí, snad dokonce soused, jenž byl při celém tom výjevu, nebyl oznámil o několik dní později tajně policii.

Nebylo tu nic nemožného. Také to děvče, které přecházelo kolem krámu, poslouchalo rozkazu policie. Její úmysl byl zjevný. Kladla léčku. Chtěla přivábiti Lampieura na ulici, a když by byl jednou před ní, jak by to Lampieur udělal, aby se neprozradil? Nebyl v tomto případě člověkem, který by se dovedl hájiti . . . Zajisté, Lampieur mohl jen popříti, že vyšel v době zločinu. Kdo ho viděl? Hle: usnul v dřevníku vedle pekárny. Každý může býti unaven, že? Zvláště při tom nočním řemesle, tak únavném, že už skoro nebývá v pekařství zvykem. Mohlo se mu dokázati, že neusnul v druhém sklepě, jak tvrdil? Lampieur neměl jiné obrany . . . Neupustil od ní.

Ale kdo ho tak mocně hnal, aby se obhajoval? Neobviňovali ho. Ba dokonce, když ho časem napadlo při

druhém nebo třetím opakování, aby opustil pekárnu a šel se napít k Fouassovi a vyjádřit nuceně jakési zmatené obrany, nikdo nahoře nebyl. Lampieur nemohl uvěřiti svým očím. A přece by byl přisahal, že tu někdo je, jako každý večer . . . Bylo to možné? Prázdná ulice s lesklými chodníky, lucernami, zavřenými průčelími domů, otvírala se před ním široce a až nahoře u tržnice, kde počínalo být živěji, potkal první děvčata, která se procházela.

3

V takovém zmatku přecházely dni a noci a Lampieur, který je počítal, nerozeznával je pro hrozný dojem, který v něm budily: že jest ještě týž den a ještě táž noc a že s sebou přivádějí tutéž bídu. Blížil se konec února. Pod deštěm, který přestával padati jen v řídkých přestávkách, plavala Paříž v měkkém blátě, které kola vozů vystřikovala až na průčelí domů jako vodotrysky. Všechen výhled byl zatopen a stísněný nával chodců prodlužoval v ulicích nekonečné průvody deštníků. Lampieur vstával pozdě. Vycházel ze své světnice kolem šesté hodiny a nevěděl, co počíti. Tržnice, opuštěná v tu dobu, svítila vlhkými dlaždicemi pod světly. Rozšiřoval se odtud zápach mořských ryb, ostrý a svěží, který naplňoval okolní ulice, a odpadky z předešlého dne a někdy i z předpředešlého shromažďovaly se ve stokách.

U Fouasse bylo ovzduší, které svíralo hrdlo a které zapáchalo zvlhlou dýmkou a starou chudobou. Lampieur na ně byl zvyklý. Neznepokojovalo ho. Naopak, vdechoval je s rozkoší člověka, který se zbavil můry a pociťuje jistotu.

Ale kdykoli nyní vešel k Fouassovi, pozoroval Lampieur Leontinu, která také vcházela do výčepu, nebo z něho vycházela, a Lampieur se po každé při pohledu, který naň vrhla ta dívka, těžko ubránil podivení, že ji potkává tak často na své cestě. Zpozoroval, že Leontina jest vždy sama, když ji potká, a že už nevypadá jako dříve. To se mu zdálo divným. Co jí asi bylo, že vypadala změněna? Měla oči jakoby zvětšené. Už bylo vidět v obličeji toliko je, a ony planuly horečkou, která jim dodávala bolestného výrazu únavy a zmatku. Lampieur

si toho všiml. Přece však si nedůvěřoval a bránil se přičísti jiné příčině než náhodě tato setkání, čím dále, tím častěji, a brzy cítil, že se mu Leontina pokouší přiblížiti . . . Co mu mohla chtíti? A měla-li mu opravdu něco říci, proč to spojovala s podivností tak skrytou? Neodvažoval se z toho usuzovati . . . Číhal . . . Bál se Leontiny. A jak se blížila doba, kdy měl jíti do práce, dával se ten strach tíže přemoci a Lampieur nevěděl, jak se mu postaviti.

V jeho hlavě nebyla od té doby tato myšlenka jedinou, která budila neurčitý přelud a spojovala jej s temnými zápletkami, které kul Lampieur ze všech možných součástí a obracel proti svému vlastnímu klidu. K této myšlence se připojovala vzpomínka na Leontinu. Nalézal ji všude. Myšlenka se ztělesnila. Měla tvář: tělo a tvář Leontiny, její široce otevřené a očarované oči, její chůzi, její způsoby, její tvrdošíjnou něžnost, její bolestný zmatek, který bylo lze čísti v jejím pohledu. A ona stála chvílemi před ním a v téže chvíli, kdy ji viděl s takovou jistotou, že mohl jen vztáhnouti ruku, aby se jí dotkl, slyšel ji Lampieur chodit nahoře a rozeznával její krok.

— Jak? Jak? koktal zuřivě.

Pokoušel se tedy sebrati smysly a dojíti až na dno hrůzy, která ho pronásledovala až k základu jeho bytosti. Ale chyběl mu k tomu dech . . . Chvěl se. Hojný pot mu vyrážel na údech a on se bál, že by mu Leontina neodpověděla, kdyby byl schopen zavolati ji. Přes to nepochyboval, že ona je tam nahoře, před zavřeným průčelím. To ona chodila tam nahoře . . . ona a ne jiná. Jakmile nastávala noc, ponoukala ji asi chorobná potřeba vyjíti na ulici, obejíti jako duch trochu kolem pe-

kárny, přiblížiti se k okénku, vyhledati si tam místo a tam zůstati po celé hodiny bez pohnutí . . . Proč by neodpověděla? Čekala snad, až ji zavolá? Co však bránilo Lampieurovi, aby tak neučinil? Čeho se odvažoval? Neodvažoval se ničeho . . . A pak, nebylo nutno zavolati Leontinu jejím jménem. Mohl prostě vyraziti jakoby výkřik, nebo zahvízdati. Rozuměla by, naklonila by se a on by jí mohl říci, až by ji uviděl:

— Hle . . . Co chcete?

Uvažuje takto, vyhýbal se Lampieur okénku a strach, že by podlehl pokušení zavolati Leontinu, uváděl ho do stavu nepopsatelného vzrušení. Chodil sklepem dlouhými kroky, pak se konečně chopil znovu své práce, a když ho napadalo množství nejnesmyslnějších myšlenek, zachycoval se jich křečovitě, jako se topící se člověk zachycuje všeho, co má v cestě. Ale byla to křehká stébla, od nichž Lampieur žádal, aby ho udržela nad vodou . . . Nemohla ho dlouho nésti. Lámala se, nebo unikala tomu, jenž po nich sahal, a některá, zrádnější, pletla se a omotávala kolem něho. Marně věnoval své práci tvrdošíjnost vší své síly, brzy se vracel k Leontině a ohavná myšlenka, která ho ihned napadla, že mu přináší pomoc, trápila ho, jako by mu mohla pomoci, aby zahnal poznenáhlu nejhorší úzkosti strachu a vyhnul se příliš blízkému šílenství.

Věru, odkud přicházel ten hlas, který říkal: »To není Leontina, co je tam nahoře . . . To je ona . . . Snad je to jiná . . . Snad to není nikdo . . . Jdi se podívat! Jdi se přece podívat! Špatně jsi slyšel! . . . Nebyl tam nikdy nikdo za noci, když jsi vyšel. Nikdy jsi nikoho neviděl. Proč chceš, aby se byla skryla? Jest to hluk deště, který v tobě budí domněnku, že se tam nahoře někdo pro-

chází a zastavuje. Poslouchej! . . . Neslyšíš nic? . . . Poslouchej, poslouchej! Jaký je to hluk? Nemůžeš zůstati v té nejistotě! . . . Jdi! Vystup!«

— »Vystup!« nařizoval hlas.

Lampieur se mu nebránil. Stín jeho hrůzy se odrážel od zdí a míhal se. Sledoval jej bedlivě očima. Stín ho obklopoval zmatenými kruhy, padal, zdvíhal se, opíral se o díži, pokoušel se vystoupiti po ní, aby se dostal do výše okénka a pokusil se o útěk. To on mluvil? Nyní mlčel. Zmítal se v mlčení můry, při níž by se mohlo říci, že se spojilo bez ozvěny tisíc výkřiků, tady před ním, tisíc výkřiků, kterých neslyšel a které se přece rozlétaly ve smutečním víru celou jeho bytostí.

Přes to se Lampieur nepoddával a nechtěl se jít podívati, kdo jest na ulici, protože kdyby tam nebylo nikoho, jak mu to hlas našeptával, zmizela by všechna naděje na uniknutí šílenství, které kolem sebe větřil, a Lampieur by již neměl síly pokoušeti se o něco. Ne. Nepůjde se podívat nahoru, kdo tam jest . . . nepůjde. Jaká muka! . . . Nechtěl tam jíti, a chvíli ho dojem, který mohl míti z přemožení sebe, naplňoval jakousi nešťastnou vítězoslávou.

Bylo to však jen příměří v boji, kde Lampieur při každém návratu posedlosti, proti níž se bránil, couval krok za krokem a ztrácel půdu. Po klidu, po chvíli oddechu, přicházely jiné úzkosti, smrtelnější, které ho vyčerpávaly, jako voda kapka po kapce hlodá kámen a prohlubuje jej . . . Jeho vůle se bortila. Co od ní mohl očekávati? Lampieur to cítil až příliš a poznenáhlu připouštěl, že jedné noci, nevěděl ještě které, ustoupí pevnější vůli, než jest jeho, a že půjde nahoru a ven přesvědčiti se, je-li tam vskutku někdo.

4

... To opravdu chodila po ulici Leontina. Jsa skryt za okenicemi krámu, viděl ji Lampieur přecházeti a čekal bez hnutí, až se zase tiše vrátí, jak také učinila. Nešťastnice netušila nic. Chodila schýlena v dešti. Šaty měla promočené; do bot jí tekla voda, ale zdálo se, že ona toho nepozoruje, tak se cítila umdlenou a neschopnou spojiti postup dvou myšlenek. Jediná utkvělá myšlenka ji provázela, strkala, hnala tiše a Lampieur, který číhal na okamžik, až tato dívka znovu půjde kolem okénka, neslyšel ji blížiti se. Bylo to divné. Ten muž se divil, jak mohl ze sklepa rozeznati Leontinu po kroku, když se pohybovala jako stín . . . Pojednou mu skoro naháněla strachu, tak málo byl připraven na tento nezvyklý způsob, jímž se pomalu pohybovala, spíše klouzala, než kráčela a hned potom se nořila do noci . . . Kam až procházela ulicí, než se vrátila touž cestou? Lampieur o tom nevěděl naprosto nic . . . Dovedl si jen činiti tisícero dohadů a se zatajeným dechem trvati na místě, kde právě byl, bez jediného pohybu z obavy, že by vyzradil Leontině podivnou hlídku, jejímž předmětem byla ona.

Ale kolik času potřebovala na cestu zpět ta dívka a kolik zlosti a vyčerpávající úzkosti pro to Lampieur prožil! Skulinou v okenici, která mu dovolovala výhled jenom na rovnou plochu beze stop, zahlédl asfalt, který lemoval právě jen vchod do krámu a dále nesahal. Zastavila se snad Leontina tam za tou hranicí? . . . Mohl dobře poslouchati . . . V hluku, zaznívajícím sem z okolí tržnice, stěží rozeznával nejasné zvuky těžkých zelinářských vozíků, nebo prudké otřásání a zvučný hlas auto-

mobilové trubky . . . Někdy chladný, vlhký závan, který vnikl mezi okenice, zahnal mezi ně déšť a vrhal na chodník mihotavý stín lucerny. Muž již neslyšel a neviděl nic. Ulice byla opuštěná. Nic se v ní nehýbalo . . . Nic v ní neproudilo mimo vítr, a chvílemi i vítr přestával hvízdati a déšť padal sám, kolmo, mlčky, hustě, lhostejně, jako by byl zvolil tuto obyčejnou a spící ulici z hloubi věků za pohřebiště svého pádu.

Když tak poslouchal, jak déšť padá s nebe, neruše ticho, ztrácel Lampieur poznenáhlu všechnu vládu nad sebou a strach, zrozený z touhy uviděti zase Leontinu a z očekávání, že bude zklamán, bránil mu vzpomenouti si na důvod, pro který tu stál za zavřenými okenicemi krámu, jsa napjat k něčemu — sám již nevěděl k čemu — k něčemu skutečnému nebo nejistému . . . Měl arci přesný cíl a Lampieur věřil, že ho dosáhne. Ale potom, co by se stalo? Šel by k té dívce? Promluvil by k ní? . . . Trápila ho Fouassova věta: »Dostanou-li ho, řekl, nehledejte . . . jděte rovnou! Bude to k vůli ženské . . . jako vždy . . .« Lampier opakoval tu větu. Každé její slovo, každou hlásku měl jasně vepsánu v paměti. — Co dělati? A protože podléhal mučivé potřebě věděti, kdo se to prochází kolem krámu, mohl-li si být nyní jist, že má dosti síly, aby se přemohl, nedohonil tu ženu a nevyjevil jí úzkost, kterou trpěl? Daleko si tím nebyl jist . . . Vždyť, dá-li se jí poznati, potvrdí-li její podezření, jest ztracen. Fouasse ho varoval, nevěda o tom. Že? . . . Dopadnou-li ho . . . Lampieur slabikoval, jako by četl nějakou vytištěnou větu: *Dopadnou-li ho* . . .

Což už nerozuměl smyslu toho? Ta věta měla přece smysl. Brutální smysl . . . »dopadnou ho«, jeho, Lampieura . . . ovšem . . . Proč ne? . . . Což zapomněl na svůj

zločin? Toť pravda . . . Nezapomněl na něj, ale nemyslil na to . . . Nemyslil na to skoro nikdy . . . V jeho hlavě spojoval vzpomínky a mučivé myšlenky ne tak zločin, jako spíše rozčilující příběh provázku a spoluviny, do níž byla zapletena Leontina. Jak se to jen přihodilo? Proč? Bylo to pravděnepodobné. Což by vrah neměl výčitky svědomí? On, jenž byl vrahem, je neměl. Ani ještě nevěděl, co to jest. S počátku, v prvních dvou nebo třech dnech pojil se k jeho hrůze jakýsi údiv. Pak se ho hrůza zmocnila docela a zároveň ho jakýsi temný cit přesvědčoval, že ho nebudou znepokoj vati pro ten zločin, bude-li žíti jako dříve. Zdálo se mu, že jeho svědomí a mechanická síla jeho denních zvyků učinily něco jako němou úmluvu. A protože se už neměl s té strany čeho obávati, počal se Lampieur domýšleti, že by ho jeho nedobrovolná spoluvinnice mohla udati, a nestaral se již o nic, než jak by jí unikl.

»Dopadnou-li ho,« opakoval skoro nahlas . . . »dopadnou . . .« Pomyšlení na to bylo mu nesnesitelné. Trápilo ho. Jako by se mu vysmívalo, pošklebovalo, jako by mu vyčítalo, že čeká na Leontinu a nepředvídá nic z toho, co by se pak stalo. Chtěl snad, aby ho ta dívka udala, až by na ni promluvil? To jest ona, ta žena, na kterou Fouasse narážel . . . Lampieur neměl horšího nepřítele na světě. Necítil to? Ovšem, cítil to; věděl to; byl o tom dokonce přesvědčen, ale ovzduší, v kterém zkoumal všechny svoje myšlenky, působilo naň těžce a mísilo radost se strachem do té míry, že již neměl síly odděliti je od sebe a kochal se v obém hluboce, s temnou rozkoší.

Kdyby se byla Leontina ukázala v tom okamžiku, byl by k ní Lampieur přistoupil a přiznal se ke všemu.

Dveře krámu, které nechal pootevřeny, poskytovaly mu pohledu na širší prostor. Ale Leontiny tu nebylo a Lampieur se nakonec proto rozzlobil a jeho zloba rostla s dobou, která utíkala a nepřinášela mu nic, vyjma nejasné a vzdálené zvuky, nebo občas podivné písknutí malé lokomotivy, která táhla boulevardem Saint Michel vozy až k tržnici. Snad zabloudila Leontina do baru? Snad se pod ohromnými světly obdivovala vysokým vozům a žebřiňákům, které chrlily do pavilonů hromady zeleniny? Lampieur si ji představoval něžnou v tlačenici zaměstnaného davu a pozorující, aniž viděla, lidi hemžící se kolem a oddávající se svému zaměstnání . . . Oč jiného se mohla zajímati než o něho? Nerozuměl. K jeho zlosti se přidružila jakoby jakási žárlivost . . . Žárlivost trpká a úzkostlivá, skrytá, zklamaná, plná zoufalství a zmatku, temného žáru . . . Lampieur se v ní neklamal; od té doby, kdy uviděl Leontinu a kdy si byl jist, že to ona se plížila každé noci v okolí pekárny, zdálo se mu, že mu ta dívka náleží. Pocit, který nerozbíral, nutkal ho osobovati si právo, které dosud nad ní neměl a které mu přece nepřipadalo hodným zavržení, neboť byla by Leontina bez zločinu podlehla té podivné přítažlivosti, která ji poháněla a jí vládla? Viděl dobře, že ne. Proč tedy toho večera nekonala svou tajemnou pochůzku? Proč nepřinášela svou každonoční tvrdošíjnost? . . . Proč? . . .

Lampieur otevřel dveře. Ledový vítr zvenčí, voda, kterou přivál vítr, uhodily ho do tváře. Udělal krok na chodník, podíval se . . . U okénka stála nehybně Leontina a on ji uviděl opřenu o zeď jako stín, ke kterému se neodvážil přiblížiti.

*

— Nuže? ptal se z dálky . . . Co? . . . Co je to? . . . Co je? . . .

Stín vůbec neodpověděl.

— Mluvím na vás, vykřikl Lampieur . . . Slyšíte? Ano . . . vy . . . Na vás! . . . Neslyšíte? . . .

Myslil, že Leontina chce utéci.

— Jak to, že sem přicházíte každý večer? tázal se, zahrazuje jí spěšně cestu . . . Opakoval: Každý večer? . . .

Ale byl vedle ní a pohyb, kterým se pokusil zadržeti ji, se zarazil.

— Snad nepřicházíte schválně? tázal se Lampieur po krátkém mlčení, abyste mne znepokojovala? . . . Řekněte! Chci to vědět . . . či co je to za nápad obtěžovati mě? Ó, znám vás, jděte! Není třeba státi tu takhle a hrát komedii . . . Jak? Musíte se mnou mluvit, rozumíte? . . . Jinak vás nepustím.

Postoupil kupředu, nakloněn nad ní, se zachmuřeným pohledem, se zaťatýma rukama, s dechem plným těžkých útrap děsu.

— Ne, ne! bránila se Leontina.

Lampieur se zasmál drsně a zmateně a vzpamatovav se, ponořil do kapes obě ohromné ruce, jimiž jako by chtěl nešťastnici tlouci, vztýčil se a čekal. Leontina se odmlčela. Upírala před sebe pohled do prázdna a strach, který se jí zmocnil, otřásal jí, zhroucenou, nalomenou, u zdi, o niž se stále opírala.

— Nuže, naléhal Lampieur.

Divil se, že se přemohl a nechytil Leontinu a nezatřásl jí, aby ji donutil k odpovědi. Ale což tak hodlala zůstati dlouho? Pozoroval ji, zkoumal ji s vážnou pozorností . . . a již neměl strach. Překonal svůj strach.

Zahnal jej. Dojem prázdnoty, nepřítomnosti skoro sebe samého, jako by byl vyhlodal v jeho bytosti hlubokou ránu, zející, tajemnou, kolem níž se vše zdálo zachváceno mdlobou a neklidem . . . Vše, vyjma jeho, a když obrátil svou pozornost na Leontinu, byl ještě hlubší dojem této propasti, v kterou jako by se jeho pozornost byla proměnila a rozkývala tam ohromné kyvadlo . . . Bylo to kyvadlo, které viselo nad ním a bránilo mu v každém pohybu nebo kroku směrem k Leontině. Ochromovalo všechnu jeho sílu, zdržovalo ji jinde, velmi daleko, nikde, mimo prostor a čas, zaujatou obrovskou námahou nejprve rozkývati to kyvadlo, pak je postrčiti, vyhoupnouti, zavěsiti nad propastí . . . Lampieur se otřásl.

— Vy se mnou vůbec nechcete mluvit? naléhal.

Ruce, které držel v kapsách kalhot, měl tak těžké, že se mu zdálo nemožným vytáhnout je odtud, kam je vstrčil, aby je pozdvihl proti Leontině. Ale k čemu! Nešťastnice měla i tak dosti strachu. Zuby jí drkotaly; chvěla se po celém těle a potřásla několikrát hlavou, nebo jí pomalu křečovitě pohnula, a ruce a ramena se jí při tom postupně ještě více třásly.

— Ale, ale, pronesl Lampieur . . . »Nebojte se přece! Nechci vám ublížiti! . . .

Leontina jako by usilovala o odpověď.

— Já! zvolal tedy Lampieur . . . Já? není pravda . . . Nechci vám ublížiti! Není pravda . . . Já ne . . .

Řekl po třetí, velmi tiše, skoro neslyšitelným hlasem:

— To není pravda!

A nevěda už ani, nač v duchu narážel, cítil náhle osvobození od stísněnosti, nebyl by ani mohl říci, jaké,

zatím, co Leontina, odváživši se konečně pohlédnouti naň, zavěsila se zoufale do jeho paže, již on neodtáhl, a dala se do usedavého pláče.

. . . Lampieur si později vzpomínal na dojem téměř rozkošnický, který pocítil, když po prvé slyšel plakati onu ženu, ale v tom okamžiku, kdy již nedovedla zadržeti slz, nebyla pro něj dosud ničím jiným než Leontinou, totiž méně ženou, než jeho spoluvinnicí, a on tím byl poděšen.

— Proč pláčeš? ptal se.

Nepředvídal, že by tak plakala, jsouc zavěšena do jeho paže, a tak těžká, že se zdála proměněna v olovo. A přece ji táhl, nesl ji. Nechtěl, aby zůstala na dešti. On sám byl promoklý. Bylo mu zima. Jakýsi soucit, smíšený se strachem, ho ozářil.

— Nemusíš plakat, zabručel pětkrát nebo šestkrát za sebou . . . To není k ničemu . . . Ne . . . pojď, pojďte!

Leontina se nechala vésti; neměla více síly; nebyla schopna jediného kroku. Bez Lampieura, kterého se právě přidržela, byla by upadla . . . ale on ji neodstrčil, neodtáhl paži . . . Naopak, podpíral ji nyní a ona chápala matně, že ji vede k pekárně.

— Pojďte . . . pojďte! . . . opakoval Lampieur.

Otevřel dveře, které se napolo zavřely, vstoupil, vyhledal židli a složil na ni své neobyčejné břímě.

— Děkuji, řekla Leontina.

Už neplakala. Vzlykot a mražení jí otřásaly a nedovolovaly jí dosud nabýti vědomí. Kde jest? Neptala se na to. Viděla prostě, že už není venku. Obklopovalo ji vlažné a velmi klidné ovzduší. V matném světle, které přicházelo zdola schodištěm, rozeznávala zrcadlo se zamženým a křivým odrazem, pult, přihrádky, dva vozíky, do nichž Lampieur naložil chléb z první pece, váhy . . .

— Pane! zvolala Leontina.

— Jsem tu, pravil Lampieur.

Pokrčil rameny.

— Oh ne! Nechci, bručela pomalu Leontina.

Rozehnala slabým pohybem vzpomínky, myšlenky, představy, které před ní tančily a které, nemajíce dosud smyslu, hrozily, že jej budou brzy míti a znovu ji jím trápiti. Vskutku odhalovala Leontina v tom ustavičném víru, který se jí míhal před očima, poznenáhlu cíl, k němuž směřovala. Byl to cíl všech jejích nocí. Nemohla o něm pochybovati a poznávala, že věc, kterou měla v sobě a která se stále rodila z temného a hlubokého pocitu jejího svědomí, jest neúprosně touž věcí, která ji štvala od noci zločinu k okénku, kde ji Lampieur právě potkal. Teď se přiblížila, aby se dotkla samého předmětu svého utrpení. Nebyla už nahoře na ulici; zdálo se jí, že od chvíle, kdy byla přivedena tam, kde byla, prošla fantastickou cestou; nikdo jí nezabrání vstáti, jíti přímou cestou k schodišti, kam vnikalo světlo ze sklepa, sestoupiti do toho sklepa . . .

— Kam jdete? volal Lampieur.

Leontina se neobrátila. Mocná síla ji postavila na nohy a vedla až doprostřed krámu. Odtud rozeznávala první stupně schodiště, stěnu, na níž provaz, připevněný železnými háky, sloužil za zábradlí, a klenbu podzemní. Světlo, které odtamtud přicházelo, ozařovalo jí obličej. Odráželo se od jejích očí; ony světélkovaly. Lampieur pochopil, že ji nic nezadrží.

— Nu, dobře! zuřil. . . . Chyťte se tedy za provaz a sestupte!

Chytla se za provaz, sestoupila. Poslouchala mechanicky, co se jí říkalo. Za ní kráčel muž, jako by i on

byl uposlechl týchž rozkazů, ale kdežto Leontina sestupovala po schodech bez přerušení jako automat, Lampieur se nahýbal a pohlížel do sklepa s podivným pocitem údivu a úžasu. Trápila ho myšlenka zcela směšná, že tam nechal povalovati některý předmět, který by připomněl jeho zločin. Jaký předmět? Zbláznil se? . . . Proč by byl zapomněl takový předmět? Lampieur nevěděl. Jeho pohled, utkvívající najednou na všem, tázal se každé věci, stěn, udupané země, díže, prkna, které ji přikrývalo, plátna hozeného přes košíky, ztrouchnivělého dříví, dvou starých bačkor, ubrousku, košů a rozviklané podnožky, na kterou si často o půlnoci sedal u ohniště a jedl tam kus chleba se sýrem. Jednu po druhé zkoumal ty věci, mezi nimiž žil po celé noci, a nalézal je na svém místě. Proč by tam nebyly? Nikdo, kromě něho se o ně nestaral. A přece si je prohlížel nedůvěřivým zrakem, jako by byly s to svým rozestavením a vzhledem odhaliti Leontině to, nač se jich ptala.

Leontina stála uprostřed nich, pozorovala je a nemohla jíti dále. Zdálo se, jako by měla nohy vražené do země; vše, co viděla, co ji obklopovalo, vnikalo jí zmateně do mozku a působilo tam naprostý zmatek. Nerozuměla už. Dívala se. Zdálo se jí, že jí její utrpení uniká. Nebylo to utrpení; byla to směs dojmů a sdružených představ co nejpřesnějších; pravděpodobný tanec obrazů a vzpomínek; podivné kolo. — Ovšem, že toto místo bylo sklepem. Tady byla mechanická díž; tady ohniště pece; tady bledý otvor okénka a tu vedle ní muž, který byl obyčejně ve sklepě, když si chodila pro chléb. Když byl Lampieur v tomto sklepě, co tu dělala Leontina? Nepředstavovala si vůbec, že by tu byl Lampieur. Jeho přítomnost vše kazila. Bránila Leontině na-

prosto vrátiti se zpět, zpytovati se, nalézti sebe samou a konečně procítiti ve vší hrůze toho, co očekávala, dojem, až objeví jindy, vniknouc tam, tento sklep prázdný tak, jak jej viděla za noci zločinu, když tam házela své sous.

— Sedněte si, řekl Lampieur.

Přistrčil stoličku a vysvětloval:

— U pece vám bude lépe; jest tam tepleji . . . a pak mi tam budete méně překážeti v práci.

— Ano, ano, pravila Leontina.

Usedla, jak ji pozval, a dívala se, jak přikládá dříví do ohně, pak svléká vestu a triko a vytahuje upečené bochníky po dvou nebo po třech lopatou.

— Nuže? zeptal se po dlouhé chvíli.

Leontina pohnula hlavou.

— V takové době, připojuje Lampieur, je tu dobře.

— Je tu dobře, opakovala Leontina.

Teplá, lahodná vůně roznesla se vzduchem. Vůně suchého hořícího dříví, vůně chleba . . . Leontina ji vdechovala zhluboka.

— Toť směšné, řekla potom . . . To mi připomíná, když jsem byla malá . . . nákupy . . .

— Ach! odvětil roztržitě Lampieur.

Obrátil se. Kdesi na hodinách zazněly slabě nocí dva úhozy.

— S vašimi nákupy, poznamenal Lampieur, ostatní nepřišly . . .

— Které ostatní?

— Ale . . . pro chleba, zabručel Lampieur.

Leontina vzhlédla k okénku.

— Proč na ně čekáte? zeptala se, zamyšleně o hezkou chvíli později.

— Já?

Utkvěla na něm očima.

— Nečekám na ně, ubezpečoval Lampieur. Přicházejí samy a ovšem, pokud jsem tady, nepřicházejí vždycky.

Mluvil pomalu s důrazem na slovech, jako by se je postupně, jak je volil, pokoušel zachycovati. Ale byl zmaten a slova mu unikala. Vycházela mu z úst sama.

— Nevěříte mi? zeptal se.

Leontina neměla, co by odpověděla; nevěděla . . . nevěděla už. Proč se jí tak ptal?

— Dobře . . . dobře . . . bručel Lampieur s výrazem, jako by se chtěl znovu chopiti práce . . . Jen —

Nedokončil větu, kterou chtěl vysloviti, a hluboké, těžké ticho, plné podezření a stísněnosti, odloučilo ho od Leontiny.

6

Druhého dne se setkal Lampieur s Leontinou u Fouasse v hodině, kdy obyčejně vycházel ze své světnice, a dojem, který při tom prožíval, byl nečekaný . . . Nepocítil žádného studu, když uviděl Leontinu znovu. Naopak; její přítomnost mu byla skoro příjemná a on jí byl dokonce jaksi uklidněn. Ostatně, co mu bylo do té ženy! Lampieur by to nebyl mohl říci: Nemyslil ani tak na tuto ženu . . . nebo snad myslil, ale nepřímo, neboť Lampieur si vzpomínal méně na Leontinu než na klid, za který měl co děkovati jen jí. Věru podivný klid . . . který trval po celý den . . . který trval dosud . . . Což on věděl? Jediné, čeho si byl vědom, bylo, že se cítil nyní jistějším sám sebou díky této ženě, kterou poznal a které se neměl co obávati.

Leontina se ovšem dívala na Lampieura se svého místa a on si uvědomil, že je v baru jen k vůli němu. Lampieur se dále neptal. Ujistil se svou převahou nad touto dívkou. Což si nepřál, aby ji potkal u Fouasse? To mu znemožňovalo každou myšlenku na návrat k sobě samému a přinášelo to obrat v péči, kterou doposud jako by byl přikládal možnosti trápiti se a rozkoši rozmnožovati úzkosti ze svého strachu a své obraznosti. Bylo to možné? Zmocňoval se ho nový pocit . . . Jakási neočekávaná radost z uvolnění, tajného osvobození . . . Lampieur tomu sotva věřil. Po prvé po zločinu se všechno zjednodušovalo a stávalo přirozeným. Viděl to. Lidé . . . věci . . . jaký zázrak asi přetvořil zmatek, v němž se tak dlouho zmítal, na jakýsi malý svět, klidný a spořádaný? Opravdu zázrak. Bylo potřebí zázraku. Lampieur byl o tom přesvědčen. Kolem něho tvořili

ubožáci, děvčata, mlčeliví pijáci, obvyklou společnost výčepu. Vstupovali. Vycházeli. Někteří vyhledávali stranou místo, kde by se usadili před sklenicí vína a popíjeli. Jiní se opírali o pult a Lampieur pochopil konečně s údivem, že se žádný z jeho sousedů o něj nestará.

Byli to přece tíž ubozí trosečníci, které vídal každého večera s nastávající nocí shromažďovati se v barech v okolí tržnice, aby se tam uchýlili před zimou a deštěm. Lampieur se s nimi tak často stýkal, že se ho mezi nimi již nic nemohlo dotknouti. Ale co si myslil o těch lidech? Nedůvěřoval jim. Nebyl mezi nimi klidný . . . Pokud se týká žen, Fouassova věta o nich nezlepšila Lampierův názor o nich. Nezapomněl na tu větu. A přece neslyšel již jako kdysi narážku, kterou obsahovala a která se vztahovala na Leontinu . . . Proč? Protože tato hrubá narážka, která na počátku byla plna tajemných hrozeb, pozbyla vší tajemnosti a neobsahovala v pravdě již žádné hrozby. Lampieur by na to byl mohl přisahati. Co by mohla udělat Leontina? Nevěděla nic určitého; nemohla nic říci. On sám se té dívce nesvěřil. V posledním okamžiku byl s to přerušiti řeč, přemoci se, postaviti jakousi přehradu mezi sebe a nešťastnici. Vzpomínal si na to velmi dobře. Potom Leontina odešla . . . Doprovodil ji až ke dveřím krámu a nikdo jich neviděl.

Tak běží věci v životě, aniž tím byla porušena, nebo na velmi dlouho zviklána jejich rovnováha. Lampieur nejasně chápal, neboť, měl-li ze svého setkání s Leontinou dojem svého vlastního zabezpečení, bylo toto zabezpečení toliko lstivým výměnným obchodem. Ale což to nebyla cena za tu podivnou smlouvu! Lampier se o to nemusil starati. Hlavní bylo, že se cítil jakoby zbaven zla, jímž trpěl, a že znovu počal prožívati úzkostnou

radost. — Již to byla, ať chtěl nebo nechtěl, skoro radost. — A na štěstí na ni nebyl připraven, vychutnával její dojem a nedovedl se jí ubrániti.

— Nuže? tázal se pan Fouasse.

Lampieur stiskl ruku, kterou mu podával obchodník přes pult, a přistrčil svou sklenici.

— Počkejte přece, ťukneme si, pravil pan Fouasse.

Připili si. Na ulici se křížila světla, a stíny, které krátčely všemi směry, střídaly se rychle v odrazu na oknech baru. Pokrývala je šedá pára, kterou brázdily dlouhé pruhy vody. Tatáž vlhká pára zamžila jediné zrcadlo místnosti v hnědém rámci. Po zemi se vinuly mezi oharky a rozmoklou půdou zablácené rýhy, a když se — chvílemi — otevřely dveře výčepu, proběhl závan ledového vzduchu mezi nohami a zároveň se stávaly jasnějšími a zvučnějšími zmatené hřmoty ulice, které sem doléhaly.

— Eh, dveře! — dveře! zavolali dva nebo tři muži na »matku celého světa«, která zastavila návštěvníka na prahu v okamžiku, kdy chtěl vyjíti.

Lampieur se otřásl .

— Zavřete ty dveře! vmísil se pan Fouasse.

A když ho poslechli:

— To bych chtěl vidět — řekl prostě — abych musil doma dvakrát opakovat touž poznámku.

— Máte pravdu! obdivoval se mu Lampieur.

Včera ještě mu to bylo ovšem docela jedno, poslouchá-li »matka celého světa« obchodníkových rozkazů. Nevšímal si toho. Ale dnes se Lampieur zajímal o nejpodrobnější příhody, jimž byl přítomen, a účastnil se jich.

— Tak je to, pravil, v pořádku.

— Toho je potřebí! rozhodl pan Fouasse.

Lampieur se uštěpačně zasmál. »Toho je potřebí, opakoval k vlastnímu zadostiučinění . . . toho je potřebí.« »Matka celého světa« neměla proč rušiti pořádek svým chováním. To bylo nepřípustné. »Především pořádek,« myslil si Lampieur. Vyrozuměl z toho, že nejslabší musí ustoupiti tomu, kdo mu vnucuje svou vůli. Jinak nemělo už nic smysl. Jak by se na příklad choval, kdyby mu Leontina chtěla odporovati? Na štěstí mu Leontina neodporovala: dala se lehce vésti. Ustoupila. Udělala se tam docela maličkou, před sklenicí, které se nedotekla . . . Lampieur jí byl za to vděčen. Alespoň mu tato dívka nezpůsobí starosti. To, nač myslela, její podezření, chorobný neklid, který mohl čísti z jejích očí, nemělo významu. Jednoho dne to vyvětrá a rozptýlí se. Lampieur o tom nepochyboval. Ostatně, kdyby předpokládal, že by se Leontina pokusila pokračovati v svém úsilí, aby nalezla hroznou jistotu, byl Lampieur rozhodnut neposkytnouti jí k tomu prostředků. Pro ni jako pro něho bylo vše lepší než ona chorobná zvědavost, jejíž kořistí, jak se ujistil, byla Leontina. Soudil-li podle dojmů, které při tom měl, komplikovala podobná zvědavost jen zbytečně věci a hnala je z obvyklých hranic. Nač potom čekati? Lampieur si na to zachoval ošklivou vzpomínku.

— Nuže! mručel, prohledávaje kapsy, aby vyňal tobolku . . .

Zapravil svou útratu.

— Už nemohu být, jako jsem býval, řekl si. Dobrý večer, otče!

— Na shledanou! odvětil pan Fouasse.

Venku zahnul Lampieur za roh ulice Kazatelů.

Vzduch, svěží a plný mořské vůně, která vycházela z pramenů vody, plnil mu plíce. A on přemýšlel:

— To jsou všechno pohádky . . .

7

Pohádky! . . . Byly to skutečně pohádky, kterým Lampieur unikl. Ale Leontina opustila výčep po něm a následovala ho, aniž on to pozoroval. Když vešel do hostince, kde každého večera večeřel, ona ho uviděla, ale neodvážila se jíti dále a čekala venku, takže Lampieur, když vyšel, nalezl tam Leontinu.

— Ach! zvolal překvapen.

Jeho první pohyb, který nepotlačil, strhl ho rychle nazpět a on tím byl znepokojen. Pak se vzchopil znovu . . . A okolí, osvětlené obchody, chodci, vozy tvořily mu před očima arabesku, oživenou stíny a odrazy.

— Vy mě tedy špehujete? tázal se Lampieur.

Jediným pohybem si narazil ještě více na oči široký štítek své čepice.

— Nešpehuji vás, odvětila Leontina.

Lampieur pohlédl do ulice, vpravo, směrem, kterým se chtěl dáti; pohlédl na Leontinu a s pokrčením ramenou poznamenal rozzlobeným hlasem:

— Není-li to neštěstí!

Leontina se pokusila přiblížiti se k němu.

— Jděte! vzkřikl Lampieur . . . Jděte k čertu! . . . Ostatně což pak vás znám? bručel, plíže se podle výkladních skříní. Neznám vás!

Leontina se odmlčela.

— Uvidíme, dáte-li mi teď pokoj, prohlásil Lampieur, než znovu vykročil.

Ale Leontina provázela Lampieura z dálky k pekárně a Lampieur jí v tom nemohl zabrániti . . . Co mohl dělati? Leontina ho nespouštěla s očí. Když viděla, že se obrací, byla přitahována ještě více jeho pohyby a ne-

klidem, který se v nich jevil. Konečně se Lampieur pojednou zastavil a čekal. Co mu chtělo to děvče? Snad se nerozhodlo neopouštěti ho už ani na krok? Neodvažoval se na to mysliti. Naplňovalo ho to nenávistí a úzkostí.

— Můj bože, zabručel.

Z barů vycházeli bludní chodci a chodili po ulici. Ženy u vrat hotelu jim dávaly znamení, Lampieur se ohlédl. Viděl v pozadí odrážeti se od nebe střechy temnými stíny, z nichž se tyčily obě špice kostela Saint-Leu.

— Proč za mnou jdete? řekl Lampieur, když mu Leontina byla na doslech . . . Chcete se mnou mluvit?

Leontina sklonila hlavu.

— Pozor! zabručel mezi zuby. Pojďte dál.

— Ano, tady jsou policajti, poznamenala Leontina, vrhši rychlý pohled na dva strážníky před jedním výčepem.

Přešli mimo strážníky.

— Včera večer . . . začala Leontina.

— Jak?

— Já jsem vás přece nehledala, že ne? mluvila překotně.

— Nemluvím o včerejším večeru, odsekl Lampieur. Mluvím o tom, co teď, a nechápu nyní váš nápad býti se mnou, jako jste.

— To není nápad, pravila nešťastnice.

— Ano, řekl Lampieur, chcete býti se mnou, abyste mě zlobila, škodila mi a dělala mi nepříjemnosti. Myslíte, že jsem si toho nevšiml?

— Mám bolest, bručela Leontina.

Lampieur se zaškaredil.

— Protože mám bolest, tvrdila tichým hlasem. A už

dlouho mě to drží, věřte! Celé dny a noci... tadyhle,... vidíte?

Dotkla se prsou.

— Uvnitř, vysvětlovala... nemohu si pomoci. Ne, nemohu. Je to nemožné! Když jste tak na mne volal, abych za vámi nechodila, myslil jste, že vás poslechnu?

Lampieur pozvedl ruku a znova jí dal klesnouti.

— Hle, pravila Leontina. Chtěl byste a nemůžete... Pravda, je to silnější než vy... Štve vás to... Jako byste nebyl sám sebou...

Zdálo se, že se vzpamatovala, a potom se zeptala:

— Máte bolest?

Lampieur neodpověděl. Mačkal chvíli okraj čepice a zastavil se.

— Já, víte, pokračovala Leontina, také se zastavujíc, jsem s počátku nemyslela na nic, té noci, když jsem šla pro chleba... Vhodila jsem provázek a své sous...

— Ovšem, koktal trapně Lampieur. Věřím...

Zkoumal s napjatým a podezřívavým výrazem okolí místa, kde stál, pokoušeje se znovu nabýti vlády sám nad sebou a dodal:

— Vím. Té noci jsem ležel v dřevníku u pece a slyšel jsem, jak někdo volá...

— Já jsem volala, přiznala Leontina.

— Pak jste se vrátila?

— Vrátila jsem se.

Lampieur se pokusil o úsměv.

— Vrátila jsem se dvakrát nebo třikrát, pokračovala Leontina a pokaždé jsem volala...

Úsměv Lampieurův se zkřivil. Zesiloval mocně úzkostlivý pohled a upřený a vážný výraz nehybné tváře.

— Ale, ptal se Lampieur, když jste se vrátila naposled, viděla jste mě? Byl někdo venku?

— Byla jsem sama, přiznala Leontina.

— A když jste volala?

— Byla jsem to jen já, řekla.

Připojila:

— Jen druhého dne v novinách, to všechno, co se vyprávělo...

— Kašlu na noviny, přerušil ji hrubě Lampieur... co to dokazuje?

Vypukl v nucený smích.

— Ne? vysvětloval pak, vykročiv znovu... já je nikdy nečtu, noviny... nestarám se o ně. Není to moje věc. Při své práci nemám kdy... Co chcete, abych se o to staral?

Leontina ho zatahala za rukáv.

— Nemusíte se zlobit, pronesla bázlivě.

Lampieur ji odstrčil.

— Na mou věru! rozčilil se Lampieur... Kam na to chodíte? Žvást! Mám dost všeho toho komediantství. Kdybych vás poslouchal, zbláznil bych se....

— A to bys snad nechtěla? řekl s jakýmsi trpkým žertem, aby se zbavil stísněnosti, která ho opanovala.

*

V téže chvíli přeběhlo tudy rychle několik děvčat, plížících se podél zdi a hledajících úkryt v barech, a několik individuí, která si vyhrnula límce svých gumáků.

— Šťára! vzkřikl jakýsi hlas.

Bylo slyšeti běh po chodnících. Dveře bouchaly jako

před příchodem náhlé bouře. Pak bylo chvíli ticho a děvčata na sebe pokřikovala úzkostlivá zvolání.

— Podejte mi rámě, rychle, rychle ... prosila Leontina.

Lampieur jí je podal.

Strážníci mravní policie přispěchali. Bylo je vidět na rohu ulice, pracovali zbraněmi a hnali před sebou svou ubohou kořist. Přibíhali se všech stran, tvoříce řetěz a oddávajíce se tajemnému poslání.

— Jen abychom prošli ... abychom prošli ... žádala Leontina.

— Ale ovšem, řekl Lampieur.

Vykročil, podav Leontině rámě a vleka ji takřka za sebou, směrem k policii.

— Dovolte, mručel, udav své jméno a zaměstnání, hrabal se v kapsách, aby vytáhl průkaz, když řetěz strážníků postoupil vpřed na ostré zapísk..utí a uvolnil cestu.

— Nyní si pospěšme, rozhodl Lampieur, uzavřeli by ulici výše.

— Och, bože, vzdychla Leontina ... To je řemeslo!

— To je řemeslo! opakoval Lampieur.

Přidal do kroku a táhl za sebou svou společnici ulicí Tiquetonne, průchodem Grand-Cerf, kterým prošli, aniž si vyměnili své dojmy. Průchod vedl do nových ulic, ale klidnějších a méně osvětlených. Lampieur a Leontina jimi prošli a nevědouce kam jdou, šli mlčky a neodvažovali se vrátiti. Konečně došli do odlehlého výčepu, kde si poručili bílého vína, usadili se proti sobě u stolu a Lampieur vytáhl hodinky.

— To už je jedenáctá tenhle měsíc, poznamenala Leontina.

— A nikdy tě nechytli?
— Ne, nikdy.
— Jedenáctá šťára! řekl Lampieur, pohlížeje na hodinky.
Leotina připojila:
— Co s tím chtějí?
— Neví se, bručel Lampieur... snad někdo něco mluvil.
— Myslíte?
— Proč ne? tázal se Lampieur, nakloniv se k Leontině.
Ta se zachvěla.
— Poslyš, upozornil ji.
Postrkovala po stole rozpačitě sklenici, které se vůbec ještě nedotkla, a pokoušela se opakovati otázku:
— Šťáry by jim v tom nepomohly, jděte, řekla Leontina... Co dělají při šťárách? Starají se o hlouposti.
— Stačil by jeden případ, zarazil ji Lampieur... Což kdyby chytli tebe... Nu? Tebe... tebe... ano... To se může stát...
— Neříkám, že ne.
— Nuže? kdyby se přihodilo, že by tě chytli, jak bys to udělala?
— Já?
— Ptali by se tě?
— Asi.
— Ach, asi... Vidíš? Dávali by ti otázky.
— A pak? odvětila Leontina.
— Pak?... A pak? Pak? Nic... Ostatně všechny ty tvé pohádky... tvůj zvyk ploužit se ustavičně kolem pekárny... Myslíš, že to nezpozorovali?
Leontina hledala slova.

— A pak, konečně, ten tvůj nápad, vytkl jí tiše Lampieur ... tvá myšlenka, s kterou se mi nepřiznáš a kterou si stále hlídáš, abys na ni myslela a vracela se k ní. Nejsem slepý.

— Nemluvím o tom ... s nikým ... hájila se Leontina.

— Ale věříš tomu?

— Přijde na to.

— Ach! zvolal Lampieur ... to mi nemusíš povídat. Když má ženská v hlavě něco takového ...

— Co z toho? tázala se Leontina.

Lampieur se zarazil.

— Nuže, řekl, nemluvme o tom, to bude lepší.

Chvíli se houpal na židli, předstíraje, že se už neúčastní hovoru, ale pohledy, které vrhal na Leontinu, jej prozrazovaly a on to chápal lépe než kdokoli jiný.

— Nemluvme o tom, bručel, bojuje sám se sebou a snaže se uniknout touze dovědět se o tom něco více: Máš pravdu ... Mně na tom nezáleží, na tom, co si myslíš ... Jsi volná ... Nestarám se o to ... Jenže (přestal se houpati) kdyby mi to jednoho dne mělo uškodit, nenechal bych to tak ...

— Hleďte! bránila se Leontina, nemluvte tak nahlas!

Lampieur zdůrazňoval smysl svých slov.

— Shledala by ses se mnou, řekl vážně, a položiv své ohromné ruce na okraj stolu, vypadal tak hrozivě, že Leontina pozbyla rozvahy.

— Ale ... koktala ... má myšlenka ...

— Tak doopravdy, jako že jsem tady, tvrdil Lampieur. Přisahám to ... Rozumíš?

Láhev a sklenice, stojící mezi nimi, pohlcovaly svými stěnami bledé světlo, které oba pozorovali, aby nemu-

sili čísti v svých tvářích city, které se tam obrazily. Leontina měla strach. Lampieur ji děsil a přece, ať se jakkoli pokoušela, nemohla Leontina zapuditi myšlenku ani se jí vyhnouti, že byl opravdu vrahem stařeny, neboť všechny narážky, které na to Lampieur učinil, tuto myšlenku posilovaly a potvrzovaly. Nebylo pochyby, Lampieur spáchal zločin, z kterého se obhajoval. Jeho způsoby, jeho dvojsmyslné a vyhýbavé jednání, jeho návaly hněvu, jeho prudkost, to vše ho obviňovalo. Proč se stále vracel většími nebo menšími oklikami k tomu, co si Leontina myslila o té tragické příhodě? Proč se tak znepokojoval při všem, co se týkalo jeho zločinu? Jiný člověk, který by nebyl vinen, by se o to málo staral. Měl by své dobré svědomí, ale Lampieur . . .

Lampieur přerušil ticho.

— O čem přemýšlíš, dotazoval se, neodvraceje zrak od neurčitého bodu, na nějž jej upíral . . . Ještě o té své myšlence?

— Ano, řekla ona.

Opřel se těžce lokty o stůl, a položiv na voskované plátno bezvládně své unavené ruce, zabručel:

— Vysvětli!

Leontina vstala. Strach jí bránil odpověděti: lomcoval jí, že bylo úzko, podívat se na ni.

— Nuže, řekl Lampieur . . . Půjdeme,chceš-li. Ostatně, mám práci . . . Počkej!

Dopil, vstal, utřel si ústa těžkou rukou a podal sklepníkovi dvacet sous.

— Nu? zavolal, když už byl venku: Leontino!

Odpověděla tak slabým vzdechem, že opakoval: Leontino! než ji dohnal u šedivých průčelí, kde číhala na jeho příchod. Pak kráčeli vedle sebe ulicí, jsouce

přemoženi dlouhou stísněností, která jim nedala mluviti.

— Ne tak rychle, poručil Lampieur . . .

Leontina ho prosila.

— Řekněte! vzdychla . . . už mě nebudete bránit . . . nebudete mi už naschvál dávati otázky? . . . Bojím se vás teď . . . Což vím? . . . Bojím se . . . Proč se na mne zlobíte?

— Chci vědět, řekl Lampieur.

Leontina zakryla instinktivně tvář rukou.

— Ach, jen žádné komedie, bručel Lampieur . . . Dej ruku pryč a odpovídej. Ty si myslíš, že jsem to já, že? . . .

— Nemyslím . . .

— K vůli té staré? připojil nezvučným hlasem.

Leontina se zapotácela.

— Neboj se, řekl Lampieur, zadržuje ji.

Naznačila mu, aby ji pustil, a opřevši se o zeď, bloudila kolem zmateným pohledem. Lampieur se přiblížil. Tu ona hluboce zavzdychala, jako by jí došel dech.

Lampieur jí zatřásl:

— Budu křičet. upozornila ho, lapajíc stále po dechu . . . Budu . . . Budu křičet . . . nedotýkejte se mne . . . ne . . .

— Kdybych chtěl, tvrdil. Ale já nechci, slyšíš? Nechci . . . Tím lépe, máš-li strach! . . . Kašlu na to . . . Kdybys mně znala, pochopila bys dobře, jak na to kašlu . . . Je mi to jedno . . . A hlavně nekřič . . . Neopovaž se křičet . . . Počkej . . . koukej . . . (přiblížil ruce). Neradím ti, abys mukla, protože jinak . . .

Vypjal se proti ní . . . Leontina cítila, že omdlévá.

8

Když se Leontina vzpamatovala, nepřipomínala jí opuštěná ulice, na níž ležela, nic, a stálo ji to mnoho úsilí, než si vysvětlila, jak se octla na takovém místě. Padal déšť. Leontina se chytla rukama za hlavu, pak vyhledala, tápajíc po zemi, svou kabelku a osušila ji o plášť, protože promokla. Pojednou si uvědomila, že má i šaty promočené, a vstala. Ale Leontina nemohla vládnouti nohama; podlamovaly se pod ní, neposlouchaly jí. To ji naplnilo podivným zmatkem a ona se musila na okamžik zachytiti zdi. Tento pohyb jí zmateně připomenul, že se právě tak opřela o zeď a jí se zadržela jako nyní. Leontina se vzpamatovala. Poznala ulici, rozechvěla se na celém těle a drkotala zuby.

— Můj bože! Můj bože! naříkala.

Věřila, že jí Lampieur neopustil a že stoje v stínu, hloubá o temných a nečistých plánech. Hledala Lampieura očima. Dívala se na všechny strany a nevidouc ho, pokoušela se vzchopiti . . . Ne, Lampieura tu již nebylo. Leontina se ještě ohlížela; naklonila se. Ulice, pohřížená do polostínu, neodhalovala jí nic. Zdálo se, jako by na ní ležel podivný klid jako ve snu.

— Kde jste? zvolala Leontina.

Tam daleko v takové vzdálenosti, že se jí zdála pravděnepodobnou, zahýbala ulice do jiné ulice, kde světla ozařovala průčelí. Na rohu pod světly se shromáždil těžký a hustý dav mužských siluet . . . jaksi složený z pohybů a gest. A vozy se zataženými plachtami tudy projížděly . . . koně . . . paprsky kol — Leontina pozorovala tyto věci — vypočítávala je a ponenáhlu se vzdá-

lenost, v níž se jevily všechny ty obrazy, menšila a stávala se obvyklou.

— Ovšem, rozeznala Leontina, ulice Dussoubs!

Vydala se tím směrem, v kterém se mohla vyznati a orientovati. Postupovala krok za krokem, jak mohla. Vpravo byla tržnice. Leontina viděla na nebi jasnou zář, která z ní vystupovala a která ozařovala déšť. Nad černými domy zabíralo všechen prostor ozářené ovzduší, vystupovaly tam páry a trhaly se.

Čím pak více se blížila nároží dvou ulic, tím více se mísil noční život tržnice se stem rozptýlených živlů; hadrníci s drsnými hlasy prohledávali smetiště, pootvíraly se rolety, temné krámy, prázdné vlhké dvory, kde se pronajímaly ruční vozíky na hodinu a na noc; chodby s blikavými světly, obchody se smaženými rybami. Leontina, jsouc uprostřed toho ruchu, účastnila se ho a nalézala sama sebe. Dívala se na lidi, na věci. Zapomínala Lampieura a zároveň se jí zmocňovala hrozná únava, která táhla za sebou jako zvíře svou kořist.

— Hola, maličká! zvolal na ni nosič pod ohromným pytlem a strčil do ní.

— Ouvé! udělal druhý.

— Slečna upadla! poznamenal krátce třetí.

Uštěpačný smích doprovázel Leontinu, a ona ho neposlouchala, V davu, kterým musila projíti za všemožných vtipů, myslila toliko na to, aby nezbloudila a aby co nejkratší cestou došla do Fouassova výčepu. Ale velký chlapík, který právě promluvil a který se skrýval před deštěm u vchodu do domu, opakoval pro sebe a skoro nevinně:

— Slečna upadla . . . do bláta.

— Ach, to nic není, odvětila Leontina.

A jako by se omlouvala, že tak budí pozornost:

— Neublížila jsem si, bručela prostomyslně.

— Hihihi! vybuchl neznámý.

Přes to však se Leontina blížila tržnici a šla dále ulicemi de la Grande-Truanderie a Pierre-Lescot, cestou, kterou si určila. Všude v úkrytech a výčepech pohybovali a tísnili se zelináři, nosiči, žebračky, temná individua, oděná v hadry. Plné vozíky se proplétaly tímto lidským proudem a zastavovaly se před výklady, aniž komu ublížily. Přicházeli nosiči, skládali zboží s vozíků. Na tom byla naložena pěkně rozpůlená prasata s růžovým masem; na onom ovoce a na jiných, které si razily bezohledně cestu zataraseným východem, kůže, stočené nebo smačkané na sebe, zapáchající jatkami.

— Hle, pravila Leontina.

Proběhla ještě svou unavenou chůzí asi tři neb čtyři sta metrů a vnikla k Fouassovi . . .

V tuto hodinu — bylo k půlnoci — nebylo obyčejně u Fouasse mnoho lidí, ale šťára způsobila, že výčep byl plný a nikdo se neodvažoval odtud vyjíti.

— Leontino! Pst! Leontino! volalo na ni několik hlasů.

Přiblížila se ke stolu, kde Renée, paní Berta, tlustá Tereza a Lila pobízely se navzájem k pití a tiše hovořily.

— Odkud přicházíš? dotazovala se paní Berta, prohlížejíc si ji.

Lila odvětila:

— To policajti tě tak prohnali?

— Ne, vysvětlovala Leontina . . . Sklouzla jsem, když jsem před nimi utíkala.

— Víš-li, svěřovala jí tlustá Tereza, chytli Gilbertu.

— Ach!

— A Yvettu také, vydechla Renée, vyndavajíc z úst cigaretu s pozlaceným okrajem.

— A Margueritu s dřevěnou nohou . . . která byla tak drzá, připojila nevážně paní Berta. Nu, malička, sebrali ji jako ostatní.

— To je hloupé, poznamenala Bretoňka Lila.

— To znamená, pravila Renée, potahujíc za měkké rukávy své jupky, že to teď bude špatné tady v té čtvrti.

— Nebudeme už mít pokoj.

— Ne, nebudeme už mít pokoj, řekla Leontina.

Svlékla plášť, ohmatala jej, okartáčovala a zavěsila blízko kamen na opěradlo židle.

— Nu, sedni si, prohodila paní Berta.

Leontina si sedla.

Bretoňka Lila vyprávěla:

— Dělají prý obhlídky od té doby, co byla zabita ta stará v ulici Saint-Denis . . . a proklatě! protože na to nemohou přijít, na ten kousek, vylévají si zlost na nás.

— Ovšem, přidala paní Berta.

— Jako by nevěděli, že ten, kdo ten kousek provedl, je měl za blázny! prohodila tlustá Tereza s obdivem. To už je tak! Někdo má štěstí!

Leontina se zamlčela. Prohlížela jeden po druhém velké záhyby své sukně a dívala se na své botky pod židlí, aby nepodlehla pokušení účastniti se na hovoru. Co by připojila k těm nářkům? Řekla by o tom příliš mnoho. A vzpomínka na Lampieura, která pro ni zůstala plna hrozeb a nesouvislé úzkosti, zabraňovala Leontině vyprávěti o jejích dojmech. Byly to ostatně jen dojmy, přemýšlela, poslouchajíc řeči u stolu. Věděla

ona něco víc? Nechtěla z toho nic vyvozovati. Třeba byly sebe silnější, neznamenaly ony dojmy zřejmě, že by vrahem byl Lampieur. Leontina tomu mohla věřit... snad dokonce tomu dosud věřila... Bylo třeba z toho odvozovati, že měla pravdu a že záviselo na ní, aby zachránila nebo zradila Lampieura? To bylo nad její síly... Přece však ji strach, který byl původem scény, již právě měla nešťastná s tím člověkem, štval proti němu tajnou vzpomínkou. Leontina jím byla dosud ještě proniknuta. Ale ta vzpomínka se objevovala jen tváří v tvář Lampieurovi, a ne tváří v tvář vrahovi. Třeba byl vrahem, to se konečně Leontiny netýkalo. Cítila to. Do toho neměla proč zasahovati. A proč? Ve jménu jakých zásad? Leontina neměla zásad. Bylo to pro ni slovo beze smyslu, nebo slovo spojené s nepříjemným zmatkem, protože opravňovalo činnost policie. Leontina se měla účastniti nenávisti těch lidí? Trpěla jí příliš sama.

— Raději pojít! rozhodla v sobě.

Ostatně, dejme tomu, že by Leontina jednoho dne pocítila potřebu zpraviti tyto pány o docela osobních dojmech; kdo by jí zaručil, že by ona sama nebyla první jejich obětí? Neměla čím se proti nim brániti. Ba více, nenařkli by ji, že byla spolčena s Lampieurem, když tak dlouho váhala promluviti? Bylo již příliš pozdě. Byla by pokládána za Lampieurovu spoluvinnici; ať by chtěla nebo ne, nezabránila by Leontina tomu, aby ji nepokládali za spoluvinnici a nepřiřkli jí tudíž část trestu...

— Ano, ano, vysvětlovala paní Renée, měl štěstí, že asi změnil místo.

Leontina se zachvěla.
— Ale co ty o tom myslíš? tázala se jí Lila nevlídně.
— Myslím jako vy, pospíšila si Leontina s odpovědí.

Z nejasných úvah této noci jí zůstalo trvalé rozčarování a jakási nedůvěra, kterou trpěla víc, než si lze představiti. Neboť nyní měla Leontina strach před policií stejně jako před Lampieurem a žila v tom strachu, nepokoušejíc se odůvodniti jej. Kudy chodila, představovala si Leontina, že jest pronásledována. Viděla všude nástrahy pro sebe nachystané, podezřelé kombinace, intriky. U Fouasse se jí zdálo, že se o ni zajímají osoby, kterých dosud nikdy nepotkala. Leontině se nelíbily jejich pohledy. A ty osoby mizely za dvě nebo tři noci, hledajíce jinde bůhví jakou tajemnou a zmatenou stopu. Naopak Lampieur už nevkročil k Fouassovi. Kam asi chodil? Několik večerů naň Leontina čekala v okolí malé restaurace, kde kdysi jídával. Čekala marně. Lampieur se vůbec neobjevil. Patrně změnil restauraci. Bylo to docela prosté. Ale v tom ve všem bylo něco zvláštního, čím byla Leontina zaujata a čím živila svůj strach ... Ten strach se stal krátce tak chorobným, že se Leontina zbytečně vyhýbala nejneškodnějším chodcům. Všichni jí byli podezřelí a nešťastnice došla tak daleko, že se často tázala, nebylo-li by pro ni výhodné, odstěhovati se do jiné čtvrti.

Docela se jí líbila čtvrť, v níž bydlela v pokoji s nábytkem blízko západního nádraží, s oživenými bulváry a s některými ulicemi, vhodnými pro obchod. Ale v té čtvrti jako ve všech obcházejí strážníci a ženy, nad kterými bdí, nemohou před nimi nic utajiti. Co by jim mohla Leontina odpověděti? Byla sama. Neměla nikoho, kdo by ji hájil. To přece znamenalo zkusiti šťastnou náhodu a to ji děsilo. Nevěřila už v šťastnou náhodu.

Podezíravá, jako všechna děvčata z ulice, a zbabělá sama před sebou, váhala Leontina rozhodnouti se. Neodvažovala se tak učiniti. Pak se odevzdala osudu z lenosti, oddala se mu naprosto a zůstala tam, kde byla.

*

— Hle, řekl Lampieur ... to jsi ty?

— Ano, řekla Leontina bázlivě.

Mluvil k ní zdola a Leontina, přikrčená u okénka, pohlížela do sklepa ... pak zavolala.

— Co chceš? tázal se Lampieur ... Chceš chleba?

— Dejte mi za deset sous, šeptala Leontina.

Viděla, jak se sehnul; pak se vzdálil a zmizel, aby se objevil znovu.

— Pošli peníze, nařídil.

Uposlechla.

— Nu, divil se Lampieur, když se Leontina nehýbala. Nač čekáš?

Zatřásl podél zdi tenkým provázkem, který mu Leontina hodila, ale ta jej pustila a provázek upadl na zem k Lampieurovým nohám.

— Co je to? zahučel Lampieur.

Leontina zamávala rukama.

— Neudělala jsem to schválně, vysvětlovala, dokazujíc krajní pohotovost ... Ne ... ne ... vyklouzl mi, když jste za něj dole zatahal.

Lampieur neodpověděl. Potřásl několikrát hlavou a na jeho tváři se objevil starostlivý výraz.

— Nevěříte přece, že jsem to udělala naschvál? opakovala stále velmi rychle Leontina.

Konečně se zeptala:

— Mohu si pro něj sejít do sklepa?

— Sejdi, svolil Lampieur.

Leontina se zachytila mříže okénka a její první pohyb, když povstala, byl pokusem o útěk. Ale to bylo marné. Otevřela přece dveře do krámku, jichž zvonek, jak se jí zdálo, silně zazvonil. Pak ty dveře za sebou zavřela a přiblížila se ke schodům.

Světlo ze sklepa osvětlovalo zdola předměty a část zdí, které byly v jeho směru. Dlouhé paprsky, vycházející jakoby z reflektoru, dopadaly na ně a nechávaly ostatní krám v narůžovělém polosvětle.

— Tudy, volal Lampieurův hlas.

Stín, který pojednou zakryl světlo, pohnul se po stěnách.

— Och, vím . . . vím . . . slabikovala těžce Leontina.

Chopila se provazu s těžkými železnými háky, které jej připevňovaly jako zábradlí, sestoupila a řekla:

— Dobrý večer!

— Dobrý večer, řekl Lampieur.

Leontinu dojal přízvuk bez hrubosti, kterým ji přivítal, a to ji zmátlo.

— Nebudu vás rušiti, začala, jsouc přivedena z rovnováhy.

— Ale mne nerušíš, ujistil Lampieur.

Šel sám až k místu, kam padl provázek a kousek chleba, a zvedl je.

— Tu máš, řekl, podávaje to Leontině. Jsou tvoje . . . vezmi.

— Nevím, poznamenala Leontina, aby zakryla své rozpaky. Nezměnilo se tu nic?

— Ne, nic, řekl Lampieur.

Pohlédl na Leontinu a pokračoval:

— Spíše ty ses změnila ... nemyslíš?

— Já?

— Ano, ty.

— Možná, koktala Leontina. Proč mi to říkáte?

— Shledávám to, prohlásil Lampieur a opřel se zády o jednu stěnu sklepa, pohlížeje na Leontinu pohledem plným úmyslnosti.

— Ach, řekla ona, shledáváte?

— Zajisté, tvrdil Lampieur, vrátila ses. A ... aby ses vrátila, k tomu bylo třeba nemít přede mnou strach ... jako dříve.

— Mám stále ještě strach, přiznala Leontina.

Lampieur vyrazil krátký, tlumený smích.

— Neřekl bych, zabručel pak a méně pojednou přízvuk a způsob, dotazoval se s jakousi horlivostí:

— Nebude ti moc teplo?

Leontina byla jako přimražena.

— Nu, opakoval Lampieur, sundej si plášť. Mohla bys venku nastydnout. Říkám ti, abys svlékla plášť. Nechceš?

Přiblížil se k Leontině.

— No, máš dost času, prohodil ... Ostatně, když ses vrátila, máme si co povídat, ne?

— Už jsme v tom, myslila si nešťastná.

Přece však svlékla plášť a podala jej Lampieurovi, který otevřel jedny dveře a pověsil jej za ně.

— Tady, pravil, jsa skryt za dveřmi, jest dřevník ...

A připojil aniž na něco narážel:

— Dřevník, kam chodím často spát, takhle ... když v peci hoří ... a když jsem příliš unaven ...

Leontina, zamlklá, poslouchala, jak mluví za dveřmi a zkoumala pohledem silné bílé zdi a klenutí, které ji

věznily. Bylo tu uvnitř dusné horko a zvenčí nebylo slyšeti nic . . .

— I kdybych křičela, uvažovala, bylo by to málo platné!

Nesmyslná myšlenka jí prošla hlavou a jí přeběhl mráz. Jaké dobrodružství! Leontina soudila, že jest ztracena.

— Ale co to děláte za těmi dveřmi? nalezla přece odvahu zeptati se.

— Sbírám dříví, řekl Lampieur.

Bylo ticho, přerušené spadlými poleny, která se skutálela na zem, když je sbíral do náručí. Potom Lampieur zavřel dveře a vrátil se až před pec, sehnut pod nákladem dříví, které pustil na zem s velkým hřmotem.

— To spotřebuje, poznamenal Lampieur, ukazuje na pec. Ve dne, v noci, bez ustání . . . můžeš si myslit . . .

— Ano . . . ano, koktala Leontina, to si myslím.

— Pojď se jen podívat, pokračoval Lampieur, veda ji k dřevníku, takováhle hromada dříví vydrží čtyři dny.

Ukázal jí hromadu dříví, v níž byla polena o sebe opřena a kupila se až ke klenutí.

— Tak, řekl na vysvětlenou.

Vůně lesa, mechu, kapradí a mízy naplňovala dřevník . . .

— A tohle? tázala se Leontina, objevivši na holé zemi pokrývku.

— To je moje postel, odpověděl Lampieur.

Leontina se odvrátila. Lampieurův hlas, pronášející »moje postel«, měl takový přízvuk, že se v něm žena nemohla mýliti.

— Pojďme, řekla Leontina.

Byli si znovu tváří v tvář v pekárně, kde bylo tak dusivé vedro, že se tam vcházelo jako do ohně.

— Půjdu, řekla Leontina, aby se sebe setřásla jakousi ztrnulost, která se jí napolo zmocnila.

Lampieur nehnul ani brvou. Upřel na Leontinu soustředěný pohled, že se znepokojila.

— Chtěla bych svůj plášť, řekla spěšně.

— Ach, tvůj plášť?

— Dejte mi jej.

— Počkej! bručel Lampieur.

Odehrával se v něm zřetelně podivný boj, jehož všechny pohyby bylo vidět odrážeti se v jeho obličeji.

— Ale, ale, bručel. Tvůj plášť . . .

— Musím jíti, prosila Leontina.

— Ne, řekl Lampieur. Půjdeš potom . . .

— Kdy potom?

— To je návrh, počal, pokoušeje se řaditi slova zřetelně za sebou, nebo příprava . . . jak budeš chtíti . . . Vypadal rozzlobeně. V každém případě se rozmysli, než mi odpovíš . . . Měla jsi radost z toho, že jsi mě zase uviděla?

— Slitování, prosila Leontina.

— Eh, hučel Lampieur, nech toho . . . Jaké pak slitování . . . Slyšíš? Ale od poslední noci jsem uvažoval o všem tom strachu, který máš přede mnou, a bylo mi líto, že ti naháním takového strachu, protože nejsem tak zlý, jak vypadám . . . Ne . . . ne . . . nejsem zlý . . . nejsem . . . Tak jsem o tom uvažoval, tak sám . . . jak tu žiji . . . v své světnici . . . tu a tam, stále sám, i v hostincích. A řekl jsem si . . . Nu? Vidíš to? Jak mě to všechno mrzí, že jsem ti tak naháněl strachu. Je to docela pravda. Pravda, pravdoucí, řekl rozhodně. Nevěříš?

Leontina se uhnula.

— Jak? divil se Lampieur, ty nepochybuješ? Jdi! Litoval jsem toho k vůli tobě, můžeš být jista. Ale ty vůbec nevíš, jak mi přišla do hlavy myšlenka, abych byl k tobě hodný a abys mi rozuměla. Nemůžeš to vědět. A přece mě to tehdy trápilo bez ustání, až do rána ... Slyšíš? Byl jsem s počátku jako zajat tebou ... A druhý den jsem už měl v hlavě myšlenku, kterou tam mám doposud ... Tu myšlenku, že jsem pochopil, čím ses mi stala ... i s těmi věcmi ...

— S kterými věcmi? koktala slabě Leontina.

— S věcmi, odvětil Lampieur pevně, které se musí nutně jednoho dne státi. A tak jsem se neodvážil druhého dne po té myšlence vrátit se tam, kde bych tě mohl najít ... Styděl jsem se ... A pak, co bych ti byl řekl? Ze? Což vím? Styděl jsem se, že vypadám, jako bych za tebou běhal, abych s tebou mohl mluvit. Nebyla bys mě chtěla poslouchat. Tak jsem tu byl ty první dny a noci jako blázen. Nic se mi nedařilo ... To je tvou vinou, vidíš? Se vším tím tvým strachem ... ten mi bránil jíti tam na ulici za tebou a vysvětliti ti své starosti. Na štěstí mi práce dovolila vzchopit se říci si, že ty přijdeš první ...

— Nechtěla jsem přijít, řekla Leontina.

— Ale přišla jsi, pravil Lampieur. Věděl jsem to. Byl jsem si tím jist ... tak jist, jako že tu stojím, a nedovedeš si představit, jakou mi to dělá radost ... Hleď, nenutím tě vůbec, abys mi odpověděla dnes večer. Uvažuj ... Dej si na čas ... Až do zítra do večera ... Můžeš přijít přímo před krám.

— A odpovím-li hned? tázala se Leontina se zřejmým odporem.

Lampieur sebou zakýval:

— Pak by to musilo být, jak já chci, vysvětlil hluchým hlasem. Potom velmi klidně čekal, popotáhnuv si v pase svoje široké kalhoty.

Leontina zbledla a asi minutu se zdálo, že promluví; ale hrdlo se jí zatáhlo a ona z něho nemohla vypraviti slova.

— Nuže, tázal se Lampieur, je to ano?

Udělal k ní krok ... dva kroky ... Viděla ho blížiti se; on opakoval:

— Je to ano?

Leontina náhle zpozorovala, že je po pás nahý. Viděla jeho ruce, jeho poprsí bílé a svítící, jeho ramena a zaplavila ji hanba — jaké dosud v životě nepocítila — zároveň s hroznou nechutí ... Ale bylo již pozdě a ona mohla jen říci, když ji k sobě přitiskl:

— Co ještě chcete ze mne udělat?

10

... Druhého dne se probudila v Lampieurově pokoji, ne jak on by si byl snad přál, ale jako prostitutka, která touží jen po odpočinku a přenáší na jednoho muže odpor, který cítí ke všem mužům a k své vlastní hanbě. Leontina se rozhlížela kolem sebe; hrozné ponížení se připojilo k jejímu studu a ona cítila jeho osten. Vždyť to bylo jen její vinou, že klesla tak nízko, že se musila od nynějška podvolovati Lampieurově vůli. Neměla volby: naopak, Leontina se musila pokusit přizpůsobiti některým neblahým následkům, protože její vinou byly umožněny. Tak poznala nešťastná, jak těžký osud na ní leží a připravuje jí nová neštěstí. Ve skutečnosti ustoupila Lampierovi z bázně, aby se nevrátil k svým starým hrozbám a nechtěl je uskutečniti. Jak by ho byla mohla od toho odvrátiti? Leontina si připomněla sklep s křídovými stěnami, ticho, které leželo na dně toho sklepa, jeho husté ovzduší, jeho hluché uzavření... Proč tam sešla? Nešťastnice si už nevzpomínala. Zdálo se jí, jako by byla bývala téměř nepřítomna při svých včerejších činech, a byly to úryvkovité, vzdálené dojmy, které se v ní ujasňovaly a přiváděly jí na paměť touhu, kterou stále měla, přiblížiti se k okénku, sehnouti se, zavolati Lampieura. Ta touha byla příčinou všeho. Zmocnila se Leontiny tak násilně, že se s ní sloučila v jediné tělo a odňala jí i její osobitost. I nyní v této světnici, kde se Leontina cítila obklopena svou vlastní porážkou, pociťovala zprvu, jako by byla opuštěna sama sebou a proměněna právě v onu druhou bytost, kterou se stala. Zmatený pocit údivu se mísil v tento cit. Ale Leontina byla skutečně tou novou bytostí a po-

divná úzkost v ní budila tak lítost se sebou samou.

— Tu to máme, poznamenala . . .

Po jejím boku chrápal Lampieur, zničený únavou, a odpočíval v hlubokém spánku. Ach, kdyby se byla Leontina mohla jako tento muž vyhnouti mukám, která ji ztravovala! . . . Ale nebyla toho schopna. Nemohla . . . Ať se jakkoli pokoušela, propadala stále těm mukám a bojovala s nimi.

— Je to tak . . . opakovala si nešťastná každou chvilku . . . je to tak . . . Nedá se nic dělat.

Světnice, kterou prohlížela, byla úzká a nepořádná. Byly tam poházeny oharky. Kufr sloužil za noční stolek a okénkem v střeše vnikal nepřímo den na podlahu a rozléval mezi stěnami tvrdé, ostré, oslepující světlo, které oči sotva snesly. Konečně světlo znepokojilo Leontinu; odvrátila se, pozorovala dlouhou chvíli Lampieura, pak zavřela oči a snažila se nemysliti na nic.

— Ach, udělal Lampieur.

Leontina se instinktivně od něho odtáhla jak mohla nejdále a v strachu, aby se neprobudil, dělala, jako by spala.

— Jak? řekl on jako ve snu . . . Jak? vy . . . vy jste na mne čekala? Pohnul sebou, vzdychaje těžce . . . Jak? mluvil dále . . . nevím . . . a odděluje každé slovo, mluvil další, která neměla souvislosti a která přes to vyjadřovala nevysvětlitelný strach.

— Nu, nu, bručela Leontina.

Zatřásla Lampieurem a něžně ho odvádějíc ze světa, z něhož mluvil:

— To jsem já, nutila jej, aby ji poznal. Nevidíte?

— Ano, odvětil Lampieur.

Vztyčil se, sedl si na posteli a pohlédnuv pozorně na Leontinu, otázal se nesvým hlasem:

— Ty jsi nespala?

— Ne, nespala jsem, přiznala se Leontina.

Lampieur na ni upřel tupý pohled, pak jako by sbíral své smysly, a ponořil se v hluboké úvahy.

Leontina se také posadila na posteli a nespouštěla očí s Lampieura, který jako by byl na okamžik úplně na ni zapomněl. Nač asi myslil? Byla by to mohla stěží říci. Chvílemi bylo zřejmo podle jistého svraštění obočí, že Lampieur na něco myslí a že spojuje Leontinu se svými divnými úvahami, neboť pohledy, které pak na ni vrhal, vyjadřovaly nedůvěru a stín podezření a zármutku.

— Nepůjdeme? tázala se náhle Leontina.

V odpověď se Lampieur zvedl, obul si staré boty a zavázav si spodky, šel ke stolu, kde se chystal k mytí. Leontina sledovala všechny jeho pohyby. Viděla, jak ponořil hlavu do studené vody, jak se myl, osušoval. Dělal toaletu s úzkostlivou péčí, na niž, jak bylo zřejmo, vynakládal všechnu pozornost muže málo sebou jistého, kterého pronásleduje utkvělá myšlenka. Potom, vylévaje z umyvadla špinavou vodu, svolil:

— Půjdeme, a udělal místo Leontině, která také vstala a počala se oblékati.

Bylo asi tři hodiny odpoledne; denní světlo rozšiřovalo stále po světnici stejnoměrný a zářící jas, který však již jako by se lámal v šikmé paprsky. Lampieur se podíval na hodinky, pak je zase zastrčil do kapsy, odkud je vytáhl, a otevřel okno. Na jeho tváři se chvílemi střídala úzkost se smutným a rozhodným výrazem. Ale Lampieur skrýval své tajemství. Chodil po světnici, za-

stavoval se, sedal si, znovu vstával, a když potkával Leontinu, mlčky se jí vyhýbal. To děvče se mu zprotivilo. Netušila to? Lampieur měřil prostor mezi sebou a jí, který je dělil, a vzpomínal na tisíc hrůz, jimiž prošel. Viděl Leontinu venku, jak se plíží podél zdí. Viděl Leontinu ve sklepě a všechny ty dojmy budily nakonec jeden, kterého se nemohl zbaviti.

Ale co byly ty dojmy a útrapy, které ho mučily, proti neobvyklé přítomnosti této dívky v jeho světnici? Lampieur to příliš dobře věděl, a pozoruje Leontinu byl by si přál vyhnati ji, kdyby byl mohl. Leontina se oblékala u postele a Lampieur si vyčítal své včerejší jednání a nevysvětlitelnou touhu, která se ho zmocnila. Nyní, když byl pánem svých smyslů, nepociťoval touhy po Leontině. Což vůbec mohl po ní toužiti? Nerozuměl tomu. Jaká nezdravá potřeba ho k ní hnala? Jaká podivná chuť? Lampieur se tomu bránil, myslil jen na to, jak vyjít ze světnice, sestoupit na ulici a tady najít výmluvu, aby mohl Leontinu přenechat jejímu osudu a již jí nevidět.

... Ale když byli na ulici, pocítili nepřekonatelný stud, a třebaže toužili jeden druhého opustiti, neodvážili se přiznati si to, neboť se oba stejně báli dotknouti se této otázky a uvědomiti si její důsledky. Mimo ně spěchali chodci. Autobusy přejížděly s velkým hřmotem. Co by si řekli Leontina a Lampieur? Hledali nadarmo slova, hluk se všech stran jim bránil v řeči. Ostatně nebyla dosud noc. Mizející den ozařoval průčelí a rozléval po ulicích jakousi zář, která způsobovala, že bylo dosud viděti. Ten den a ta zář znepokojovaly Lampieura a překážely Leontině. Bez nich by asi slova a věty přišly samy . . . Ale Lampieur se bál spatřiti dojem, kterým

by působily na Leontinu a zároveň měl strach, že by se nemohl dále opanovati před tou dívkou, o níž nevěděl, o čem přemýšlí.

— Právě, myslil si, přejížděje umdleně rukou po obličeji.

Leontina se tázala:

— Jdeme k Fouassovi?

— Ne, odpověděl Lampieur, jdeme tudy . . .

Naznačil pohybem směr docela opačný, než kterým byl bar, a šel jím mechanicky, bez jediného slova.

— Totiž, zašeptala Leontina za několik okamžiků, já budu musit jít domů.

Lampieur ani nehnul brvou.

— Dobře, půjdeš, řekl. . . . Je to daleko odtud?

— Je to dost daleko.

— Doprovodím tě, řekl Lampieur a šel vedle Leontiny, která zahnula vlevo a přešla brzy na boulevard de Sébastopol, kde se rozsvěcovaly výkladní skříně.

V tuto hodinu plnili nejrůznější lidé chodníky a tramvaje klouzaly po kolejích jako světelné paprsky. Strážníci zastavovali na některých křižovatkách vozy; chodci čekali, shromažďovali se, pak se vozy znovu rozjely jeden po druhém svou cestou a chodci přecházeli ulici.

Noc se blížila. Tu a tam usedaly na lavice mezi stromy podél chodníků stařeny, o nichž nebylo možno se domnívati, že by obchodovaly svými půvaby, tak byly uvadlé a odporné. Jiné se ploužily kolem obchodů. Nosiči plakátů chodili se svými cedulemi. Bledí povaleči chodili v hloučcích a velmi mladé prostitutky, které se vydaly na sklonku dne za svým řemeslem, proplétaly se

mezi chodci, posílajíce jim malované úsměvy a skryté výzvy.

Lampieur pohlédl na Leontinu.

— Je to ještě daleko? otázal se

Leontina ho vůbec neslyšela. Šla vpřed davem a nestarala se o Lampieura. Nestyděla se nijak za to, že ji doprovázel. To jí nevadilo. Pro ni nebyl Lampieur tím mužem, který kráčel vedle ní a nedovedl přemoci svou těžkou nerozhodnost. Myslila na druhého, na Lampieura, jehož zločin si představovala a jehož se bála. Ten zločin působil na Leontinu tak, že neměla síly udělat něco z toho, co by chtěla. Ležel na ní vší svou vahou; drtil ji; naplňoval ji zbabělostí a smutkem. Nakonec už nebylo možno mu uniknouti. Jak mu uniknouti? Nestačilo přerušiti styky s Lampieurem. To už učinila a musila se vrátiti, znovu zavolati Lampieura, znovu sestoupiti do sklepa. Teprve večer se to stalo. Nezapomínala na to a jako na dovršení si ji Lampieur vzal a pak se jí zbavil s ponižujícím pohrdáním.

11

To nemohla Leontina vůbec vypuditi z mysli, neboť viděla dobře, že nejde mezi ní a Lampieurem o lásku, nýbrž o jeden z těch hrubých chtíčů, jemuž se nikterak nemohla vyhnouti. Nešťastnice neměla ilusí. A přece kdyby se jí Lampieur místo lásky byl přiznal k svému trápení, byla by s ním jistě cítila, protože právě to trápení ji k němu přitáhlo a přinutilo poddati se mu . . . Běda! Leontina viděla, jak se vede děvčeti, jakým byla, a nikoho z toho nevinila. Bylo to tak . . . Byl to obecný zákon, a ona se mu musila podvoliti jako tolika jiným obecným a denním nezbytnostem, jež jsou údělem každého.

Tak jsouc ponořena ve své trpké úvahy, vstoupila Leontina na chodník a Lampieur ji doprovázel. Nemluvili na sebe; šli vedle sebe, nepohlížejíce na nic. Po boulevardech, kterými procházeli, probíhaly davy.

— Můj bože, bručel Lampieur.

Váhal. Pak, když Leontina šla dále svou cestou a vůbec se o něj nestarala, dohonil ji, jsa udiven, že nevyužil této příležitosti k tomu, aby se od ní odloučil.

— Nu, copak je to?, řekl si.

Zmocnil se ho divný pocit sebelásky a on se cítil uražen netečností, s jakou se Leontina chovala k jeho přítomnosti. »Uvidíme,« řekl tedy sám k sobě . . . »Uvidíme . . . Takhle to dlouho nepůjde!« V jeho nitru se probouzely všechny možné temné a nepřátelské úmysly. Lampieur jich neodháněl. Naopak, ony mu byly jakousi cestou k cíli, k němuž se cítil nesen od svého probuzení ve světnici. A k jakému cíli! Lampieur

ho dosud nerozeznával a necítil dosud také, že hrozivé plány, které kul proti nešťastnici, postoupily toho dne o mnoho dále. Ve skutečnosti se Lampieur mýlil, domníval-li se, že jeho nechuť k Leontině a tajná potřeba, jež ho nutila, aby jí ubližoval, vznikly tehdy, když je zpozoroval, neboť po celou dobu od svého zločinu nenáviděl tu dívku a stavěl se k ní s tvrdošíjným odporem. Snad tato nenávist přivedla Lampieura k tomu, aby se Leontiny zmocnil a ponížil ji. Zbytečně si tím lámal hlavu. Vznik jeho touhy se nedal jinak vysvětliti. Ta nenávist k Leontině mu vnukala touhu . . . ale on jí nerozuměl.

Ostatně k čemu bylo potřebí Lampieurovi rozuměti vedle této dívky tomu, odkud se vzala jeho včerejší touha? Nenašel by proto větší uspokojení v tomto poměru, který vytvořil.

— Počkejte, počkejte, volala Leontina, zatím co Lampieur zmateně sledoval průběh svých myšlenek.

Zastavil se překvapeně a zeptal se:

— Je to tady?

— Ano, tady je to, šeptala jeho společnice.

Lampieur viděl nečistý výčep, schody, zábradlí, bílou kouli s nápisem »Hotel«, napsaným na ní černými písmeny. Viděl také Leontinu a Leontina se na něj dívala a čekala, až se rozhodne.

— Dobře, dobře, bručel Lampieur . . . Jdi dál . . . Jdu za tebou.

Pak chopil Leontinu za ruku a pustil ji napřed.

Pokoj ve čtvrtém poschodí měl okna na dvůr a na kuchyně neobydleného baráku, který byl vyšší než hotel a zakrýval jej proto za jasného dne polostínem.

Okno v pokoji se špatně přivíralo. Zdobila je roztrhaná záclona; na podlaze nahražovaly rozbité dlážky parkety . . . Leontina rozžehla lampu; stáhla záclonu, a zatím co Lampieur zavíral za sebou dveře, svlékla plášť a usedla na postel.

— Je velký, poznamenal Lampieur.

— Co?

— Mluvím o pokoji, řekl Lampieur, a nemaje, co by více řekl, sedl si také na židli, sňal čepici a zamlčel se. Díval se na červený plamen lampy, jako by čekal, až ho někdo přinutí k řeči. Ale minuty míjely a Lampieurovy rozpaky se postupně zvyšovaly, neboť něco, nač dosud tento muž nepomyslil, jej překvapilo a přinutilo k úvahám.

Vskutku, po prvé přestala Leontina býti v Lampieurových očích tou jakousi dívkou, mimo život a jakoby neživoucí, o níž nevěděl nic jiného, než že má strach a že chová jisté tajemství. Kde bylo to tajemství? Lampieur viděl pokoj, postel, lampu, bídnou záclonu, která zakrývala okno — a ač tohle mělo jen nevelký význam — přece to mělo význam pro jeho duši a donutilo ho to nestavěti už Leontinu mimo život, nýbrž do života a snad výrazněji než kteroukoli jinou.

Lampieur se poznenáhlu vzpamatoval a spřáteloval se s dojmy pro něho tak novými a tak zneklidňujícími. Co to konečně znamenalo, že Leontina měla svůj vlastní život! To pro něj na věci nic neměnilo. Ostatně, která bytost na světě, i když závisí na druhé, nemá vlastní život? Lampieur neměl, čemu by se byl divil. On sám byl jednou z těch bytostí; znal to . . . Jenže žil tak dlouho mimo skutečnost a v ovzduší podezření a obav, že již

narážel všude jen na ně a na příznaky, které vyvolávaly. Odtud pocházelo jeho překvapení, projevivší se rozpaky, v nichž viděla Leontina Lampieura, když si právě sedl vedle ní a neřekl již ani slova.

Proč mlčel? Leontina hledala důvod toho a nenalézala jej. Vždyť, doprovodil-li ji Lampieur až sem do pokoje, chtěl s ní asi mluviti? . . . Neučiní tak? To mlčení se stalo konečně nesnesitelným; nebyla pro ně vhodná doba; obtěžovalo, zaráželo Leontinu. Jinak zase se tázala nešťastná dívka, jakého nešťastného vnuknutí poslechla, když svolila, aby s ní Lampieur vstoupil do pokoje. Choval se tu tak podivně! Byl šílený? Leontina viděla, jak se zdvihl, přiblížil se k lampě, která čadila, stáhl knot. Pak prohlížel na krbu, kde stála lampa, různé předměty pomalu jeden za druhým, jako by se jich tázal na odpověď, jaká zvláštní nálada ho k nim přivábila a soustředila na ně jeho pozornost.

— Tohle, řekl tiše, bera do ruky malou podobiznu . ., to je tvoje?

Obrátil se k Leontině a drže stále podobiznu v ruce, připojil:

— Je to podobizna chlapce.

— Ovšem!

— Jakého chlapce?, tázal se Lampieur . . . — Máš nějakého?

— Je mrtev, řekla Leontina.

Lampieur postavil podobiznu na místo, kde ji vzal, a odcházeje od krbu, bloudil pohledem kolem s nevlídným výrazem.

— Zemřel ve třech letech, vyprávěla Leontina . . . u lidí, k nimž jsem ho dala na venek.

— Kdy to?

— Když jsem odešla z domova, odvětila Leontina. A dodala:

— K vůli němu právě jsem odešla z domu. Pochopíte, že mě doma nechtěli s klukem . . . že? . . . Otec by mě byl vyhodil.

— A matka?

— Neměla jsem nikdy matku. vysvětlila Leontina. A vy?

— Ach, já . . . já . . . mám ještě své staré, bručel Lampieur. Ale oni nebydlí v Paříži. Neznají Paříž . . . Jsou to dobří vesničané, tam na venku! . . .

Jeho napřažená ruka klesla.

— Tam na venku, opakoval Lampieur; a jeho oči na okamžik utkvěly na obrazech, které mohl viděti jen on.

To trvalo jen okamžik. A přece v pohledu Lampieurově zazářil náhlý plamen, ne ten, jaký se tam obvykle objevoval; Leontina jej zahlédla, ale byla jím zastrašena; tu Lampieur přerušuje kouzlo, propukl ve zlý smích a stal se jiným člověkem.

— Co je? Co je?, tázal se, řekl jsem něco?

— Nevím, co tím chcete říci, odpověděla Leontina váhavě. Vy si na to nevzpomínáte?

— Možná, poznamenal Lampieur . . . Mluvil jsem o svých starých. Ušklíbl se posměšně. Když to na mne přijde, mluvil dále pohrdavým tónem, myslím jen na ně . . . Myslím na sebe . . . a vzpomínám si, jací to byli tvrdí lidé . . . Tak, tak . . . Ty doby už jsou daleko, na štěstí . . .

— Nemyslete už na to, pronesla Leontina.

— Ano, řekl Lampieur, jako by mluvil sám k sobě, ano . . ., ano.
— Máme svoje vzpomínky.
— To je směšné! . . .
Opravil:
— Ošklivé vzpomínky . . .
— Každý je má, řekla Leontina.

Tu Lampieur pochopil, proč chtěl opustiti Leontinu, a ztratil k tomu odvahu, protože viděl, že k tomu nedojde . . . Příliš mnoho vzpomínek ho poutalo k této dívce. Mohl se s ní rozejíti, aniž se toho zároveň obával? Proto za ní šel až sem a nemohl se rozhodnouti k odchodu. Pro něho se celý svět uzavíral v tomto hotelovém pokoji, kde dlela ta nešťastnice. Cítil to; ba více než cítil . . . byl tím jist a to ho dráždilo.

A přece v tomto pokoji hrozilo Lampieurovi nyní veliké nebezpečí, kdyby se dal strhnouti k polovičním důvěrnostem, s nimiž začal; zavedly by ho příliš daleko; mohly by ho zničiti. Lampieur to na štěstí zpozoroval zavčas. Pohlédl na Leontinu a znovu se v něm probudila nenávist, kterou mu ona vnukala.

— Tak, tázal se, co budeme teď dělat?

— Ale . . . nic . . .

— Ovšem, řekl Lampieur, nemáme co dělat . . . Selhaly ti tvoje nástrahy . . .

— Jak?

— Ach, rozumím tomu, šeptal Lampieur, rozumím . . . Myslíš, že jsem je neviděl?

Leontina zavrtěla hlavou.

Lampieur pokračoval:

— Jdi! . . . Ostatně, proč ses vrátila do svého hotelu? Ne proto, abych šel s tebou?

— Ne.

— A ta podobizna tady na krbu? . . . Řekni . . . nenapadlo tě, že tu je pro mne? To je dobrý trik, víš, podobizna mrtvého dítěte . . . Někteří na to nalítnou . . .

— Mlčte!, prosila Leontina . . . Nemáte práva mluvit takovéhle věci . . . Není to pravda . . . Šel-li jste za mnou, nemohla jsem vám brániti . . .

— Možná!

— A důkazem . . . důkazem . . .

— Ó, nech toho, posmíval se Lampieur . . . s tvým důkazem!

Leontina pokračovala:

— Důkazem je, že jsem chtěla před vámi utéci . . .

— Jak?

— Odejíti . . . ano, řekla Leontina statečně . . . kamkoli . . . ale odejíti někam, kde byste nebyl, daleko . . . daleko . . ., kde bych mohla na vás zapomenouti.

Lampieur vylítl:

— Ty, hučel, ty jsi chtěla? . . .

A přiblíživ se k Leontině, řekl všecek bledý:

— Poslyš, ty lžeš. Nemůžeš zapomenout . . . Nepovídej pohádky . . . Nezapomíná se. Napadlo tě odejít, abych zůstal sám, abych se trápil . . . abych tě hledal . . . Jdi, abych . . .

— Netrapte mne už!

— Ty trápíš, odvětil Lampieur drsným hlasem. To ty . . . Včera večer jsi přišla jen proto . . . vhodila jsi provázek . . . Že? . . . do sklepa . . . a pak jsi zavolala . . . a pak ještě jsi naschvál upustila provázek, abys mohla sejít dolů . . . Řekni, že ne?

Šel k Leontině.

— Odpověz, nařizoval . . . Není to tak? Odpověz mi! . . . Chci to . . . chci vědět, kdo tě k tomu nutil . . . Proč ses vrátila . . . co chceš ode mne?

— Nepřibližujte se! varovala ho Leontina.

Lampieur se pojednou zarazil.

Leontina se opírala o kraj postele, celá se třesouc a dívala se mu přímo do očí, hluboce a tak upřeně, že nemohl snésti jejího pohledu.

— Jděte, řekla pak... Odejděte... Jděte, jděte... Vidíte přece, že musíte odejíti... že mě musíte nechat samotnou... nemám už síly. Vy mi jen chcete ublížit.

Zakryla si prudce tvář rukama a Lampieur se odmlčel. Nenávist ho opustila... Nahradil ji údiv, který podivným obratem vzbudil v Lampieurovi obavu, že mu Leontina nyní unikne. Směřoval vším k tomu cíli. Dokonce si přál před dvěma nebo třemi hodinami opustiti tuto dívku, a přisahal, že ji už neuvidí. Nepřihlížel k ní. Nepředstavoval si, že by také ona mohla stejně míti tutéž touhu, a to uráželo jeho mužskou hrdost a bylo mu to nesnesitelné.

*

Nebylo třeba ničeho více a Lampieur tváří v tvář pravé situaci se to pokusil napraviti. Nic nebylo snad ještě docela ztraceno. Leontinina snaha byla marná. Pokud Lampieur neodešel, měl výhodu on, a ne ona. Skutečně také se Leontina už neodvážila říci Lampieurovi, aby odešel. Poodstoupila od něho. Čekala a Lampieur viděl podle její bledosti, že mu již nemůže dlouho odporovati.

— Dobře, hučel, když chceš, abychom se už neznali, nechám tě...

Nasadil si čepici a pak, jda ke dveřím, řekl polohlasně:

— Měli jsme tutéž myšlenku... Žíti ve dvou, jak jsem si představoval... to je už nemožné.

Leontina vzdychla.

— Ó, jen žádné komedie, odpověděl Lampieur... Neznepokojuj se... Zkusili jsme to... nemohli jsme... Takových je mnoho jako my...

— Proč mi to říkáte? tázala se Leontina.

Lampieur se zklamaně usmál.

— Protože... odpověděl, ukazuje pohybem na stěny pokoje, a pohlédl na nešťastnou tak divně, že uvěřila v jeho upřímnost a dala se strhnouti.

— Zkrátka, rozhodl Lampieur... každý svým životem, že?

V té chvíli byl opravdu upřímný, protože cítil, že visel na Leontině nejen proto, že ho mohla udati, nýbrž také proto, že mu působilo jakousi radost, že se jí mohl pomstíti za zlo, kterým trpěl. Jiný cit při tom loučení neprojevil. Žádnou lítost. Lampieur to dobře věděl a v tom byla jeho síla...

A přece neodcházel a Leontina neměla odvahy vyhnati ho. Mezi nimi se již utvořilo tisíc nových pout... a ta se upevňovala. Přibližovala k sobě tyto dvě bytosti. Svazovala je a Leontina jim snad v hloubi duše žehnala. Jako by ji byla vyrvala z nicoty...

Žili podivným životem od toho výstupu, kdy se nerozešli. Leontina bydlila u Lampieura. Čekala totiž na Lampieura někdy až do rána v jednom skladišti tržnice, kam pro ni přicházel a odkud chodili domů spat. Večer je bylo viděti večeřeti spolu v ulici Saint-Denis; pak šel Lampieur po své práci a Leontina trávila svůj čas, jako to dříve dělala, až do půlnoci, hodiny to, kdy pro ni Lampieur přicházel k Fouassovi a nabízel jí nápoj....

Nikdo tomu nemohl nic říkat. Bylo to zcela přirozené. Vědělo se, že si Lampieur vydělává na živobytí a že je dobrým dělníkem. Měl přece právo dělati před očima všech, co chtěl. Ale Leontininy družky to neposuzovaly stejně a byly jaksi překvapeny tímto poměrem, o němž často hovořily, když nebyla Leontina přítomna, a v němž tušily tajemství.

Bylo v tom všem arci tajemství a nedalo se o tom pochybovati, i když se na to příliš nehledělo, neboť nic nebylo nesmyslnějšího nad tento poměr. Ustaraný vzhled Lampierův, jeho unuděné a rozbručené chování, Leontinina zdrželivost vůči tomu muži byly hned každému nápadné. Třebaže přicházeli oba přesně k dostaveníčkům, která si dávali, nechodil tam ani jeden ani druhý s nadšením nebo radostí. Sedíce u téhož stolu, pili bez jediného slůvka ... Obapolná lhostejnost je od sebe dělila více, než by byl kdo věřil ... Co to znamenalo? Nevědělo se. To bylo něco neobvyklého ... A konečně, když Lampieur zavolal sklepníka a platil útratu, pozorovali často, že opustil Leontinu, aniž jí dal alespoň

sbohem, a že ona zůstala na svém místě nehybná a mlčelivá, jako by ztracená ve snu.

Smutný sen, byl-li to vůbec sen ... Ale co by si byli pomyslili o Leontině a Lampieurovi, kdyby je byli viděli doma, když se vrátili a lehli si do postele? Nevyměnili ani slova. Lampieur si lehal první. Sledoval chvíli pohledem svou společnici ve světnici, pak usínal, a Leontina, lehajíc si vedle něho, následovala ho nakonec a ponořovala se za ním do hloubi temného odpočinku, plného zlých vidin.

Tady se znovu nalézali. Mučilo je totéž trápení ... Nutilo je dotýkati se prsty hrozné nutnosti, která je štvala spolu, aby se utíkali mimo skutečnost do světa hrůz a ustavičných úzkostí. Hledali se po dobu spánku za zmateného nepořádku svého svědomí a představovali si, že si rozumějí a podporují se. Leontina toho nikdy neměla dosti. Věnovala tomu neúnavnou horlivost. Ustavičně se tím vyčerpávala. A když viděla nešťastná při probuzení, že na sebe musí vzíti znovu, ale jinak zase svůj denní úkol, schoulila se vedle Lampieura a někdy se dala do pláče.

Lampieur pak po jejím boku viděl otevřenýma očima míhati se před sebou neurčité tvary, které ho ve spánku obklopovaly se všech stran. Viděl je. Rozeznával jejich vzhled, pak mizel celý ten svět beze smyslu, jako by nějakým nadpřirozeným vlivem a Lampieur se nalézal u Leontiny, která mu nemohla nijak pomoci.

Tato probuzení na ně působila hlubokou sklíčeností, která se ještě zhoršovala, neboť čím více se pokoušeli Lampieur a Leontina uniknouti svému žalu, tím více se k němu musili vraceti. A tak jaký mohly míti tyto dvě

bytosti zájem o jiné věci? Nic je neodvrátilo od sebe samých na ulici, v barech. Někdy nedůvěřovali lidem, kteří se je zdáli pozorovati... bylo to zbytečné... Ti lidé se jim brzy zdáli nesouvislými, směšnými, nesmyslnými. Co chtěli pozorovati? Lampieur se o ně nijak nestaral. Proti jejich zvědavosti stavěl mechanickou sílu. Alespoň při své práci. Vykonával ji, aniž se jí téměř účastnil, jako stroj, který koná a odevzdává práci se soustavnou lhostejností. Tak tomu bylo s Lampieurem. Nebyl přítomen ve sklepě, u pece. Jen jeho tělo tam pracovalo, duch byl jinde, velmi daleko, tu nebo onde, nebo snad i v tomto sklepě, ale byl zaměstnán docela jinou činností.

V podobných okamžicích zapomínal Lampieur na Leontinu; nebyla mu ničím nebo spíše se k němu připojovala nenadále při té neb oné myšlence a to nebylo důležité. Jedinou vážnou věcí bylo pro Lampieura, že nyní myslil na svůj zločin a byl jím obtěžován, aniž tím trpěl. Již při pátém nebo šestém opakování musil se vzchopiti a násilím přinutiti svou paměť, aby připustila, že zločin spáchal opravdu on, Lampieur. Napadlo ho vskutku, že je hříčkou jakési hrozné posedlosti a že o tom již neví. Ale když se taková podrobnost vynořila znovu, poznával, že je tato podrobnost správná a on si na ni jasně vzpomínal...

To ho brzy přimělo k pokusům sebrati co možná nejvíce těchto podrobností a použíti jich k tomu, aby si v ovzduší, které ho obklopovalo, uvedl na oči onu všední vraždu, jejímž byl pachatelem. Ale tu se Lampieur mátl; snažil se pochopiti pohnutky, které jej k tomu přivedly, a nalézal je jen velmi nepřesně za cenu tisícerých

útrap. Byly to peníze? ... Byla to rozkoš z odvahy? ... Snad působily v jeho případě obě pohnutky ... A snad ještě něco jiného, co vycházelo přímo z Lampieurovy povahy a vysvětlovalo se temným pudem, který ho nutil sadisticky týrati Leontinu.

Leontina se o to nestarala. Pro ni byl Lampieur hrubý a necitelný jen proto, že spáchal zločin, a to stačilo v jejích očích, aby mu to odpustila. Kolikrát si představovala ten zločin a stavěla se na Lampieurovo místo, aby si lépe představila jeho utrpení a sdílela se s ním o ně! Leontinu ztravovala potřeba obětovati se ... Vězela v ní. Vůbec ji neopouštěla a konečně v ní nešťastnice nalézala tisícerou útěchu ... Žena, kterou byla, stala se takto docela jinou ženou. Nic ji neodstrašovalo. U Fouasse na příklad, když se opřela lokty o stůl po Lampieurově odchodu, nebyla nikterak znepokojena tím, že odešel, nepromluviv na ni; sledovala ho naopak v myšlenkách s poníženou a oddanou něžností. Doprovázela ho. Přála si, aby si odpočinul, a bylo-li by třeba, byla ochotna zajistiti mu odpočinek obětováním svého.

Ale odpočinek, kterého mohla Leontina užívati, byl tak bídný, že by byl nikoho nemohl zlákati ... Mohl-li se tak nazývati stav úzkosti a zoufalství, v němž žila? Nešťastnice vstala; vyšla z baru a daleka toho vyčítati Lampieurovi, že v ní vzbudil podobné city, děkovala mu za to v hloubi duše a byla mu vděčna ... Leontině se alespoň zdálo, že tím objevila cíl, smysl života pro své bídné bytí a byla tím jako by vykoupena. Tento nový život ji očišťoval od toho, jehož denní kal snášela. Leontina se vzrušovala ... Celá její dívčí minulost jí na-

pomáhala vytvořiti si jakýsi ideál žhavého a vznešeného života, jímž se cítila proniknuta. Díky tomuto ideálu, jaký jediné dívka byla schopna postaviti tak vysoko před sebou, Leontina nelitovala ničeho. Snad dokonce pociťovala silné zadostiučinění, když si vzpomínala, jaké příhody ji den ode dne připravovaly k tomu, aby zaplatila svou cenu za tuto přeměnu. Ta neodporovala tomu, co Leontina milovala a co tvořilo její život. Nezměnivši jinak nic, povýšila prostě Leontinu do jiné úrovně a poskytla nešťastnici podivuhodného prostředku, aby byla v souladu sama sebou a aby o tom vůbec nepochybovala už nyní... Jakási blaženost, mísící se v její utrpení, pojila ji k Lampieurovi a odměňovala ji za to, že na něj přenášela všechnu tu zmatenou touhu žen oddati se muži, kterého milují a vzíti na sebe břemeno jejich nejtěžších starostí.

Za noci, když se Leontina setkávala v ulicích se sobě podobnými, doprovázela ji tato podivná blaženost a posilovala ji ještě více v jejích rozhodnutích. Viděla Lampieura... Představovala si ho ve sklepě, pracujícího a bdícího nad sebou... Ovládla ji myšlenka na zločin. Už z ní neměla hrůzu; podrobovala se té myšlence; zvykla si na ni. Ba více, byla pro ni jediným prostředkem, jak splynouti s Lampieurem a neopouštěti ho ani na okamžik při následcích vraždy, kterou spáchal. Ty následky byly strašlivé. Ale měly také nevysvětlitelný půvab trestu a mocné úzkosti. Leontina to věděla... Věděla také, že Lampieur, třeba byl silný, je muž a že i on mohl býti jako ona upozorněn na ten půvab, kterým působí každý trest na toho, kdo si ho zasluhuje. To jí bylo odporné. Nechtěla se tomu podrobiti a zároveň myslila,

bojujíc tak proti myšlence na trest, že od ní Lampieura odvrátí a zabrání mu tajně, aby podlehl jejímu vlivu.

Leontina se ani jednou neodvážila odvrátiti ho od ní, třeba se jí zdálo, že jest rozhodnuta zkusiti vše, aby vyrvala Lampieura z nebezpečí, kterým ho tato myšlenka obklopovala. K čemu? ... Neměla vůči němu jistoty; nebyla klidná. Třeba se staly podrobnosti života mezi nimi zcela důvěrnými, nedaly jim dosud té naprosté jistoty, aby spolu mohli volně hovořiti a říkati si někdy věci nejobyčejnější. Kolik úmyslů vpravdě sklouzlo po podobném povrchu ... kolik narážek ... dvojsmyslných otázek! Lampieur toho nedovolil. On, který se Leontině nedávno tak nešťastně svěřil, teď s ní mlčel ... Nebo když na ni mluvil, bylo to jako by z lítosti a tak nesouvisle, že nepozoroval, že si z toho nemůže nic vybrati. Jak by jen nešťastnice mohla dosíci toho, aby jí Lampieur poslouchal? Zabránil by jí pokračovati a Leontina, která si tím byla jista, nechávala si pro sebe všechny starosti a nesvěřovala se s nimi nikomu.

A přece se vzrušovala myšlenkou, že Lampieur pociťuje stejně jak ona hrozné kouzlo, které proudilo z onoho zločinu a jeho následků, a trávila noci až do rána v okolí pekárny, kde Lampieur pracoval. Nešťastnici se zdálo, že její blízkost Lampieura chrání. Alespoň se snažila tomu uvěřiti. To ji uklidňovalo a posilovalo. Ve snách jí dodával odvahy dojem, že pomáhá Lampieurovi odehnati nejtajnější představy, že ho zachraňuje, že ho brání po každé před nějakou zradou. Leontina milovala podobné sny... Ujasňovaly jí, jak se má k Lampieurovi chovati, aby jednou, až si to ujasní. pocítil po ní živou touhu. Tak nemusila Leontina ani mluviti... Bloudila, kroužíc jako hlídka pomalu kolem pekárny, její okružní cesta se pomalu zužovala, až se konečně končila o tři domy výše v baru, odkud Leontina hlídala pozorně ulici, aniž ji bylo viděti, a byla připravena varovati Lampieura při sebe menším nebezpečí. Ale v tomto baru mezi pijáky pociťovala Leontina každé noci divnou soustrast s Lampieurem a nebránila se jí. Oddávala se této soustrasti; nalézala v ní zvláštní zalíbení. Byla pro ni spíše jakýmsi důvodem, aby na něm ještě více visela, ne aby ho litovala; byla o tom přesvědčena, a za tu dlouhou dobu nerozlišovala již, jaké pocity se mísily v tuto soustrast, která jí dokonce přinášela bezděčnou rozkoš.

Ve výčepu, kde nyní Leontina prodlévala po celé noci, byli hosty nosiči dříví, nádeníci a někdy špinavé stařeny, které popíjely červené víno. Nenadělalo se tam mnoho hluku. Na každé bytosti jako by ležel týž osud,

jemuž žádná nedovedla uniknouti. Noci v tržnici. Ten piják, opřený lokty o pult, vypadal jako spící zapřažená zvířata, která čekají na ulici, až je probudí rána bičem; jiný ležel napolo natažen přes stůl, opíral si oběma rukama hlavu a díval se kolem sebe, aniž co viděl. Těžké mlčení, zvýšené únavou naplňovalo všechen bar. Leželo na něm jako nejasné ovzduší zlých snů, v němž zářilo světlo krutým a nepříjemným jasem. Čím více se blížil den, tím více posilovalo a vábilo ovzduší toho místa Leontinu. Nemohla se od něho odtrhnouti . . . Nebylo rozdílu mezi těmito lidmi, z nichž každý měl své trápení a němé bolesti, a mezi ženou tak unavenou, tak vpravdě vyčerpanou. Jen ohromné zklamání se pojilo k touze, kterou pociťovala Leontina, aby se stala Lampieurovi užitečnou, a ať dělala cokoli, to zklamání ji vždy překonávalo a odnímalo jí i naději, že se nenamáhá nadarmo pro cíl, za kterým šla.

Při svítání pozorovala Leontina tuto změnu v sobě a zoufala si proto. V oknech baru se objevovalo nejasné světlo. Ozařovalo mdlým jasem obrysy střech naproti. Potom nebe bledlo. Šedlo špinavou šedí, jednotvárnou a neohraničenou, šedí, jež mizela, odbarvovala se pomalu, jak přicházel den, a splývala s ním. Na ulici viděla Leontina zprvu matnou mlhu kolem světel posledních plynových lamp. A ta světla brzy mizela: žloutla, zářila zbytečně, když v tom pojednou přerušoval ticho drsný zvonek tramvaje a její nezvyklý hřmot, jenž rozptyloval poslední zbytky ticha.

Tu otevřel Lampieur dveře baru a Leontina po každé ožila jako všechny ty věci venku, které se, jak se jí zdálo, pojednou probouzely, pohybovaly, směšovaly.

Krámy a výklady se otvíraly; vytahovaly se rolety; lidé přecházeli kolem výčepu anebo vstupovali a poroučeli si stojíce teplou kávu, která jim byla přinášena na pult. Leontina zavolala Lampieura. Přiblížil se, posadil se vedle ní a oba pochopili z rychlého pohledu, který na sebe vrhli, jaké silné uspokojení pocítili nad tím, že jsou zase spolu . . . Ten jediný pohled jim stačil. Pak zavolali Lampieur a Leontina sklepníka, který je obsluhoval; potom vyšli pomalu, aniž vzbudili něčí pozornost.

— Půjdeš?, řekl Lampieur.

Leontina ho spěšně následovala, a tak přicházeli do ulice Kazatelů, do svého pokoje pod střechou, kde jen pospíchali, aby ulehli.

*

. . . . Kdyby Leontina byla chtěla, mohla čekati na Lampieura v tomto pokoji, místo, aby trávila celé noci v baru, kde se unavovala a oddávala nejtrapnějším starostem. Lampieur jí to několikráte navrhl. Ale Leontina nechtěla. Tam měla alespoň pro sebe omluvu, že bdí nad Lampieurem a přesvědčuje se, že mu nehrozí žádné nebezpečí, ale tady, co všechno by si představovala? . . . To by bylo ještě horší. Zbláznila by se tam; nevydržela by to tam. Někdy se cítila vedle Lampieura v té světnici tak stísněna, že ji napadala jakási temná touha opustiti vše a jíti bez cíle přímo kupředu Paříží, do ulic a pokusiti se žíti tam jiným životem. Což mohla? Zároveň ji přítomnost Lampieurova probouzela ke skutečnosti a dokazovala jí, že snad i Lampieur má podobnou touhu a že jí trpěl stejně jako ona . . . Proč jí nepodléhal? Leontina se neodvažovala o tom přemýšleti. Nebyla by

bez Lampieura již ničím, poněvadž ji svedl s cesty a připravil jí tak podivuhodný osud, že pochybovala, že by byla schopna začíti znovu jako dříve svůj bývalý život a nésti jeho tíhu. Ta tíha byla pro ni příliš velká. Rozdrtila by ji . . . Leontina stěží snášela její břímě s pomocí Lampieurovou, přimykajíc se k němu. Kdyby ji prostě opustil, kdyby odešel, hledaje jinde klidu, o němž napřed věděl, že ho nenalezne, byl by s ní konec . . . Leontina by byla ihned docela ztracena, a třeba by se i pokusila, nedovedla by se sama uhájiti.

Na štěstí netrvaly podobné chvíle dlouho a odhalovaly Leontininu zraku tak chmurné vyhlídky jen proto, aby lépe ocenila trpké radosti svého nynějšího postavení. Přese vše ji Lampieur chránil před samou sebou . . . Poskytl jí zdání, že není obyčejným děvčetem, a to zdání mělo cenu. Zločinem, který spáchal, nabýval život jiného smyslu. Nebyl jenom řadou dní a nocí, radostí, jednotlivých činů . . . Naopak . . . V kteroukoli denní nebo noční hodinu si uchovával Lampieurův zločin svůj význam pro něho i pro nešťastnici. Měli jej ustavičně na paměti; sbližoval je a oni se nadarmo namáhali, nadarmo o něm vůbec nemluvili, ten zločin rozhodoval o všem a doléhal na ně.

Každý se o tom mohl u Lampieura snadno přesvědčiti při sebe menší pozornosti, protože i on se změnil. Jeho nálady a způsoby se stávaly výstředními; nevládl jimi již. Měl hrozné chvíle. Za některých večerů, když vstal v svém pokoji a oblékal se, zračilo se v jeho očích hrozné zoufalství. Všechno mu bylo jedno . . . Neměl vůbec chuť do života. Jeho stísněnost byla tak zřejmá, že ji mohl pozorovati každý. Pak se ho někdy zmocňo-

vala jakási zuřivost. Neměla přesného cíle, ale nejnepatrnější maličkost způsobovala její výbuch, a Leontina ji snášela, nestěžujíc si, tak se v ní při tom probouzela soustrast s Lampieurem a naplňovala ji oddaností. Lampieur to nemohl nepozorovati. Ale právě to ho pobuřovalo a popouzelo tím více proti nešťastnici, která mu neodporovala, a nevypadala, jako by odporovati chtěla.

Byly to neslýchaně prudké výstupy, při nichž projevoval Lampieur k Leontině odpor, který v něm vzbuzovala, a trpce jí vyčítal, že změnila jeho život. Leontina ho poslouchala. Tyto urážky se jí nedotýkaly, ba ani rány, které jí dal při dvou nebo třech výstupech, aby ji donutil k odpovědi . . . Věděla příliš dobře, že ona nemůže změniti Lampieurův život. Což on to nevěděl? To proto se tak zlobil, že trpěl, Leontina to chápala . . . Nečinila přece Lampieura odpovědným za zlo, které jí činil. Odpouštěla mu je . . . a sama si v duchu nešťastnice říkala, že chtěl ublížiti spíše sobě než jí, když soudila podle hrozných chvil, které přicházely po tom zuření, zarážely Lampieura a ponořily ho do otupění, z něhož se nevzpamatoval.

Stalo se, že se po jednom takovém výstupu Lampieur Leontině omlouval, byv jat neočekávanými výčitkami, a že Leontina nezadržela slz . . .

— Ale neplač . . . hleď, neplač . . . řekl Lampieur . . . Co je ti?

— Není to mou vinou, šeptala Leontina.

Lampieur byl dojat.

— Ovšem, poznamenal, a přibližuje se k Leontině, pohlížel na ni vážně se směsí překvapení a soucitu, jenž obměkčoval jeho srdce a nutil k přemýšlení.

— Proč pláčeš?, tázal se, jako by mu Leontinina odpověď měla přinésti neobyčejný objev.

Leontina zavrtěla hlavou.

— Jsou chvíle, kdy už člověk neví . . . řekl Lampieur . . . Nemůže se zdržeti . . . Je štván . . . slova ho strhují . . . Zachází příliš daleko.

— Ach!, odvětila Leontina, aniž na něj pohlédla; proto nepláči . . .

— Proč tedy?

— To pro jiné věci, přiznala.

Lampieur nenaléhal.

— Ano, dodala hluchým hlasem.

Pojal ho nevýslovný stud, neboť Lampieur nepřestával mysliti na ty jiné věci, které Leontina nenadále připomněla, a on nechtěl, aby to zpozorovala.

Bylo to navečer. Otevřeným okénkem viděl Lampieur nebe celé zarůžovělé, potažené rouškou klidných a jemných par, které se pomalu zdvíhaly. Pohlížel do vzduchu

skoro minutu, pak se otřásl, a obrátiv se k Leontině, ptal se namáhavě:

— Jaké věci?

Leontina se zachvěla.

— No, pokračoval Lampieur, snaže se skrýti pod falešnou jistotou pocit, který se ho zmocnil . . . Vypravuj . . . Co tím tedy chceš říci?

— Můj bože!, přerušila ho Leontina.

Lampieur pokračoval:

— Bylo by věru třeba, abychom se jednou dohodli . . . o těch věcech . . . a o všem tom tvém způsobu, jak o nich hovoříš . . . Nemyslíš?

— Nemohu . . .

— Láry, fáry . . . bručel Lampieur, pochybuji. Stačí, abych chtěl, abys ty už nechtěla. Ale už je toho dost . . . Jsem toho syt, abychom se stále k tomu vraceli a hráli divadlo. Nemohu to už snést . . . A ty?

Položil Leontině na rameno svou širokou ruku a zeptal se prostě:

— Jest to pořád ta tvá proklatá myšlenka, že?

Lampieur neočekával, že mu Leontina odpoví. Stáhl ruku zpět a spouštěje ji těžce podél těla, řekl s nevlídným výrazem:

— Neděláš dobře, že máš tu myšlenku proti mně. Pro ni si ubližujeme. Neříkej, že ne . . . Od té doby, co jsme spolu, byla stále ta tvá myšlenka mezi námi . . . Tak co chceš? Já se neodvažuji brániti se tomu, protože bys jí tím více věřila a nedůvěřovala bys mi . . .

Leontina poslouchala jeho řeč, aniž ho přerušila, a všechna ta slova, která jí říkal, nedovedla ji přesvědčiti. Ta všechna už jí řekl, když se pokoušel přesvědčiti

ji, že není vinen. Proč lhal znovu? Proč se tak namáhal a pokoušel přinutiti ji, aby věřila v opak pravdy? Leontina věděla, že Lampieur spáchal zločin v ulici Saint-Denis. Skoro se jí k tomu přiznal toho večera, když omdlela . . . Ba ještě více, svým chováním, svým ustavičným neklidem, svým utrpením Lampieur potvrzoval, — v očích Leontinových, — své doznání . . . Myslil si, že z toho nic nevypozorovala? To ji ponižovalo . . . Nebyla po té stránce hloupá. Chtěl se jí snad posmívati? Nešťastnice se ptala sama sebe. Ale ne, Lampieur se jí neposmíval. Mluvil . . . mluvil stále zmateným a někdy změněným hlasem, drsným a rozčileným, a v jeho chování se projevovala skrytá neobratnost člověka, který jest obviněn a který se marně snaží ospravedlniti.

Leontina přece mlčela. To on stále se vracel k oné myšlence a zápasil s ní ve všech jejích útvarech. Důkazem, který uváděl, bylo, že za noci zločinu, v hodině, kdy Leontina vhodila své sous a provázek, spal — jako obvykle — v dřevníku, kde byla jeho pokrývka. Což to nebylo důkazem? Co by tam dělala pokrývka, kdyby si tam nešel Lampieur někdy odpočinouti? . . . A už měl dost toho úsilí, aby podal takový důkaz! Měl si co vytýkati? Policie by se jistě do toho vložila. Lampieur se nebál policie . . . Mohla se ho jen zeptati. Odpověděl by slovo za slovem týmiž větami. Ostatně, kdyby Lampieur opravdu byl býval nějak účasten v zločinu, byl by upadl v podezření. Byl by býval předvolán na komisařství. Alespoň by ho byli požádali, aby řekl, jak trávil čas oné známé noci. Byli by ho podrobili křížovému výslechu. Byli by to přinutili k řeči . . . Co se stalo místo toho? , . . Lampieur žil naprosto klidně. Nestarali se

o něj . . . Žádné podezření se ho ani nedotklo . . . Mohla by Leontina tvrditi opak?

— Já bych nic neřekla, jděte, řekla Leontina se sklopenýma očima.

— Ach, ty, prohodil Lampieur, ty . . . ty! . . . i kdybys mluvila . . .

Leontina mu vskočila do řeči:

— Ale já nemusím mluvit, řekla bázlivě.

— Mlč!, vzkřikl Lampieur.

Počal choditi po pokoji velkými kroky, bruče nadávky Leontině a vrhaje na ni občas hněvivé pohledy. Co mu bylo? Leontina ho sledovala očima. Začne zase nový výstup? Nešťastnice by to tentokráte nemohla snésti. Byla v koncích se svou odvahou a soucit, který až dosud měla s Lampieurem, ustoupil roztrpčení. Nejen že se k ní Lampieur choval tak, jak by se nebyl vůbec k nikomu odvážil, ale ještě jí nedůvěřoval, jednal s ní jako s nepřítelkyní . . . a odháněl ji. Leontina pochopila, že nikdy od něho nedosáhne toho, aby se k ní choval jinak, a nevěděla co počít. On si toho nevšímal ani nyní, přes účast, kterou projevila k hroznému jeho utrpení. Marně se Leontina vyčerpala a vydala, aby mu svou přítomností poskytla útěchy, které ani netušil; zůstávala tomu člověku cizí. Dovolil-li, aby ho vůbec neopustila, to proto, že z toho měl strach a že se obával, aby jednou nepřivábila pozornost lidí historkami, které by mohla vypravovati. Třebaže Lampieur předstíral, že se tomu posmívá, a vybízel Leontinu, aby řekla, co ví, přece jí neodpouštěl, že ví . . . Nešťastnice se tázala, co jí zbývá za těchto okolností. Neměla už žádného cíle. Vše, čemu se věnovala, se zhroutilo a stalo nepotřeb-

ným . . . Ohromná prázdnota se otvírala před jejími kroky . . . poušť . . . propast . . . Leontina měřila její hloubku a zmocňovala se jí bezejmenná hrůza, jež jí působila skoro závrať.

— Nuže, řekl konečně Lampieur . . . co koukáš?

Nasadil si čepici a pod falešným zdáním jakési ironie byla tak zřejmá jeho zbabělost, že tím byla Leontina překvapena.

— Kam jdete?, otázala se.

Lampieur otevřel dveře.

— Vždyť vidíš, řekl . . . Sbohem, jdu pryč.

A prudce odešel, aniž nabídl Leontině, aby s ním šla povečeřeti do ulice Saint-Denis, jako každého večera.

16

Leontina zůstala samotna ve světnici a po prvé po dlouhé době nemyslila hned na Lampieura ani na zlo, které jí způsobil.

Kolem ní vnikalo do pokoje pološero a ztemňovalo všechny předměty. Leontina pocítila podivné uspokojení. Co jí bylo po tom, že Lampieur odešel? Soudila, že už asi lituje tam v osvětlených ulicích, v chudém hostinci, kde ho viděla seděti u malého stolu, že odešel tak rychle. To jistě změní jeho zvyky . . . Půjde pak do práce? Leontina o tom nemohla pochybovati . . . Měla tedy dosti času, aby pojala rozhodnutí, které nyní odchod Lampieurův musil nutně přivoditi. Nešťastnice byla rozhodnuta. Neočekávala už nic od takového člověka. Jeho hrubost, nesrdečnost byly důkazy jeho posledního odporu. Leontina ho už nelitovala; cítila spíše pohrdání a zlost proti Lampieurovi, a vůbec tím netrpěla. Uspokojení, které pojednou pocítila, překonalo ji až do dna duše. Jaké osvobození, jaký klid se jí zmocnil! Nechtěla tomu ještě věřiti a přece chápala, pozorovala, že po tolikeré únavě a utrpení bylo jí dovoleno uvolniti se a požívati klidných rozkoší naprostého osvobození . . .

Blížila se noc, noc jasná, rozplývající se, měkká, — a jako odepnutý pás sklouzne a padá, — tak obklopovala Leontinu a pronikala ji něhou. Snad to byla první jarní noc . . . Působila právě tak uklidňujícím a očišťujícím vlivem na Leontinu, která se divila, že ji přivítala bez slz a nechuti . . . Ale v noci tak docela jiné než ostatní Lampieur asi odešel z hostince. Jaké myšlenky ho pro-

následovaly? Jaké temné city? . . . Leontina se pokusila spojiti je se svými. Představila si ulici, světla, chodce, obchody, jednotvárná průčelí. Necítil Lampieur, když šel v té chvíli tou ulicí, že jest kolem něho lehčí vzduch? Skoro by si to byla přála. Ale ne, pro člověka tak drsného, neplatilo nic, než jeho bezpečnost a samota. Všemu ostatnímu se posmíval; neměl pro to ani citu . . . Ostatně, i kdyby snad byl Lampieur zpola dojat tajemnou přítomností této noci, jistě by se tomu bránil jako nenadálému a nemístnému pokušení.

Lampieur, který šel do pekárny, nalézal vskutku ve všem nevysvětlitelné kouzlo. Kamkoli pohlédl, všude spatřoval neobyčejnou podívanou. Světla výčepů zářila jasně, rozšiřovala do ulic tak plný a hluboký jas, že přitahovala mimojdoucí. Dveře byly otevřené. Na zdech, polepených plakáty, oživovala žlutá světla svítilen, barvy, písmena, reklamní obrázky. Nakonec se Lampieurovi zdálo, že se chodníky při chůzi pod jeho nohama nějak pružně prohýbají.

Lampieur se oddal hře tak nových objevů. Přicházely mu na pomoc; on se v nich kochal a odvozoval ze šťastného vlivu, jímž na něj působily, že udělal dobře, rozešel-li se s Leontinou a nestaral se už o ni. A přece, když Lampieur začal přemýšleti o Leontině, zmizela všechna jeho radost; mísil se v ni neklid a tajné podráždění. To nebylo přirozené. Lampieur se vzchopil. Postavil se přímo na odpor té nejasné radosti, jejíž účinky cítil, Leontinin obraz a jeho podráždění se zesílilo; přemohlo ho; naplnilo ho zármutkem a Lampieur brzy měl před sebou jen obraz, zaměstnával se jenom jím a nic z toho, co viděl, když znovu vyšel na ulici, už ho nezajímalo . . .

V této době si nahoře v pokoji řekla Leontina, která se rozhodla opustiti Lampieura a pokusit se žíti, jak bude moci, že už je čas odejíti, a nenalézala k tomu odvahy . . . Dobrou hodinu si vyčítala slabost . . . Myšlenka, že se Lampieur za svítání vrátí sám do toho pokoje, že ulehne do postele a vzbudí se tam druhého dne, ji dojímala. Leontina nemohla snésti tuto myšlenku. Marně se pokoušela zvyknouti si na ni, marně chtěla odejíti, musila vynaložiti ohromné úsilí, aby se zdvihla, šla ke dveřím, otevřela je . . . Tu jí naprosto chyběla odvaha. Ale dveře byly otevřené a Leontina je mohla jen za sebou přivříti a cítila se zachráněna . . . Zachráněna před čím? Leontina na to myslila v davu chodců. Nebyla zachráněna před Lampieurem. Jaká bída! Nikdy na ni nepůsobil mocněji, než nyní. Ach, držel ji dobře . . . Byl silný . . . I na dálku si zachovávala temná moc, která z něho plynula, svou neblahou přitažlivost. Leontina jí neunikne . . . Ostatně, měla skutečně vůli odloučiti se od Lampieura? Jakkoli opravdová byla její touha, nyní ji opustila; přestala ji podporovati a ubohá dívka chápala, že je bezmocna proti vlastnímu osudu.

17

Tento večer se měl Leontině státi jedním z nejvýznačnějších a nejtrapnějších v životě. Jeho první polovici ztrávila u Fouasse mezi děvčaty, která znala, čekajíc na Lampieura. Ale ten vůbec nepřišel. Leontina se k půlnoci vrátila do ulice Saint-Denis a začala blouditi kolem pekárny. Z okénka vycházelo světlo. Upokojilo Leontinu, která několikrát přešla kolem, nezastavujíc se, a tak viděla dole Lampieura u pece. Bila jedna hodina. Leontina se vrátila, sešla s chodníku, přešla na druhý chodník; opuštěná ulice zela k nebi. Občas spěchal chodec směrem k tržnici. Došel na roh jedné z příčných ulic a odrážel se pod světly živým stínem, obrátil se, zmizel. Jiní šli směrem opačným. Potom se vynořovaly ze stínu nehybné prostitutky a oslovovaly muže. Leontina je viděla z dálky, se svrchovanou přesností, jak chodily, přicházely, ztrácely se, znovu se objevovaly. Také rozeznávala na konci ulice dva strážníky, kteří chodili před jedním obchodem velmi pomalými kroky, a skoro v téže výši autodrožku, která se zastavila u vrat hotelu.

To auto, strážníci, pět nebo šest prostitutek a chvílemi náhodný chodec vůbec nerušili, jak byli rozestaveni, dřímotné ovzduší ulic ... Naopak dodávali svou mlčelivou a uklidňující přítomností jejímu rázu klidu a nehybného míru. Leontina si toho všimla. Sama chodila cestou, kterou probíhala tiše a bez hluku jako ti lidé, které onde sledovala očima, a pociťovala podivný a jasný dojem. Kolem dokola vztyčovala proti ní průčelí, odrážející se od nebe, svá poschodí, plná noci. V postranních ulič-

kách vše odpočívalo. Leontina to pozorovala a nezastavujíc se, byla překvapena, když objevila tam, kam upínala pozornost, týž na všem ležící klid.

Dosud nikdy nepocítila jako toho večera jeho něhu, ani nepoznala, aby ji obklopilo takové husté a blahodárné ovzduší. Byl to pro ni rozkošnický dojem v opuštěnosti, v jaké žila; bylo to jako spojení v zločinu. Nešťastnice pocítila jakousi naději. Znovu si ujasňovala, že Lampieurovi nehrozí žádné nebezpečí a podle svého zvyku zapomněla na výstup, který jí právě učinil, představujíc si, že ji ráno vyhledá v baru, kam pro ni pravidelně přicházel, než se vracel do svého pokoje.

Před tímto výčepem se Leontina zastavila, ale tam otvírali podle nařízení až mezi třetí a čtvrtou hodinou ranní a Leontina nepozorovala dlouho jeho zavřené okenice. Vrátila se, a pohlížejíc s místa, kde stála, na druhou stranu ulice, rozeznala vchod do domu, kde spáchal Lampieur zločin. Obyčejně, když kráčela mimo tento dům, nezdržovala se Leontina pozorováním jeho všedního zevnějšku. Odvracela hlavu a urychlujíc krok, pospíchala dále. Pouhý pohled na ten dům v ní vždy budil nepřekonatelný odpor. Naháněl jí strachu . . . A přece to byl dům jako jiné domy, prostřední, zastaralého zevnějšku. Jeho vchod, jehož hnědé dveře už nezůstávaly pootevřeny ode dne vraždy, nebudil ničím pozornost. Ve dne bylo lze rozeznati v dlouhé chodbě spád svítících zdí, řadu stupňů na schodišti, okna lóže. Leontina si vzpomínala na některé podrobnosti; byly nejasné. Od té doby, kdy dveře večer zavírali, zdálo se vše v tom domě naplněno smutkem. Jeho zavřené okenice, jeho mrtvá hmota mu dodávaly jako by cizího vzhledu. Což

to nikdo nepozoroval? Což neviděl Lampieur, — který se již déle než měsíc neodvažoval jíti kolem, — že je tento dům nepříjemný na pohled? Často, plíže se kolem průčelí, nedovedl potlačiti nenadálé zachvění, a to neudivovalo Leontinu, která pociťovala také pudový strach. A přece děsilo Leontinu, že nikdo mimo ně nepřišel na to, že se tento dům zdál, jak se říká, něco očekávati, neboť se tázala, zda to nezajímá toliko je a zda to nenabývá pomalu nad jejich dušemi nevysvětlitelné moci.

... Nebylo to po prvé, kdy si Leontina kladla tak nesmyslnou otázku a nenalézala na ni odpovědi... Ale té noci se Leontina nedovedla pro znepokojující dojem zbaviti množství nejasných tušení. Oddávala se jim, stojíc před domem zločinu a zkoumajíc jej očima, a snažila se pochopiti jeho hrozné tajemství. Co ji k tomu dohánělo? Nebyla by dovedla říci... Mimo to si nešťastnice uvědomovala, že zůstane-li tak ponořena ve své pozorování, vydává se nebezpečí, že bude překvapena a vzbudí bez vlastní vůle kolem sebe podezření. Nebyl na příklad někdo skryt za některou zavřenou okenicí v tom domě? Nic tu nebylo vpravdě nemožného... Leontinu zamrazilo při tak přirozené myšlence. Uskočila... Poodešla na několik kroků do ulice, a jsouc divně rozčilena myšlenkou, která se jí právě namanula, bděla nade všemi svými pohyby a několikráte se ohlédla.

Ale nezpozorovala nikde nic neobyčejného v žádném z obou směrů po celé délce ulice. Auto se nehnulo s místa. Lidé stále chodili v dálce čas od času a prostitutky je oslovovaly neúnavně vždy týmž diskretním způsobem, jímž provázely sliby rozkoše. Leontina je znovu spatřila

na místě, kde byly dříve; znovu viděla auto... Jenže strážníci za ním zmizeli.

— Věru, ty věci mi stoupají do hlavy, přemýšlela Leontina... To je nápad, že by zůstal strážník po celé noci za oknem a špehoval mimojdoucí, kteří znají dům... Láry, fáry!... to je bláznovství!

Ale přece se necítila volnou a odešla směrem k tržnici, aby zahladila pohledem na její čilý život trapný dojem, který pocítila a který nemohla zahnati. Tady, v hluku vozů a v rušné činnosti davu cítila se méně úzkostnou. Ti muži, kteří rozestavovali pečlivě na chodníky bedny a koše, upoutali její zrak. Dívala se na ně. Pak obrátila svou pozornost na řeznické stánky vpravo, kde muži, sehnuti pod ohromnými čtvrtmi masa, nosili je s vozů k hákům a zavěšovali je tam. Vzduch naplňoval nechutný, hnusný zápach. Na kraji rozdělovali obchodníci s uzeným a pečeným masem a slaninou svým kupcům porce po dvaceti sous. Před jejich výklady stála fronta jako před výkladem stařeny, která naplňovala polévkou hrnky všem, kdož jí je po řadě podávali. Leontina přešla mimo všechny ty lidi, kteří jedli. Neměla hlad. Chvílemi, když sklouzla po odporných odpadcích, dávala pozor, aby našlapovala opatrněji. Tady skládali s velmi vysokých vozů zelí; tam salát; dále jiné zeleniny. Z vozů vycházela svěží a překypující vůně země a vody. Vzbudila pojednou vzpomínku na kouty zelinářských zahrad se záhony dobře zalévanými, jaké bývají v okolí měst a Leontina si vzpomněla na nedělní dojmy z předměstí, když přišla navštíviti své dítě a procházela se s ním, pomáhajíc mu při chůzi po zahradě... Tehdy byla skoro šťastna. Její život měl smysl. Obmezovala se, aby shro-

máždila každého týdne plat za maličkého, aby mu mohla koupiti hračky, šaty, prádlo, mlsky ... Bože, kolik lásky vkládala nešťastnice do své péče, kolik vnitřní radosti a dojmů jí přinášela! Pak dítě zemřelo ... Pohřbili je tam na venkově a Leontina nalézala nyní při silných vůních, které vdechovala, jakousi příchut hrozné vzpomínky, která jí přiváděla na pamět chudý hrob, kde odpočíval její syn. Vzbudila tou myšlenkou všechen svůj zármutek. Vzkřísila jej mezi tisíci dojmů a znovu v něm hluboce procítila to šedé a deštivé květnové jitro, kdy se konal chudý pohřeb v tom kraji, kde ji nikdo neznal. Ano, byla to táž vůně země čerstvě rozkopané, kterou Leontina vdechovala zároveň se svými slzami. Nezapomněla na ni; byla to vůně zahrady, skoro příjemná pro čich, skoro dobročinná. Jak podivné! A stačila jen ona, této noci, v místě tak málo vhodném k tomuto smutečnímu návratu k sobě, aby Leontina počala trpěti velkým neklidem.

Vše ji do něho vskutku hnalo. Její roztržka s Lampieurem, její zbabělost před ním, její obraznost, její strach ... Mohla jej popříti? Ty trapné okolnosti na Leontinu působily. Připravily cestu horším úzkostem a pohnuly tak Leontinu k tomu, aby si sama ubližovala, že z toho čerpala jakési bolestné zadostiučinění. Avšak tolik útrap a zkoušek přesahovalo míru. Leontina je počítala: zdálo se jí, že by jich už více nemohla snésti, a to jí poznenáhlu přinášelo naději v dobrotu osudu a víru, že trochu jasnější život jí přinese útěchu za tento.

— Hle, děťátko, ozval se za ní mužský hlas.

Leontina se dala na útěk.

— No, co se děje! poznamenal prostě hlas.

Byl to hlas opilce, který dával Leontině najevo své zalíbení a myslil, že ho poslechne a doprovodí ho snad, aby se nevrátil sám.

— Jak chceš, řekl pak naprosto důstojně.

Leontina byla daleko. Prošla tržnicí, a proběhši ulici Turbigo, pospíchala do okolí pekárny, aby hlídala vchod. Její nedávná bolest ustoupila divné potřebě přiblížiti se k Lampieurovi. Jen on sám v tom okamžiku byl pro ni na světě. Omlouvala jeho chyby. Vábilo ji to k němu... Na stanovišti vozů, v tlačenici při přecházení ulice zaslechla Leontina jasně tlouci půl druhé. Pospíšila si, zahnula za roh ulice Saint-Denis... Ale jak se přiblížila do výše okénka, odkud prokmitalo světlo, viděla o něco dále státi nehybně muže, který pozoroval vchod do jednoho domu, a poznala Lampieura.

— Tak co? odpověděl Leontině . . . Už jsi tu zase?

— Musíte odtud odejíti, nařizovala Leontina zmateným a selhávajícím hlasem.

— Co? řekl Lampieur.

Vypadal, jako by nerozuměl. Ale přece šel za Leontinou a dal se vésti podél temných domů, které vroubily chodník.

— Ty! . . . ty! opakoval jen stále při chůzi. Ty ses vrátila . . . Ach! ach! Ty ses vrátila . . .

— Co jste tam dělal? zeptala se Leontina.

Lampieur vypadal, jako by truchlivě jásal.

— To je moje věc, řekl potom.

A připojil:

— Jsem přece volný, ne? Mohu jíti, kam chci.

— Pojďte . . . pojďte přece, prosila ho Leontina.

Odvlekla ho do sousední ulice, táhnouc ho občas za ruku a ujišťujíc ho, že mu musí pověděti něco velmi důležitého, co se ho týká. Tu upřel Lampieur na nešťastnici znepokojený pohled a potřásl hlavou; přece však šel s Leontinou a ta si nic jiného nepřála.

Když byli v té ulici, Lampieur se zastavil.

— Tak, jaké jsou to zase historie? začal. Co to znamená?

— Někdo špehoval, svěřovala Leontina.

— Někdo?

— Ano, někdo, tvrdila ona, za okenicemi . . .

Lampieur se vzpamatoval.

— Ech, zabručel. Jsi si tím jista?

Vypadal, jako by se probouzel z těžké malátnosti a

na jeho obličeji se objevil plachý a úzkostlivý výraz, který Leontinu dojal a posílil v její horlivosti.

— To bylo jisté, bručel nyní Lampieur. Ovšem. Jsem ztracen.

Leontina prohodila:

— Odstěhujeme se...

— Co říkáš?

— Říkám, odvětila pokorně ona, že by bylo lépe, abychom tu déle nezůstávali... Nemyslíte?

— Kdybych věděl, odpověděl Lampieur, kam odejít?

— Odejdeme . . .

— Ne, rozhodl. Nepůjdu odtud... Ostatně, to by bylo totéž... Můžeš si pomyslit, že by se tím nic nezměnilo...

— Přece...

— Ne... a ne, trval na svém Lampieur. Ostatně bys byla musila vidět, abys byla jista, že byl někdo za okenicemi... Odpověz... Viděla-lis ho, proč jsi mi to neřekla?...

— Bylo to právě teď, vysvětlovala Leontina... Zastavila jsem se...

— Před domem?

— Ano, musila přiznati.

Lampieur se zakolísal a dívaje se Leontině upřeně do očí, zamlčel se a vzdychl zhluboka.

— Nemůže to tak zůstati, koktala nešťastnice.

Přiblížila se k Lampieurovi.

— Za kterými okenicemi? otázal se Lampieur.

— V prvním poschodí...

— Fízlové!*) pronesl Lampieur.

---

*) Tajní policisté. (Překl.).

Zdálo se, že se pojednou rozhodl, přestal se kymáceti a sledoval pozorně v Leontinině pohledu pocity, které tam mohl čísti. Ta odvrátila hlavu, podrobila se zkoušce, jíž byla předmětem, a zachytivši se pevně Lampieura, pronesla namáhavě:

— Nelžu, ach, pojďte. Poslechněte mne. Muž, který tam čeká v domě, může si teď něco pomyslit. Udá vás , .

— Co by si mohl myslit?

— Ale, že jste to vy, řekla Leontina.

Lampieura zamrazilo.

— Pojďte, naléhala Leontina.

Pokusila se přimknouti se k němu pevněji, aby mu zabránila v útěku. Nadarmo. Lampieur se osvobodil jediným pohybem a učinil velmi rychle dva neb tři kroky vpřed, zakymácel se a zachytil se zdi.

Leontina si pospíšila.

— Jděte . . . k čertu! Dej mi pokoj! vzkřikl na ni. Půjdu sám . . .

— Opřete se, nabídla mu nešťastnice.

Lampieur ji pozoroval přísně.

— Ale . . . což ty? otázal se s přáním uraziti ji.

— Půjdu také, zašeptala Leontina.

Podpírajíc Lampieura, přišla Leontina zanedlouho do ulice Saint-Denis a nevěděla už, co dělá. Lampieur také ne . . . Byl bledý. Ale říkal stále, když mu Leontina pomáhala jíti:

— Půjdu . . . půjdu . . .

Kam chtěl jíti? Neodvažovala se ho tázati, ze strachu, aby ho ještě více nepodráždila, a přece se bála, aby se Lampieur nechtěl jakousi přitažlivostí svého zločinu zastaviti před domem, kde jej spáchal. Kdyby měl tento

úmysl, co by se stalo? Leontina si byla nyní jista, že je někdo v domě a že už je pozdě uniknouti jeho neviditelné bdělosti. Což již nedala proti své vůli první podnět k podezření? Vytýkala si svou nerozvážnost a nedoufala, že by ji mohla napraviti. Jediná možnost byla v útěku. Proč se Lampieur bránil podvoliti se této nutnosti? Leontina tomu nerozuměla ... A jinak zase: mohla opustiti Lampieura a nepokusiti se, naposled, státi při něm v jeho bludech? Lampieur vypadal, jako by už nic nevnímal. Vzdychal; opakoval stále totéž.

— Ale, ano, řekla Leontina ... uklidněte se.

— Pojď, řekl Lampieur.

Připojil pojednou nesouvislý pohyb k naprosto nesrozumitelné větě, a bloudě kolem sebe šíleným pohledem, začal se třásti a drkotati zuby.

— Musíme se vrátit, radila Leontina.

Lampieur jí dal znamení, aby mlčela.

— Ne, ne, přerušila ho Leontina, řeknu dříve v pekárně, že jste tam nemohl zůstat. Dejte se vést ... Nemrzí vás to?

Zastavili se na krátký okamžik proti sobě bez jediného slova, a Lampieur se nemohl ubrániti chvění. — Na ulici, kde se otvíraly obchody, přecházelo více chodců a děvčata vycházela po dvou a po třech z tržnice a šla spat. V tu hodinu se už nestarala o muže. Byla jako zvířata, která se vracejí do stájí a cítí, jak se jim ve spřežení uvolňují uzdy. Leontina, která se kdysi podobala těmto děvčatům, záviděla jim. Vzpomínala si na ten jedinečný okamžik, na jeho první paprsky, jeho nejasné svítání ... Běda! Z toho všeho zůstala Leontině jen vzpomínka, smíšená s trpkostí a zbytečnou lítostí.

Bylo to její vinou? Bylo to jistě vinou Lampieurovou. Bez něho, bez vlivu, kterým na ni působil, by ji nebylo napadlo změniti život, ani si představiti, že by se mohla pozdvihnouti a vykoupiti. Do čeho ji přivedla ta myšlenka? Leontina si to dovedla uvědomiti a pocítila z toho drtivý smutek...

— Pojďme, řekla konečně nejistě, půjdeme?

Lampieur ji vzal za ruku a táhl nešťastnici, přidržuje se jí; vrátil se s ní dlouhou zacházkou, aby je neviděl člověk, který čekal tam v domě, jak tomu věřili.

Ten člověk se stal časem jedinou jejich starostí a oni žili již jen se stálou myšlenkou na něj a nalézali ho všude. Strach, který jim naháněl, byl nesnesitelný. Lampieur pro to nemohl spáti. Po celý den zůstával vzhůru ve svém pokoji, zabalen v šátky a upřeně pohlížeje zakaleným zrakem na kliku u dveří. Často se mu zdálo, že se zvenčí položila na tu kliku ruka a že jí pohnula. Lampieur zavíral oči... Divný pocit v něm hlodal jako příboj. Pak si říkal, aby se znovu odvážil podívati se ke dveřím, že jsou zavřené na dva západy a že klíč jest v zámku. Ta jistota ho uklidňovala jen zpola. Měl strach. Potil se v posteli strachem a Leontina, která nespala více než Lampieur, pociťovala také hrůzu, která ji mrazila a pronikala jí až do kostí.

A přece tak přešlo několik dní a nic se nestalo. Lampieur začal znovu choditi do práce. Leontina ho tam doprovázela, ale neodvažovala se pak procházeti po ulicích jako dříve, ani jíti do baru, kam pro ni Lampieur chodil. Mezi barem a pekárnou se tyčil ten hrozný dům. Leontina tedy chodila k tržnici. Tam nalézala své družky, a mísic se mezi ně, oživovala tím. U Fouasse, kam chodily společně, nabízela jim Leontina nápoje; odpovídala jim na otázky; mluvila s nimi, aby se ohlušila. To jí bylo příjemné. To ji oddalovalo od Lampieura a od hrozných chvil, které s ním prožívala... Pak tam přišel Lampieur. Usedl ke stolu vedle Leontiny a děvčata — když si s ním přiťukla — vzdalovala se a nechávala je samotny.

— Na shledanou! volala za nimi Leontina.

Přiblížil se tatík Fouasse:

— Nuže, tázal se Lampieura, podivuje se, že ho vidí již od delší doby tak ustaraného... Nejde to?

Lampieur pokrčil rameny.

— Ale, pokračoval hostinský, nemusíte si to tak brát k srdci, pane Františku...

— Ano, ano, bručel Lampieur.

A Leontina, stydíc se mezi těmi dvěma muži, kteří tu stáli proti sobě a neměli si už co říci, usmívala se mechanicky s bojácným a odevzdaným vzezřením.

Stěží teď snášela Lampieura a nesla s ním jeho úzkosti; byly jí příliš trapné a přinášely jí příliš utrpení... Mimo to se Lampieur stával tak podivným, že ho Leontina již nesledovala na hranice jeho zmatenosti. Proč se trápil? Měl se raději přemáhati... Ale ne. To on nedovedl. Místo, aby se cítil časem osvobozen od strachu, že bude polapen do léčky, představoval si všude jen nové léčky pro sebe nachystané. Svěřil se s tím Leontině. Vynutil si její účast, a v některých chvílích, jsa hnán nutkavou potřebou nalézti v ní důvěrnici, vypravoval jí o zločinu a dělal tak přímé narážky, že ji naplňovaly nejasnou horečkou a budily v ní nové obavy.

Marně se nešťastnice pokoušela odvrátiti Lampieura od radosti, kterou jako by nalézal v tom, že jí vyprávěl o zločinu. Byl tím posedlý. Vyhrabával každou podrobnost. Leontina ho neposlouchala. Vzpomínala si na dobu, kdy Lampieur před ní skrýval své černé tajemství a nechtěl je nikomu svěřiti. Proč pociťoval nyní rozkoš z toho, že zaplétal Leontinu do celé té neveselé příhody?... Nebyla už na ni zvědava. Čím více se Lampieur Leontině svěřoval, tím více se od něho odvracela

a projevovala mu chladné nepřátelství. Lampieur toho nepozoroval. Věřil naopak, že Leontinu získává, když tak jedná, a že v ní nalézá důvěrnou a spolehlivou společnici. Což nebyla od počátku vábena tím zločinem? Lampieur dále neviděl. Pro jeho sobectví se stala Leontina nezbytnou a on mu podléhal a zároveň hrozným rozkošim, které pociťoval při vzpomínkách.

Leontina se v tom nemýlila. Učinila si velmi přesný obraz postavení, jež by měla vedle Lampieura, kdyby s ním žila dále a chtěla v tom trápení vydávati všechny své zbývající síly. Leontina odpouštěla Lampieurovi, že se k ní choval tvrdě, pokud ho jaksi zneuznávala. Musila to přičítati svým vlastním ilusím. Ale nyní tomu bylo zcela jinak. Podlost takového člověka byla příliš zřejmá. Jevila se s tak velkou samozřejmostí, že ji nebylo možno nepozorovati a nepociťovati k ní odpor. K tomu odporu se u Leontiny pojil temný pocit. Co jí bylo do toho, když se Lampieur někdy před ní obviňoval, že je původcem zločinu? Neříkal jí nic nového. Chtěl ji obměkčiti? Bylo nyní příliš pozdě. A shledávati v jeho odhaleních nějakou mocnou a úzkostlivou hrůzu, to už Leontina nechtěla. Měla toho dost. Neopouštěla ji lítost, kterou pocítila předešlé noci při pohledu na pět nebo šest děvčat, která vycházela z tržnice. Myslila na dobu, kdy vycházela jako ty dívky bezstarostně na tutéž ulici. Kde byly ty doby? Leontina se dotazovala sama sebe . . . Vrátí se? Toužila po nich. Alespoň potom byly ty nešťastnice volné, když ztrávily noc v otročení. Leontina srovnávala svůj zmařený život s jejich životem. Jaký rozdíl! Jaké zklamání! Bylo to možné? Leontina jistě musila pozbýti rozumu, když se rozhodla žíti tak, jak žila s Lampieurem, mohla-li zůstati, čím byla, a nepřáti si žádné změny. Teď si jen ubohá dívka uvědomovala svůj špatný výpočet. Shledávala to s trpkostí a její jedinou touhou bylo zapomenouti na svůj omyl a vrátiti se co nejrychleji k svému dřívějšímu životu.

*

Věnovala tomu zřejmě tolik myšlenek, že to Lampieur zpozoroval.

— Co je ti? ptal se s počátku Leontiny.

Ale ta mu neodpovídala. Zahalila se v těžké mlčení, dívala se na něho, klopila hlavu.

— V tom něco vězí, poznamenal Lampieur.

Když brzy potom Leontina odmítala doprovázeti ho večer do práce, pojal podezření k jejím častým stykům v poslední době a byl tím pobouřen. Což měl nějakou důvěru k těm holkám? Věděl, že jsou žvanivé a klepavé. Nedonutily Leontinu, aby jim povídala o něm? Byl přece vydán na pospas klepům. To ho učinilo opatrnějším a těžkomyslným a budilo to v něm někdy zlost . . Jaké šílenství ho přinutilo svěřiti se Leontině? Bylo to beze vší pochyby šílenství a velmi těžké, neboť kdyby se jednou někdo dověděl od Leontiny, co jí svěřil, nemohla by zapříti . . . A i kdyby zapřela? . . . Lampieur upadl v hrozný zmatek. Cítil, že mu unikají poslední možnosti a předvídal konec.

Nikdo jiný by nebyl váhal: byl by prchl. Lampieur se k tomu nemohl odhodlati. Důvod, který mu den po zločinu předpisoval jeho chování, předpisoval mu je doposud. Nebyl to ani tak důvod, jako spíše jakási zbabělost, nedůslednost v sobě samém . . . Neviděl to? To mu vůbec nevadilo. Naopak, strach, který mu vnukala myšlenka na zatčení, ochromoval všechnu Lampieurovu činnost a naplňoval ho chorobným a nejasným odevzdáním. Působil na něj přímo, zapovídal mu jednati. Co mohl počíti proti takové myšlence? Neměl ani chuti obelstíti ji, bojovati s ní alespoň o svůj klid, nebo založiti na jakékoli náhodě naději, že by mohl na okamžik od-

dáliti svou osudnou hodinu. Trápila ho myšlenka silnější než myšlenka záchrany. Lampieur se jí nebránil; dal se unášeti proudem a nakonec to bylo pro něho skoro uklidněním, divným ustrnutím a jako by jakýmsi silným a mechanickým opojením.

Ano, opravdu to bylo opojení... Lampieur to viděl. Projevovalo se to tisícerým způsobem, vždy stejně, a Leontina se zdála rozmnožovati jejich vír. V tom víru se Lampieur ustavičně přibližoval Leontině. Chtěl věřiti, že ona nepromluví... Chtěl se přesvědčiti, že zůstane přese vše jeho spoluvinnicí... Žádal tím příliš mnoho?... Lampieur často soudil, že ne. Někdy ztrácel důvěru a umiňoval si, že přinutí Leontinu, aby mu řekla, jaké má úmysly a jsou-li proti němu.

Vždyť Leontina neměla proč vypravovati, co ví, ani proč se chovati k Lampieurovi tvrdě nyní, kdy nabyla zpola své svobody. Ona to prostě přiznávala. Ale tato poloviční svoboda jí už nestačila...

— Ovšem, vytýkal jí Lampieur... Teď, když se to boří, odcházíš...

— Možná, řekla Leontina.

Lampieur se nahrbil.

— A nelíbí-li se mi to? tázal se mdle.

Leontina se krátce zasmála.

— Nesmíš si myslet, že mi můžeš poroučet, pokračoval Lampieur, protože jsem snesl, abys už nebyla se mnou jako dříve.

Leontina se znovu tiše zasmála.

— Dost! hučel Lampieur... Máš-li v ženách, s kterými se stýkáš, takový příklad, to ti prospěje!

— Och! posmívala se Leontina . . . Ženy, s kterými se stýkám . . .

Lampieur na ni pohlédl:

— Vím, co říkám, vysvětlil pak . . . a dobře jsem si toho všiml od té doby, kdy ses vrátila k Fouassovi . . . Není to pravda?

Vyšli toho rána v obvyklou hodinu z výčepu a hádali se nahlas na ulici, odcházejíce do svého pokoje. Leontina se loudala. Nechtěla se vrátiti. Lampieur se prudce zastavil:

— Jdi napřed! nařídil.

— Ale, namítala Leontina, zastavujíc se také a tváříc se uštěpačně, hleďme, jak se zlobí!

Lampieur k ní přistoupil.

— S bohem, řekla Leontina a opustila Lampieura velmi rychle, aniž mu dala sebe menší vysvětlení a poskytla mu času vzpamatovati se z překvapení.

21

Není možno popsati, čím byl Lampieurovi den po tomto podivném rozchodu. Přinesl mu hlubokou stísněnost. Jakou úzkost prožíval! Rostla v tom pokoji při vzpomínce, kterou si Lampieur uchovával na Leontinu, na jejich společné útrapy, na jejich divné soužití a na zvyk, který je spojil během dlouhé doby ve společném utrpení . . . Nyní, když viděl, že jest sám před takovou bolestí, obával se Lampieur, aby ho nepřemohla tak prudce, že by mu vzala všechny síly. Co by měl dělati? Kde by načerpal při své slabosti odvahy vésti boj až do rozhodnutí? Viděl, že jest už napřed ztracen . . . Pokud mu Leontina pomáhala snášeti zlo, záleželo Lampieurovi málo nebo skoro nic na tom, že ho přepadalo. Dotýkalo se ho jen nepřímo . . . Ale nyní, kdy ho už Leontina nechránila, chvěl se Lampieur při pocitu, že jest odhalen, a čekal trpně na první rány osudu, kterým by se nemohl brániti. Až doposud nezasáhly Lampieura do živého, třeba byly sebe silnější. Jaké nové útrapy odhalí? Jaké tajné hloubky vykopají? Zbabělost před touto jedinou hrozbou mátla Lampieurovi rozum. Vzbuzovala v něm stejný strach přede vším. Budila v něm stálou hrůzu přede vším a čím více na to myslil, tím méně se dovedl podrobiti a tím více se bál pochopiti, že tomu neunikne.

Proto Lampieur litoval Leontiny. Už tu nebyla, aby ho odvracela od předmětu jeho útrap a popouzela tím proti sobě. To se mu osvětlilo tak jasně, že mu z toho přešel mráz po zádech. Jak to, že si toho dříve nevšiml? . . . Volal Leontinu . . . Co se s ním bez ní stane?

Již z pouhého ocenění pomoci, které mu poskytovala, pochopil Lampieur, že mu bude trpěti. Ale jak? . . . Do jaké míry? Třeba si říkal, že se blíží ten okamžik, vzpomínka na Leontinu ho dosud před ním chránila a on se jí zachycoval s úzkostí člověka, který vidí otvírati se pod svýma nohama prázdnotu a cítí, že jest tam přitahován . . . .

Tak ho opustily poslední síly a Lampieur cítil, že jest na světě sám, a podléhal bolesti, které netušil. Zdálo se mu, že něco v něm potřebovalo té bolesti, aby se to znovu probudilo k životu. S počátku tím byl udiven. Prožíval přeměnu všech svých zvyků, jež v něm budila pocit života, který ztratil ode dne zločinu, takže už téměř o něm nevěděl. Co znamenala taková přeměna? K jakému cíli směřovala? Lampieur toho vůbec nerozeznával. Byl jako člověk, který při nějaké příhodě vidí znovu celou svou minulost a má z ní po druhé zmatený dojem . . . Jak tím neměl býti překvapen? Měl chvílemi touhu vzchopiti se, vrátiti se k Leontině . . . Ale to už nebylo možné. V pravdě dala Leontina svým odchodem přímý podnět ke zjevu, který se rodil v Lampieurovi, a Lampieur musil snášeti jeho následky. Podrobil se tomu. Dal se jimi unášeti a poznenáhlu, jak se mu jasnilo před očima, objevil tak neodvratný důvod svého osamocení, že se z něho sám zplna obviňoval s trpkou upřímností.

Touto upřímností došel Lampieur poznenáhlu k lítosti nad sebou samým a k zločinu samému. Od té doby, co na něj myslil, nepředstavil si dosud jeho příšernosti ve vší síle, ani nepronikl nejkrajnější jeho hrůzou . . . Tentokráte si Lampieur připomněl pohnutky, které ho do-

hnaly ke zločinu. Tížilo ho tehdy totéž osamocení, jako to, v němž byl nyní. Vyplňoval je jakousi zahálčivostí, pohrdáním sebou samým, stísněností . . . Lampieur na to na vše nezapomněl. Z celého jeho života byla tato doba, na kterou vzpomínal, nejhroznější. Byly to dni trapné jednotvárnosti a noci stejně dlouhé jedna jako druhá a stejně neužitečné. K čemu prodlužovati jejich řadu? Lampieur se na to často tázal. Neměl starostí . . . nudil se . . . Večer, když vycházel z pokoje, říkal si, že zítra v tutéž hodinu bude vykonávati tytéž pohyby a půjde zase vypíti sklenici k Fouassovi. To ho ponižovalo, uráželo. Kolem něho se mu zdáli lidé, které slyšel hovořiti, zcela bez zájmů. Díval se tedy na ně, pozoroval je jako zvláštní hračky, které vypadaly jako živé, a ve skutečnosti nežily. On sám se jim podobal. Opíral se jako oni o kraj pultu, kouřil, přicházel, odcházel . . . Byl to život? Byl jím unaven.

Pod tím zamračeným zevnějškem se skrýval ustavičný neklid. Zmocňoval se všeho. Stával se jakousi nesnesitelnou manií a Lampieur jej nedovedl nijak obmeziti.

Výsledkem bylo, že Lampieur nabyl o sobě mínění, které se nezdálo ničím oprávněno a které mu přece poskytovalo oddechu. Pokládal se za tak odlišného od ostatních, že tomu lehce uvěřil; ale když tomu věřil, poznal brzy, že jest lépe neříkati to a zařídil se podle toho. Jeho sebeláska tu nalézala mocné zadostiučinění. Pak pozbylo ono zadostiučinění okolnostmi síly a Lampieur se vrátil k svému neklidu a obracel jeho důvody proti sobě.

Od té doby se mu v jeho životě vše protivilo, ztrávil několik neděl v nesouvislé náladě, trápil se, stěžoval si,

že nemá o nic zájem a čekal na příležitost, aby změřil svou odvahu a zasloužil si alespoň úcty ve vlastních očích. Ale Lampieurovi stále chyběla odvaha a on se tázal úzkostlivě, jakou zkoušku by měl podstoupiti, když v tom jednoho rána si u nich v pekařském krámu bez obalu stěžovala jistá Courteová, domovnice, že musí při každé činži schovávat peníze doma.

Toho dne se Lampieur nepřemohl; třeba se pokoušel zůstati chladnokrevným, nešel vůbec spát. Až do večera ho bylo viděti v barech té čtvrti píti a pohlížeti drze na lidi, sedící kolem něho. Nakonec se skoro opil . . .

Jeho způsoby a chůze lidi udivovaly. Byly přehnané a dávaly najevo tak divné vzrušení, jehož snad jediný Lampieur mezi všemi nepozoroval, nebo na ně nedbal. Nebyl za ně odpovědný. Myslil na tu domovnici. Řekl si, že přišla hodina, aby se konečně rozhodl, a cítil, že jest na to připraven. Bylo to pro něho jako oznámení nenadálého úspěchu ve chvíli, když v něj nedoufal. Bylo to jako osvobození . . . Vzmužil se . . . A víno, které vypil, neomamovalo ho tolik jako jeho úmysl, a on dva nebo tři dny později už nepochyboval, že jej uskuteční.

Lampieur si přesně rozdělil čas, který mu zbýval mezi říjnovým a lednovým termínem. Užil ho k tomu, že v něm nechal uzráti svůj plán a dokončoval přípravy na jeho uskutečnění. Kdo by to byl tušil? Ráno vycházel Lampieur z pekárny a někdy místo, aby sešel dolů ulicí, šel vzhůru a mimochodem vrhal pohled do dlouhé chodby, kam měl v úmyslu vniknouti.

Lože domovníkova byla vzadu vpravo. Vedla na dvůr. Lampieur si prohlédl ten dvůr jednoho večera, když tam domovnice nebyla. Objevil, že nemá východ.

Ale ze všech poschodí šla okna na dvůr, tak jako okénko lože. Lampieur soudil, že tím okénkem jest viděti do lože; přiblížil se k němu, díval se dlouho a odešel uspokojen, neboť záclona, která měla v noci býti zatažena, visela podél zdi.

Poslední dny v prosinci byl Lampieur připraven. Měl plán v hlavě a znal jméno nájemníka, které řekne po půlnoci domovnici, aniž ji tím vyrušil ze spánku. Jen tady se věci komplikovaly . . . Neboť, aby vstoupil do lože, k tomu nestačilo, aby měl Lampieur od ní klíč. Musil zároveň obratným hmatem odstrčiti závoru, která bude jistě té noci zavřena, a jednati rychle, beze všeho hluku. Ta závora mu dělala největší nesnáze. Lampieur je rozřešil večer před zločinem; na sklonku dne vstoupil do lože, odšrouboval petlici závory a připevnil ji tak, že se snadno otvírala. Když to vykonal, vrátil se do svého pokoje, vzal rukavice, oblek, střevíce, svázal to do balíčku a šel do práce. Na obleku, který si oblékl, okartáčovav jej napřed pečlivě, ani na střevících, které si obul, nebylo ani prášku mouky. Sám se napřed důkladně omyl vodou ve sklepě. Vyšel, když tlouklo čtvrt na dvanáct, a teprve při návratu si uvědomil nebezpečí, jež podstoupil, a hrozby, kterým se bude musit od nynějška vystavovati a které ho se všech stran obklopí.

— Stařena! . . . vyjekl náhle . . .

Sedě úplně oblečen na posteli, Lampieur snil. Viděl nešťastnou ženu, kterou přepadl . . . Zdálo se mu, že jí slyší. Mezi svými prsty, které jí sevřely hrdlo, cítil chvěti se naběhlé maso. To mu bylo odporné. Uvolnil pomalu své sevření, a jsa zpola ponořen v blouznivou

vzpomínku, pokoušel se zbaviti se jí, zatím co se vedle něho tělo jeho oběti zvrátilo těžce na postel.

V té chvíli by nebyl mohl Lampieur říci, kde jest. Vstal s postele s hrůzou a ohavné vidění se zdvihlo zároveň s ním. Vynořovalo se mu před očima všude. Lampieur se otřásl . . . Proč chodil po pokoji jako uzavřené zvíře? Díky bohu, tak daleko ještě není! Myšlenka, kterou mohl měřiti podle své obrazotvornosti, ho uklidňovala; ale tato myšlenka se mu přece jen zdála směšnou; hodila se tak neobyčejně k okolnostem, že Lampieur nevěděl, co o tom má souditi. Byl skutečně svoboden, dráždila-li ho hrozná představa stařeny tak, že pociťoval úzkostnou potřebu odehnati ji od sebe? Byl by si přál, aby to bylo pravda . . . Ale představa trvala. Provázela Lampieura, posedla ho, štvala . . . Byť se jí i bránil, neopouštěla ho a ať se sebe více namáhal vládla jím a ustavičně ho pronikala.

Nakonec přestal Lampieur odporovati stálému nátlaku této představy a pokoušel se zvyknouti si na ni. Tím se změnilo i jeho vzezření. Nahrbil ramena, svraštil obličej a třesa se celou bytostí, zhroutil se pod takovým neštěstím, že až ztratil cit pro všechno a měl už jen strach před sebou samým a přede zlem, které ho ničilo.

Tento strach přecházel všechen v odpor. Budil při pohledu na prosté a rozházené lože vzpomínku na zvrácené tělo v smuteční a tragické nehybnosti. Pak se nad tím ložem rozprostřela přítomnost smrti. Byla tak těžká, že se mezi prostěradly rozevřel otvor. Lampieur se do něho zapletl. Tam se dotkl chladného těla a bojoval s ním . . . Běda, čím více se namáhal, tím více se zvyšoval dojem, že se zaplétá do prostěradel. Ona pohlco-

vala stále více Lampieura a ten naříkal, vyrážel tisíc marných výkřiků a opakoval:

— Proč? Proč?

Nikdo neodpovídal na jeho strašnou otázku. On sám na ni také nedovedl odpověděti. Byl vlečen do hrozných hloubek kalem, kterého se dotýkal při každém pohybu, potem a šílenou hrůzou. Vzdychal. Neměl sil. Neměl již naděje. Celý svět ho opouštěl a ke všemu byl Lampieur při tom bezejmenném utrpení zcela bezmocný.

Až do večera zůstal Lampieur ve svém pokoji, touže po odpovědi, a nemohl se utišiti.

Vyšel kolem sedmé hodiny, zavřel dveře na klíč a sešel se schodů. Byl bledý; třásl se tak silně, že to na ulici musil každý pozorovati. Lampieur se o to nestaral. Šel po ulici kolem obchodů, pohlížeje bludným pohledem na světla. Přitahovala ho. Jaksi ho opojovala. Často se zastavil před výkladem a nemohl se od něho odtrhnouti. Oči mu zářily; zdály se klásti tak zvláštní otázku, že tím byli lidé překvapeni.

Kdo to mohl býti? Každý, koho Lampieur potkal, se ohlédl. Ale Lampieur neviděl nikoho a neočekával od nikoho pomoci, kterou hledal.

Jeho kroky ho zcela přirozeně vedly k Fouassovu výčepu; Lampieur to zpozoroval. Rozeznal vchod do výčepu, okenice, pult, a nevešel tam. Dal se vlevo, plížil se znovu podél výkladních skříní a znepokojuje svým chováním lidi, které potkával, přišel do ulice Saint-Denis.

Ulice rýsovala mezi šedými domy svou křivolakou a stísněnou linii. Tu a tam vrhala světla plný stín na obrysy chodníků, dláždění, domů. Lampieur je pozoroval nevlídným pohledem a čím dále kráčel, tím se cítil stísněnějším . . . .

Kam šel? Zvyk choditi touto ulicí ho hnal dále. A přece nešel Lampieur po své práci.

Tam ho očekávalo něco jiného a on k tomu směřoval úzkostlivě, zatím co hrozná otázka, kterou si kladl, stávala se naléhavější a urychlovala jeho kroky.

Za krátké cesty, kterou proběhl Lampieur do výše pekárny, obtěžovala ho tato otázka tak silně, že se musil cestou zastaviti a upadl na zem do stružky. Proč tolik trpěl? Vidění, které měl nedávno, hlodalo v něm a přeplňovalo ho ponižujícími dojmy. Nemohl již snésti jeho působení ani hrozného odporu. Nohy mu vypovídaly službu. V očích se mu dělaly mžitky. Dusil se. Sténal. Byl by raději dvacetkrát zemřel, než aby žil za takových okolností, a byl jat nesmírným strachem při pomyšlení, že by ho mohl stihnouti ještě temnější a hroznější osud.

Nyní se Lampieur obviňoval, že on sám byl příčinou svého neštěstí, a zoufal si, jsa pronásledován nejkrutějšími výčitkami, že se podvolil osudu. Litoval svého zločinu. Znechutil se mu svrchovaně. Jeho svědomí se bouřilo . . . Mohl se ještě více ponížiti? Byl by to učinil. Byl by se odvlekl na stařenin hrob a proléval tam slzy, kdyby mu za to bylo slíbeno trochu klidu. Jeho zbabělost se nebránila žádnému ponížení. Naopak, toužila po každém. Prosila, aby mu přišlo na pomoc, aby ho ušetřilo . . . Byl odpovědný? Ve svém zmatku se Lampieur zachycoval sebe slabší opory. Volal na pomoc tisíc makavých důkazů své dřívější počestnosti: nebylo to jeho vinou, že spáchal takový zločin! Což mohl předvídati, že ho jednoho dne tak strhne?

Nežádal vlastně nic velikého! Chvíli odkladu . . . minutu . . . vteřinu . . . Nebylo to možné? Proč to nebylo možné? Což nebylo viděti na jeho prosbách, že to myslil zcela upřímně? . . . Slitování! Klekl by na kolena. Bil by se v prsa. Mučil by se tisícerým způsobem . . . Bude odmítnut? Budou na něm požadovány těžší tresty? Svolí k nim už napřed . . . Jak? To nestačí? Co se od něho

očekává? Stačí říci, jest ochoten poslechnouti . . . nebude se brániti.

— Jdi, jdi!, jako by mu nařizoval hlas, který mu zněl až do hloubi duše.

Lampieur sklopil hlavu a šel dále. Přišel před pekařský krám, vyrazil hrubě dveře a sešel do sklepa.

Ve sklepě stál dělník, kterého neznal.

— To tebe jsem musel zastoupit?, tázal se.

— Ano, mne, řekl Lampieur.

Šel ke zdi, hrabal tam, vyndal velký kámen, vzal peníze, které byly pod ním, a vstrčiv ty peníze do kapsy, odešel rychle, aniž odpověděl na udivený pozdrav, který provázel jeho odchod.

Venku nemusil jíti Lampieur daleko, aby došel k domu, který chtěl vyhledati. Přiblížil se k tomu domu, zkoumal dlouho jeho průčelí, pak dveře, ustoupil zpět, přešel několikrát s chodníku na druhý . . . Pocítil tam skoro ulehčení od své úzkosti, nebo jeho úzkost alespoň ustoupila tak přesným vzpomínkám, že Lampieura strhovaly, aby je sledoval, a odvracely ho od sebe samého.

— Ano, ano, hučel.

Ty dveře se kdysi otevřely. Lampieur je za sebou opět zavřel. Připomněl si suchý zvuk provazu a závory, který odpovídal jeho zazvonění . . . Pak vstoupil; prošel chodbou, došel až na konec . . . Jaké vzpomínky! Spojovaly se přesně; vedly Lampieura tou hroznou chodbou. Oživovaly v něm minuty před zločinem a ovzduší, jímž se cítil Lampieur obklopen, působilo na něj tak mocně, že chvílemi očekával, že se ty dveře pootevrou a vpustí ho dovnitř . . . Udělal tedy dva nebo tři kroky nazpět . . . došel na protější chodník, a snaže se opanovati mocné

vzrušení, které se ho zmocňovalo, koktal divné řeči a nemohl se přemoci, chodil sem a tam, živě rozkládaje rukama. Před takovým domem nebylo možno, aby Lampieura nezpozorovali. Viděli ho sousedé! Pozorovali ho a jeden z nich se rozhodl osloviti ho, ale Lampieur ho nepoznal a pokračoval ve svém počínání. Sousedé zmizeli, vrátili se domů, ale postavili se v poschodí, kde bydlili, k oknům, a vyměňovali názory... Co tu dělá ten člověk? Je opilý? Sledovali jeho podivné přecházení po ulici, pozorovali ho, jak se rozčiluje, zastavuje, znovu přechází. Proč dělá takové věci? Neodvažovali se přiznati si své myšlenky a všichni měli tutéž. To je rozčilovalo.

— Hej, vy tam! vzkřikl ten, jenž ho oslovil, dělejte, ať jste odtud, ano?

Lampieur pozdvihl hlavu... rozeznal ty lidi, nakloněné z oken, kteří ho sledovali a zůstal státi na chodníku, prohlížeje si je pronikavě a podezřívavě.

— Zavoláme strážníky! vypískl ženský hlas.

— Strážníky! opakoval Lampieur... Och, strážníky!...

Zasmál se tupě a pokrčiv rameny, přece jen vypadal, jako by se chtěl vzdáliti. Otevřela se další okna. Z jednoho průčelí do druhého domu se vyměňovaly výkřiky, odpovědi, úryvky vět. Lampieur pochopil svou neopatrnost; pospíšil si, prchl, dal se takřka do běhu, zahnul za roh první ulice, k níž doběhl, došel na boulevard Sébastopol a přeběhl ho velikými kroky...

23

Nebylo více než jedenáct hodin, když Lampieur sešel po boulevardu de Sébastopol a potřeboval jenom pět minut, přes velkou zacházku, kterou dělal, aby došel zpět do ulice Saint-Denis, v místa, kde se rozkládaly sady des Innocents. Tam se cítil bezpečným a dlouhý vzdech neobyčejného ulehčení se mu vydral z prsou... Lampieur šel nyní pomaleji; obešel sad, a jak se procházel po okolí, zastínil obraz Leontiny poznenáhlu představu stařeny a zmenšil jeho trýzeň. Tady před temnými vchody do hotelu s úzkými a uzavřenými schodišti vyjednávala Leontina a její družky své obchody. Lampieur ji počal hledati. Tázal se několika děvčat, přešel mimo ně, prošel uličkami, pak se vrátil a čekal bez pohnutí, že mu náhoda pošle tu, kterou hledal, a pomůže mu v jeho plánech.

Bylo opravdu velmi dobře možno, že nešťastnice přijde brzy do jednoho z těch podivných hotelů. Lampieur spatřil paní Bertu, jak tam vedla návštěvníka. O něco později rozeznal Renée... Paní Berta vyšla. Vrátila se téměř ihned s jiným mužem a Lampieur se odplížil s místa, kde stál, aby ho nepoznala... Skoro všude v té čtvrti, kde se skrýše a temné obchody otvíraly až po půlnoci, nabízely dívky, rozestavené na křižovatkách ulic, své služby. Na Lampieura to působilo trpkým, ponižujícím dojmem. Představil si Leontinu, provádějící jako tyto dívky tento nízký obchod, a jakási žárlivost ho pojednou proti ní popudila a zprotivila mu ji.

— Pst, pst! zavolala na něj s protějšího chodníku žena, která ho zpozorovala.

Lampieur dělal, jako by ji neslyšel. Vytáhl z kapsy cigaretu, zapálil si, opřel se zády o zeď ulice, kouřil a sklopil hlavu. Co očekává od Leontiny? Co jí chtěl říci? Protivila se mu nyní... Příliš se podobala těmto záhadným prostitutkám, které se nabízely na chodníku prvnímu příchozímu a nerozlišovaly mezi stem mužů. Bylo mu z toho skoro špatně a přemýšlel, že udělal chybu, že neodešel a nepokusil se přese vše žíti sám.

V tom byl jeho plán. Lampieur se hrabal neobratnými prsty ve vestě a nahmatal peníze, které tam vložil. Dotyk bankovek mu připomněl zločin a hrozné chvíle, které prožil. Lampieur ztrnul; viděl znovu všechnu svou hrubost a pak myslil na Leontinu, vzbudil si tisíc vzpomínek na ni a oddal se jim... Tyto vzpomínky měly ještě pro Lampieura kouzlo. Přiváděly mu na mysl možnost života, kdyby Leontina svolila uprchnouti s ním. Což mu to nenavrhla? Lampieur chtěl rychle prchnouti... Peníze, které skrýval v kapse, mu k tomu dopomohou. Ale Leontina jej musí doprovázeti. Bez ní nebyl k ničemu... trpěl příliš. Příliš se trápil. Noc, kterou prožil, ho zdrtila. Neměl by odvahy snésti ještě jednu takovou. Bylo to nad jeho síly a raději by se všeho zřekl, než aby musil prožíti po druhé úzkosti toho proklatého dne...

Ale Leontina se neukazovala a Lampieur se neklidně tázal, zda neuskutečnila sama ten plán, který navrhovala. To se ho dotklo. Ale vzchopil se, a odhodiv pod sebe cigaretu, zapálil si mechanicky druhou a přešel ulicí... O něco výše byl bar. Lampieur na něj vrhl pohled, pak se jal znovu přecházeti a zkoumati vnitřek každého baru, který nalézal na cestě... Přecházeje takto

a zastavuje se u vchodů nejmenších výčepů, bloudil Lampieur po čtvrti, a jak ho opouštěly představy, myslil tím více na Leontinu a nejasně si vyčítal, že ji vlastní vinou přinutil odejíti.

Ať byla podobna těm děvčatům, která potkával na cestě, a zneuctěná jako ony! Lampieur se už za to nestyděl. Zapomněl na svůj nedávný odpor. Ani už nežárlil, ani se nezlobil. Co mu bylo do takové hanby? Byl ochoten odpustiti ji Leontině, snášeti ji, přijímati ji ustavičně a vůbec na ni nenarážeti. Vždyť to také bylo hlavně jeho vinou, že se Leontina vrátila k svému dřívějšímu životu, a on přísně rozhodl, že tím byl před ni vinen a omlouval se jí . . .

Nakonec si Lampieur vyčítal tisícerá bezpráví a přeháněje je jako by naschvál, ztratil všechnu vládu nad sebou. Ať šel kamkoli, nikde nenalézal Leontiny. Nebyla nikde. Marně šel dále a zastavoval se tam, potkával všude jiné dívky, než tu, kterou hledal. Vyhýbal se jim tiše. Ty dívky, které několikrát potkal, ho poznávaly a neobtěžovaly ho. Nechaly ho pokračovati v jeho podivné pochůzce. Nestaraly se o to, a Lampieur si říkal s nekonečnou úzkostí, když je viděl vzdalovati se, že už se teď nikdo o něho nestará.

To vyvrcholilo zmatený pocit, který měl, a on trpěl, že je tak naprosto opuštěn. Proč se ještě brániti? Lampieur už ničemu neodporoval; chodil po chodnících, vcházel do barů a usedal tam, vstával, odcházel, a když odbila půlnoc a pak půl jedné, skladiště se otvírala, aniž on to pozoroval.

. . . Někdy viděl Lampieur v krčmách, jejichž dveře všechny otvíral, všechny druhy lidí, shromážděných

u stolů a vyprazdňující džbánky. Nerozuměl, proč tu ti lidé byli. Proč na něj pohlíželi, když se přiblížil k pultu a vypil jedním douškem sklenku rumu, kterou si poručil? Podezíral ty lidi, že vědí, kde jest Leontina. Pak vypil druhou sklenku ... třetí sklenku ... a šel do jiné místnosti, přesvědčen v duchu tajně, že každý ví, kde nešťastnice jest, a že mu to naschvál neříkají. Toto přesvědčení se v něm hluboce zakořenilo a Lampieur z toho usuzoval, že mu bude ještě snésti tisíceré zlo, než se setká s Leontinou. Myšlenka, že jest jenom pouliční holkou, se zesilovala. Lampieur se jí nebránil. Rozvinoval naopak tu myšlenku s jakýmsi trpkým zklamáním a zahanbující radostí. V jeho očích nebyla žádná hanba dostatečná. Což to ti lidé nevěděli? Lampieur je dlouze pozoroval. Počítal je. Byli to dělníci z tržnice, jimž se Leontina jistě oddala, jako ty ostatní.

Představa té dívky mezi těmi muži ponižovala Lampieura; rvala mu srdce, a on stál tvrdošíjně na tom, aby ho ponižovala a trápila ještě více. Tak se domníval Lampieur, že až najde nešťastnici, že tou cenou si zaplatí právo odejíti s ní a začíti nový život ... Musil poznati hnus, odpor, hanbu ... Potřeboval ji nutně pro svou zbabělost a pomalu si na ně zvykal jako na zvláštní životní nebo smrtelnou nutnost, které nelze uniknout.

Po celou noc se vláčel Lampieur po výčepech v tržnici, jsa blízek rozvratu a nalézaje v tom nakonec temné uspokojení, a nadobro se opil. Myšlenka, že potká Leontinu, když pro ni projde nejkrutějšími zkouškami, ozařovala ho a opanovávala poznenáhlu pevně jeho duši. Lampieur byl zcela jist, že Leontinu opět uvidí. A ta myšlenka, vzniklá z opilství, zdála se mu přirozenou a podporovala ho.

Ale jaké zkoušky bude musit ještě snésti, než najde to děvče a přiměje je k útěku? Nevěděl. Bylo to věcí jeho svědomí a jakési vzdálené spravedlnosti, která jako by se měla podle okolností pohnouti nebo zůstati neoblomnou. Lampieur na ni spoléhal. Svoloval už napřed k tomu utrpení a zúčtování, které provedl, svoluje k nejponíženější pokoře, uklidňovalo ho a dodávalo mu víry, že za ně bude odškodněn.

Tak se stala Leontina Lampieurovi zosobněním jeho pokání a vykoupení a on se na ni přimkl tím pevněji, takže chtěl opustiti tu čtvrt a skrýti své stopy před policií. Neměl jiného přání ... V tu chvíli mu naděje, že mu Leontina může pomoci a podporovati ho v uskutečnění jeho plánu, dodávala odvahy, že se mu to zdaří. Ale bylo už dosti pozdě, blížil se matně den a Leontina, kterou stále nebylo lze nalézti, překážela Lampieurovi zachytiti se něčeho.

Chodil namáhavě ulicemi, kde vrážel do nosičů. Ti do něho strkali. Lidé se na něj tísnili. Nezlobil se proto ... Vyhýbal se; ustoupil po každé s místa, pak šel

dále nejistou chůzí, obcházeje mlčelivý dav, který se tísnil kolem vysokých vozů a skládal s nich zboží.

Kráčeje takto kupředu, přecházel Lampieur často s chodníku na chodník, a jak byl opilý, vrávoral často podivnými oklikami a všiml si toho. Ale to mu nebránilo, aby nešel dále k Leontině a neříkal si, že ji nalezne. K potřebě viděti ji se připojila utkvělá myšlenka opilého člověka. Ona Lampieurovi stačila. Vedla ho, třeba vrávoral, k Leontině a on už o tom nepochyboval, když prošel postranními uličkami a podivnými oklikami a rozeznal malý bar vedle pekárny, kam chodil každého jitra.

V tom baru na něj dříve Leontina čekávala. Lampieur vešel. Pohlédl svrchu na chudé zákazníky, kteří byli kolem něho, a s opilým vrávoráním obešel prostě dva nebo tři stoly, a došel zázračně k poslednímu, u něhož seděla Leontina u bílé kávy.

— To jsem já, řekl Lampieur.

Vzal židli a klesl na ni; zívl a tázal se:

— Chceš píti ještě něco?

— Odkud přicházíte? divila se Leontina.

— Odtamtud! odpověděl, z tržnice . . .

Leontina vstala.

— Číšníku! zvolal Lampieur.

— Ne . . . platila jsem . . . zašeptala Leontina . . . Pojďme odtud, tady nemáme klidu.

Lampieur šel mírně za Leontinou z místnosti a vůbec nebyl udiven tím náhodným setkáním. Zdálo se mu něčím zcela obyčejným. Ale když byl na ulici, klesla jeho odvaha, a on se už neodvážil učiniti ani krok ze strachu,

aby to lidé, kteří mu v noci hrozili, že zavolají policii, nebyli skutečně učinili.

— Rychle... rychle!... volala naň Leontina.

Zatáhla Lampieura za rukáv obleku a připojila zcela tiše:

— Nemůžete se teď vrátiti domů.

— Myslil jsem si to, odpověděl Lampieur... Šli pro strážníky?

Leontina se odvrátila.

— Dobře, dobře, řekl Lampieur... Vím to.

Uposlechl, jak mohl nejrychleji, ubohou dívku, a kráčeje vedle ní, svěřil jí:

— Mám peníze... Rozumíš? Můžeme si tedy jen najmout pokoj v hotelu až do večera... Víš o nějakém hotelu? Musím s tebou mluviti.

— O čem? tázala se Leontina, vedouc Lampieura.

Ten vysvětloval:

— Musím s tebou mluvit, víš?... O penězích...

— Ale já neznám žádný hotel, vykřikla Leontina... a pak chci odejíti. Nemohu s vámi zůstat.

— Jak?

— Ne... chtěla jsem vás jen varovat, koktala nešťastnice, že byste udělal lépe, kdybyste odsud odešel a nikdy se už nevrátil... Nechte mne nyní... Utecte sám... Máte na to ještě kdy...

— Co si myslíš? hučel Lampieur.. Sám neodejdu..

— Zbláznil jste se!

— To není možné, řekl Lampieur.

Svítal den a ozařoval šedá průčelí a střechy. Kreslil ostře na výkladní skříně obchodů, na zdi, na vrata vedle blátivých skvrn a rýh v omítce tisíc kreseb a nejasné

obrazce a každý předmět, kterého se dotkl svým svěžím světlem, jako by pod ním uvadal.

Lampieur prožil strašně jasnou chvíli.

— Přijdou, vysvětloval, zatknou mě.

— Musíte uprchnouti, naléhala na něj Leontina.

— S tebou?

— Odejděte!

Zavrtěl hlavou a zpola zastrašen šeptal litostivým hlasem:

— Myslil jsem, že budeš míti slitování .. že půjdeš se mnou.

Leontina odpověděla:

— Nemohla bych už.

— Tedy tím hůře ... rozhodl Lampieur a pohlížel před sebe temně, neopouštěje ani na krok Leontinu a následuje ji směrem, kudy šla.

Kam šla? Lampieur se o to vůbec nestaral. Pro tu chvíli byla v Leontině jeho jediná spása a on se rozhodl neodloučiti se od ní na okamžik. Co mu záleželo na všem ostatním! Říkal si, že ji nakonec obměkčí, že se smiluje nad jeho osudem. Nebyla zlá dívka. Ustoupí, svolí nakonec odejíti s ním. Proč se zdálo, že se tomu vzpírá? Lampieur nechtěl připustiti, že by to myslila upřímně. Podle jeho mínění bylo v Leontinině chování něco, co si nedovedl vysvětliti, čemu nerozuměl ... Vždyť už nebyl opilý ...

Šel zpříma, rozeznával ulici, kterou kráčel, věděl, do které druhé ulice vedla, a snažil se uhodnouti Leontininy úmysly.

Ta se náhle zastavila.

— Tam! řekla.

Lampieur rozeznal mezi chodci několik osob v kulatých klobouc ích, které vycházely z výčepu a šly jim vstříc.

— Nezastavuj se, šeptal Lampieur Leontině, projdeme mimo ně nepozorovaně.

— To jsou oni, šeptala ona ... viděla jsem je už dnes v noci v baru ... znají vaše jméno ... slyšela jsem, jak se na ně ptali hostinského, než jste přišel.

— Jdi ... jdi ... nařizoval Lampieur ... Jdi po kraji chodníku ... Neuvidí mne za tebou. Musíme vypadat, jako bychom nevěděli, že mě hledají, a hovořit spolu.

— Bojím se, přiznala Leontina.

Lampieur se třásl, vstrčiv obě ruce do kapes ... Ale přece plaše poznamenal:

— Kdyby ses nebyla bránila mému plánu, nebyli bychom teď v tom ... Ach, u čerta! ... Neseberou-li mě, bude to šťastná náhoda ...

— Nezbývá nám nic jiného, vzdychla Leontina.

— Jdi dál! bručel Lampieur ...

Udělali tak několik kroků, sledujíce s hrozným pocitem strachu sebe menší pohyb tajných policistů a čím více se k nim blížili, tím méně měli naděje, že oklamou jejich bdělost.

Lampieurova těžká postava se plížila podél zdi; třásl se, byl hrozně bledý a jeho pohledy pod zohýbaným okrajem čepice se marně snažily utajiti hrůzu, která se v nich zračila.

— Poznají mě, pronesla Leontina ... Poznají mě ...

Lampieur dlouze vzdychl.

— Pozor, upozornil, teď projdeme, nebo bude s námi konec ... Uvidí-li nás přicházeti, je po nás veta ...

— Fízlové! řekla Leontina.

Byli na pět nebo šest metrů od policistů a ti vypadali, jako by se nevinně procházeli mezi krámy, které se otvíraly s obou stran ulice. Příručí vytahovali rolety výkladů. Malá služka šla k mlékařce s prázdnou konévkou. Jiné nesly ranní noviny, chléb, nákupy.

— Tiše, tiše, řekl Lampieur mezi zuby.

Policisté jich dosud vůbec nepozorovali. Stáli po třech uprostřed ulice a vrhali brzy vpravo, brzy vlevo pomalé a tázavé pohledy.

— Ach, šeptal Lampieur . . . rozestavují se k vůli povozu . . .

Byl to noční fiakr, který se vracel na stanoviště a který šťastnou náhodou přinutil policisty ustoupiti trochu s cesty a nechati jej projeti. Za tím fiakrem pospíšili Lampieur s Leontinou. Šli rychle vpřed a již oba myslili, že jsou mimo nebezpečí, když Lampieur, jehož ramene se někdo dotkl, se obrátil.

— Co je? Co je? koktal.

Leontina na něj zavolala.

— Vy také, řekl hlas . . . Stůjte! A žádné výtržnosti! . . .

Lampieur si dal připnouti pouta bez jakéhokoliv odporu, pak ho postrčili hrubě vpřed, a on se neodvažoval pohlédnouti na Leontinu, která šla vedle něho a tiše plakala.

Francis Carco

»ŠTVANEC«

(»L' HOMME TRAQUÉ«)

Román

Obdržel cenu Francouzské Akademie

Grand Prix du Roman 1922

Druhé vydání

(První české vydání 1924)

Přeložila

Stanislava Jílovská

Obálka

Václava Maška

ROMÁNOVÉ KNIHOVNY

»PROUD«

svazek

7

Vytiskla

KNIHTISKÁRNA

»POKROK«

pro

»ČIN«

TISKOVÉ A NAKLADATELSKÉ DRUŽSTVO

ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIONÁŘŮ

V PRAZE

1928

PRESIDENT MASARYK
O FRANCIS CARCOVI

O Francis Carcovi se rozhovořil president Masaryk za své pařížské návštěvy (1923) v interviewu s redaktorem »Nouvelles littéraires et artistique«. President Masaryk pravil:

»Mé odpovědi na vaše otázky nemají nic dogmatického, ani restriktivního; nemám osobních relací s mladými francouzskými literáty; snažím se prostě orientovati, kam směřuje intelektuální Francie. Spisovatelé, jež mě přitahují nejvíce, jsou ti, kteří mě nutí, abych revidoval určité předsudky; ať děláme, jak děláme, máme vždy předsudky; ale člověk, který sleduje kult pravdy, má ustavičně usilovati, aby umenšil jejich počet.

Mám největší sympatie pro Francis Carca, a netoliko pro jeho román »Ježíš Křepelka« — a tu se pan president usmál — nýbrž všechny jeho knihy jsou v mé knihovně, opatřené poznámkami, neboť čtu s tužkou v ruce.

Popis apačů v románech Carcových je malebný a je asi velmi pravdivý, než co se mi zvláště u něho líbí, je to, že možno proniknouti až do intimity mužů a žen, jež předvádí. Tolik romanopisců, kteří nekladou své děje mezi zloděje, představují nám osoby bez duše. Carco naproti tomu nalézá humanitu u těch, již se staví mimo zákon a u zavržených společnosti.

Ach, kdybychom byli v Lánech, mohl bych vám mluviti dlouze o Carcovi. Co mě k němu obzvláště poutá, je onen smysl pro pravdu, jenž se projevuje v umění taktem, zdrželivostí a střízlivostí. Francis Carco je veliký umělec. Jeho dikce je plna resonance a bohatá nespočetnými sugescemi.

Z nejpodařenějších jeho knih se mi jeví »Parta«. Hned od prvé stránky atmosféra je vytvořena letmým popisem krajiny pod hradbami. Popis není tu asi dobře na místě, neboť se jím rozumívá část, jež nemůže býti vyloučena ze souvislosti. U Carca však popisy psychologické analyse jsou roztaveny v celku; jeho díla jsou velmi jednotná.«

OD TÉHOŽ AUTORA JSME VYDALI

NEVINNÍ

Přeložil Jindřich Hořejší. 21 Kč.

V »Nevinných« vylíčil Carco s klidnou objektivitou a dokumentární plností bratří Goncourtů, temný podzemní svět zločinu, neřesti a bídy. Carco sledoval dopodrobna vznik a vývoj apače z mravního rozvratu války. Z něho vzešel jeho truchlivý hrdina, mladý Milord, který pokládá svůj život za zničený, protože neměl odvahu vyrovnati se v »práci« svému učiteli a fascinujícímu ideálu, velkému apači Peřinovi, a činí ranou z revolveru v hotelu posledního řádu konec životu svému i své milenky, slečny Mejdlíčko, protože nemůže snést jejího dvojího zneuctění. Je to kniha tragická, která otevírá čtenáři zcela nový svět.

PARTA

Přeložil Jindřich Hořejší. 21 Kč.

»Parta« je ostrov, který se vynořuje ve vlnobití velkoměsta. Svět pro sebe, zabydlený zvláštním jedinečným typem lidí, jež Carco objevil, svět mající svou morálku, své zákony, svou tradici, gesto a řeč. Jsou to prvotní společenské vztahy apače k světu a člověku. Apač Marcel Bouve mstí vraždou zradu, kterou na něm spáchal apač Vokoun, přebrav mu jeho »partu« v době, kdy byl uvězněn. Rozvíjí se složité drama duše zločincovy, kterého za každým krokem a při každém podniku pronásledují myšlenky na matku zavražděného. Tyto strašně hrůzné procesy jsou v »Partě« předvedeny se samozřejmostí, jež udivuje, bez veškeré nadnášené osudovosti, bez mlhavé kresby podvědomí. V »Partě« je opravdu kulminační bod Carcova umění.

SCÉNY ZE ŽIVOTA NA MONTMARTRU

Přeložila Stanislava Jílovská. 19.50 Kč.

Život pařížské umělecké bohémy. V pestrých, letmo nahozených obrázcích, líčí autor společnost lidí, pohlcených shonem o potřeby přítomnosti. Ač rány osudu mnohdy těžce doléhají, a ruší a boří všechny plány a přání, vždy trysknou o šeď života složky jeho světlých a veselých chvil. Je tu společnost bohémského básníka Coquelleta, kterého jeho milenka opět a opět opouští, aby se k němu zase vracela a on se vracel k ní. Slepé víření citů a vášní vzbuzuje u Coquelletovy společnosti nenávist vůči ženám. Všichni trpí tím, že podléhají okamžitým náladám, ale přes to obviňují i za své vlastní chyby jen ženy, s nimiž se stýkají. Carco zachycuje tyto duševní stavy bez zkreslování, ale při tom s jemnou poesií, kterou naplňuje i nejtemnější kouty pařížského Montmartru.

V ROMÁNOVÉ KNIHOVNĚ »PROUD« VYŠLO

(V závorce za cenou knihy jsou uvedena pořadová čísla svazků.)

SOCIÁLNÍ A PSYCHOLOGICKÉ ROMÁNY.

Manuel Ciges Aparicio: POUT. Ze španělštiny přeložil Jiří Noska. 25·50 Kč. (22.)

André Baillon: PŘÍBĚH JEDNÉ MARIE. Z francouzštiny přeložil Boh. Mathesius. 31·50 Kč. (32.)

René Boylesve: CHLAPEC NA TERASE. Z francouzštiny přeložil Jar. Poch. 27 Kč. (44.)

Francis Carco: NEVINNÍ. Z francouzštiny přeložil Jindř. Hořejší. 21 Kč. (9.)

Francis Carco: PARTA. Z francouzštiny přeložil Jindř. Hořejší. 21 Kč. (17.)

Francis Carco: SCÉNY ZE ŽIVOTA NA MONTMARTRU. Z francouzštiny přeložila St. Jílovská. 19.50 Kč. (19.)

Francis Carco: ŠTVANEC. Z francouzštiny přeložila St. Jílovská. Druhé vydání. 14 Kč. (7.)

Theodore Dreiser: AMERICKÁ TRAGEDIE. Kniha první. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 61·50 Kč. (43.)

Theodore Dreiser: AMERICKÁ TRAGEDIE. Kniha druhá. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 61·50 Kč. (45.)

Lucien Fabre: RABEVEL. Z francouzštiny přeložil Jar. Poch a Em. Čupr. 58·50 Kč. (26.)

Harvey Fergusson: KAPITOL. Z angličtiny přeložil St. V. Klíma. 36 Kč. (28.)

E. M. Forster: CESTA DO INDIE. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 50·50 Kč. (31.)

Gerhart Hauptmann: FANTOM. Z němčiny přeložil Em. Moravec. 18 Kč. (29.)

Gerhart Hauptmann: KACÍŘ SOANSKÝ. Z němčiny přeložil K. Kraus. Druhé vydání. 8 Kč (4.)

Bernhard Kellermann: BRATŘÍ SCHELLENBERGOVÉ. Z němčiny přeložil Boh. a M. Přikrylovi. 42 Kč. (34.)

Bernhard Kellermann: POŠETILEC. Z němčiny přeložili Al. Přikryl a K. Kraus. 34.50 Kč (13.)

Bernhard Kellermann: YESTER A LI. Z němčiny přeložili Al. Přikryl a K. Kraus. 15 Kč. (5.)

Josef Kopta: HLÍDAČ ČÍSLO 47. Třetí vydání. 24 Kč. (30.)

Valery Larbaud: A. O. BARNABOOTH. Z francouzštiny přeložil Rich. Weiner. 36 Kč. (38.)

Marie Majerová: NEJKRÁSNĚJŠÍ SVĚT. Druhé vydání. 36 Kč. (39.)

A. C. Nor: ROZVRAT RODINY KÝRŮ. 31·50 Kč. (25.)

John Dos Passos: ULICE NOCI. Z angličtiny přeložil Fr. Bommer. 25·50 Kč. (21.)

Jakob Wassermann: ADVOKÁT LAUDIN. Z němčiny přeložil K. Kraus. 42 Kč. (37.)

VÁLEČNÉ ROMÁNY

Roland Dorgelés: PROBUZENÍ MRTVÝCH. Druhé vydání. Z francouzštiny přeložil Em. Čupr. 26 Kč. (6.)

Josef Hora: HLADOVÝ ROK. 28·50 Kč. (33.)

Vsevolod Ivanov: MODRAVÉ PÍSČINY. Z ruštiny přeložil dr. Vinc. Charvát. 31.50 Kč. (15.)

Bernhard Kellermann: 9. LISTOPAD. Z němčiny přeložil Al. Přikryl a K. Kraus. Třetí vydání. 33 Kč. (2.)

Josef Kopta: TŘETÍ ROTA. Osmé vydání. 57 Kč. (3.)

Josef Kopta: TŘETÍ ROTA NA MAGISTRÁLE. Čtvrté vydání. 60 Kč. (36.)

Jacques de Lacretelle: BONIFÁCKA. Z francouzštiny přeložil Rich. Weiner. 33 Kč. (41.)

Karel Nový: MĚSTEČKO RAŇKOV. 28·50 Kč. (35.)

John Dos Passos: TŘI VOJÁCI. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 39 Kč. (1.)

HUMORISTICKÉ A SATIRICKÉ ROMÁNY

Karel Poláček: DŮM NA PŘEDMĚSTÍ. 30 Kč. (42.)
Adolf Uzarski: MUFÍK. Z němčiny přeložil K. Kraus. 42 Kč. (23.)

DETEKTIVNÍ ROMÁNY

Joseph Sheridan Le Fanu: V TEMNÉM ZRCADLE. Z angličtiny přeložil Fr. Bommer. 42 Kč. (14.)
Čestmír Jeřábek: LIDUMIL NA KŘÍŽI. 16·50 Kč. (18.)
A. E. W. Mason: TAJEMSTVÍ ŠÍPU. Z angličtiny přeložila E. K. Škrachová. 34·50 Kč. (27.)
A. A. Milne: TAJEMSTVÍ ČERVENÉHO DOMU. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 22·50 Kč. (8.)
Leo Perutz: MISTR POSLEDNÍHO SOUDU. Z němčiny přeložila Olga Laurinová. 18 Kč. (20.)

DOBRODRUŽNÉ A UTOPISTICKÉ ROMÁNY

David Garnett: DÁMA V LIŠKU. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 12 Kč. (10.)
David Garnett: ČLOVĚK V ZOOLOGICKÉ ZAHRADĚ. Z angličtiny přeložil K. Kraus. 12 Kč. (12.)
Henri Jacques: DŮM NA POKRAJI PÍSČIN. Z francouzštiny přeložila P. Stehnová. 19·50 Kč. (11.)
Emil Vachek: PÁN SVĚTA. 36 Kč. (16.)

HISTORICKÉ ROMÁNY

Henri Béraud: MĚSÍČNÍ VITRIOL. Z francouzštiny přeložil Boh. Mathesius. 18 Kč. (24.)
René Boylesve: POUČENÍ O LÁSCE. Z francouzštiny přeložila Lida Faltová. 21 Kč. (40.)

(Každý svazek v celoplátěné vazbě o 12 Kč více, desky 8 Kč.)

NAŠE POSLEDNÍ NOVINKY

U VŠECH KNIHKUPCŮ ● DŮVĚRYHODNÝM NA SPLÁTKY
PODROBNÝ SEZNAM KNIH NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA

André Baillon

PŘÍBĚH JEDNÉ MARIE

Přel. Boh. Mathesius. 31.50 Kč

Román svedené dívky, jež se stala služkou, pak nevěstkou, vydržovanou milenkou a pak zase pouliční holkou, Marií. Ale přes to s ní cítíte, neboť vidíte, že i když je »nerest namalována rudě na její tváři, přece je čistota v jejím srdci, poněvadž ona je z tvorů, na něž se hodí slova svatého Pavla: Čistému je všechno čisté.«

Edvard Beneš

SVĚTOVÁ VÁLKA A NAŠE REVOLUCE

Třetí vydání. Dva díly v celoplátěné vazbě 140 Kč.

Kniha nejbližšího Masarykova spolupracovníka v jeho velikém životním díle. Nejúplnější historie československé revoluce, vyličující dokumentárně průběh našeho osvobozovacího hnutí a ukazující cesty, jež vedly k vítězství. Nezbytný doplněk Masarykovy »Světové revoluce«, dílo, na něž Masaryk v předmluvě k »Světové revoluci« odkazuje.

DOBRÝ DEN

Humoristicko-satirický
čtrnáctideník

Ročník II. Vychází 1. a 15. každého měsíce o 12 stranách, redakcí Karla Poláčka. Celoročně 36 Kč, jednotlivě 1.50 Kč. Na požádání na ukázku.
Je levný, nezávislý, časový a opravdu humoristický, s příspěvky předních spisovatelů a malířů: Boettinger, Bratří Čapkové, Hašková, Kolman, Kratochvíl, Langer, Mrkvička, Muzika, Pelc, Rada, Šekora, Tittelbach a jiní.
K dostání v každé řádné prodejně novin.

E. M. Forster

CESTA DO INDIE

Přel. K. Kraus. 40.50 Kč

Až k samým příčinám konfliktů Indů a Angličanů, utlačovaných a utlačovatelů, proniká Forster v tomto skvělém románě, jenž rozšiřuje čtenářův obzor o poznání života v neznámých krajích, a k jehož mohutnému dojmu přispívá autorovo umění, shrnující v prudce působící zkratce složité duševní postupy i přírodní obrazy zcela nové krásy.

Jaroslav Kratochvíl

CESTA REVOLUCE

Druhé, doplněné vydání. 99 Kč; váz 113 Kč

Senzační kniha v nejlepším smyslu tohoto slova. Nejobsažnější historie ruských legií, jejíž první vydání bylo provázeno neobyčejným zájmem veřejnosti i kritiky. Přináší s mužnou otevřeností a přímostí věci neznámé a nové, a její druhé vydání, značně doplněné a rozšířené, zaujímá jistě přední místo mezi publikacemi o naší zahraniční revoluci.

Valery Larbaud

A. O. BARNABOOTH

Přeložil Richard Weiner. 36 Kč

Román kromobyčejně pestrého a zajímavého děje, v němž americký miliardář vede čtenáře na svých cestách evropskými zeměmi a seznamuje ho se svým bouřlivým životem, se svými druhy a s podivuhodnou dvojicí jihoamerických sester, slečnami Yarza, drobnými románky své dobrodružné pouti, románky, které se proplétají, vytrácejí a opět vynořují.

Marie Majerová

NEJKRÁSNĚJŠÍ SVĚT

Druhé vydání. 36 Kč.

Román »otců a dětí«. Vyličuje, jak vzniká na našem venkově socialistické přesvědčení, jehož vyznavačkou se stane hrdinka románu Lenka, jedna z dcer bohatého mlynáře. Lenka nejenže opustí pro svou novou víru svého kamaráda; Lenka padne střelnou ranou z ruky mladého statkáře, svého bývalého obdivovatele, na jehož statek podnikli útok vzbouřenci.

Marie Majerová

PANENSTVÍ

Třetí vydání. 22.50 Kč.

Historie statečného a půvabného děvčete, čisté vroucí a oddané duše, dychtící se obětovat a nakonec hynoucí, když byla prošla neohroženě světem svodů svého nízkého okolí. Román »Panenství«, jehož první vydání bylo za Rakouska konfiskováno, založil dobré literární jméno Marie Majerové, která je dnes právem srovnávána s Boženou Němcovou.

T. G. Masaryk

IDEÁLY HUMANITNÍ

Čtvrté vydání. 8.50 Kč.

V této knížce shrnul Masaryk před lety mravní zásady soukromého i veřejného života, rozhodující v jeho vlastní životní praxi. Na těchto zásadách trvá Masaryk i dnes, jako president republiky. Vyvolala-li knížka hned při svém prvním vydání tolik souhlasu i odporu, je její program předmětem sporů i v přítomnosti, a proto je nutno ji čísti.

A. M. Píša

OTAKAR THEER

Díl první. S 6 přílohami. 37.50 Kč.

První monografie o významném českém básníkovi, vynikajícím účastníkovi literárních půtek z přelomu století a nedoceněném kritikovi, založená na zevrubném studiu celé jeho tištěné i rukopisné, namnoze neznámé, pozůstalosti. K prvnímu dílu je připojen úplný seznam Theerových prací a 6 příloh (4 fotografie, 2 snímky rukopisu).

Karel Poláček

DŮM NA PŘEDMĚSTÍ

30 Kč

Humoristický román, jehož děj je vzat z dnešní bytové krise. Nadstrážník Faktor soustřeďuje všechno své úsilí k tomu, aby se stal domácím pánem, neobmezeným vládcem všeho a všech, uplatňujícím prostředky, jež odpozoroval z nadřízeného ovzduší a jimž se naučil z denního zápolení s lidmi, přicházejícími do sporu s veřejným pořádkem.

Emanuel Rádl

VÁLKA ČECHŮ S NĚMCI

30 Kč.

Smělý a pozoruhodný rozbor politické theorie i praxe v národnostní otázce u nás. Od cyrilometodějství přechází autor přes husitství k dnešnímu učení o národě, demokracii a ke kritice nynějšího česko-německého zápasu a Masarykových názorů na poměr Čechů a Němců. Při tom rozvíjí myšlenku mír[u] mezi Čechy a Němci, »těmito dvě[ma] starými sousedy a často přáteli«.

„ČIN“ TISKOVÉ A NAKLADATELSKÉ DRUŽST[VO] ČS. LEGIONÁŘŮ V PRAZE II • KARLOVO NÁM.

FRANCIS CARCO • ŠTVANEC • 14 K

S0-GBJ-137